

Година VII

број 18-19

август 2011.

3 КМ

Порука
“Соколима”

Митрополит
Николај

СВЕЧОВЕЧНОСТ,
ВАСПИТАЊЕ
И МИР У
СВЕТУ

Интервју
“Сокола”

Патријарх
Иринеј

СА БОГОМ У СЕБИ
ЗНАТНО МАЊЕ
НЕГАТИВНОСТИ
У ДРУШТВУ

Гост
“Сокола”

Богдан
Обрадовић

СРПСКИ
ТЕНИС
ПОЧИВА
НА
ТАЛЕНТИМА

Вишеградска
стаза

Светозар
Кољевић

СУСРЕТИ
РАЗЛИЧИТИХ
КУЛТУРА
У АНДРИЋЕВОМ
ДЕЛУ

Градитељи

Славко
Хелета

ГРАД
ДОСТОЈАН
БЕСМРТНОГ
ИВА АНДРИЋА

Истраживања

Јован
Деретић

“СРБИ
- НАЈСТАРИЈИ
НАРОД
ЕВРОПЕ”

У Доњој Сопотници код Новог Горажда, на Свете Тројицу одржан 8. Сабор старог пјевања у Срба на коме је наступило око 450 учесника из Србије, Црне Горе и Републике Српске

РАЗНОВРСНОСТ И КВАЛИТЕТ

Пред Вами је, поштовани читаоци, још један двоброј “Сокола” који по обиму, разноврсности и квалитету текстова пружа бројне информације са простора Епархије дабробосанске, али и знатно шире, посебно из златиборског краја Србије.

По традицији и овај “Соко” почињемо мудрим порукама нашег високопреосвећеног Митрополита дабробосanskог господина Николаја, а ту је и интервју са Његовом светошћу Патријархом српским господином Иринејом.

Објављујемо и интервју са Богданом Обрадовићем, селектором тениске репрезентације Србије, човјеком који из сјенке мудро и зналачки води најбоље тенисере свијета, предвођене са рабетом број један, Новаком Ђоковићем.

У двоброју су и колор странице, на којима сликовито представљамо најзначајније догађаје у протеклих шест мјесеци.

Пропратили смо, ријечју и slikom, и званичну посјету Републици Српској Његове светоости патријарха српског господина Иринеја, који је на позив Митрополита Николаја боравио у манастиру Добрину, а потом и у Фочи.

“Соко” је, пропратио 8. Међународни фестивал фолклора, кога по традицији, уз подршку општине Вишеград, организује Српско соколско друштво “Соко” из Добрине. Ту су и резултати нашег Вакршићег конкурса за кратку причу, који је истину постао међународни. Тако можете по први пут прочитати овогодишње награђене приче, одабране из великог броја приспјелих радова.

Уз бројне догађаје посебну пажњу смо посветили овогодишњој “Вишеградској стази”, која се већ 32 године организује у Вишеграду, у знак успомене на име и дјело књижевника и Нобеловца Ива Андрића. Ове године Стаза је била у жижи јавности јер је била окосница бројних манифестација којима се ове године обиљежава пола вијека од уручивања нобелове награде за књижевност Иви Андрићу.

Уз Андрића је најдиректније везан и почетак градње комплекса “Андрићграда”, који се реализује у Вишеграду, на ушћу Рзава у Дрину, по замисли најпознатијег српског филмског режисера Емира Кустурице, који је ове године одликован престижним орденом витеза Француске легије части.

Осврнули смо се и на (не)очекивано затварање хотела “Вишеград”, лоцираног уз зидине Ћуприје на Дрини, једног од три свјетска моста која су на престижној УНЕСКО-вој листи свјетске културне баштине. Тако је, у јеку туристичке сезоне Вишеград остао без главног хотела и најпознатије љетне баште на магистрали од Београда до Дубровника! Без намјере да дијелимо лекције или придикујемо, тек констатовали смо да је ово још један примјер погубности приватизације, након које, чини нам се, мало ко брине о обавезама власника, а да су истовремено надлежним, посебно локалној администрацији напростио везане руке, у намјери да такво стање промјене.

У овом двоброју пишемо и о настанку химне “Боже правде”, те о занимљивим тезама публицисте и историчара Јована Деретића, у вези са поријеклом Срба.

Издвајамо и репортаже о предратном музичару и композитору Благоју Кошанину, о самарашима из Мркоњић Града, који зарађују хљеб са девет кора на обронцима Златибора, затим о Вишеграђанину Слободану Саучеку, те о манастиру Лелић.

Ту је и извјештај са традиционалног Сабора старе српске пјесме у Доњој Сопотници код Новог Горажда, о српским вitezовима за 2011. годину, о школи фудбала “Бамби” из Вишеграда, о младом пјеснику из Рогатице и наивном сликару из Чајниче, те осврти на српска имена и српски језик.

У репортерском запису о Милану Ненадићу још једном се увјеравамо због чега су шездесетих и седамдесетих година минулог вијека српски интелектуалци, практично преко ноћи, морали напуштати Сарајево и Босну и Херцеговину.

Ту су и рубрике о нашим старим градовима, црквама, о екологији, пјеснички кутак, бројне вијести и вијести из културе.

И овај двоброј наставља традицију сарадње са бројним сарадницима.

Позивамо и Вас да нам се својим занимљивим прилозима придружите у нашој мисији да овјековјечимо најистакнутије догађаје из наше духовности и културе живљења.

Славко ХЕЛЕТА

ЧАСОПИС ЗА ДУХОВНУ И КУЛТУРНУ ПРОСВЈЕТУ

С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ г. НИКОЛАЈА

Издавач:
Српско соколско друштво
“Соко”-Добрун-Вишеград

За издавача:
Благоје Андрић, предсједник

Уређивачки савјет:
предсједник: Милан Комад
чланови:

Хаџи Бранко Никитовић, Драгутин Станчић,
јерођакон Гаврило (Ђурић), Александар Савић,
архимандрит Јован (Гардовић)

Главни и огговорни уредник:
Славко Хелета
тел: (065) 536-386
e-mail: heleta.vg@gmail.com

Технички уредник:
архимандрит Јован (Гардовић)

Уредник у редакцији:
Александар Савић

Редакција:
Славко Хелета, Александар Савић,
Радоје Тасић, Љубомир Мутапчић,
Милица Кусмук, јерођакон Гаврило (Ђурић),
Радисав Машић, Зоран Тмушић

Адреса редакције:
ССД “СОКО”, 73247 Добрунска ријека,
Манастир светог Николаја, РС
Тел: (058) 612-112, (065) 431-505, (065) 536-386
soko@gmail.com
sokodobrun@yahoo.com

Компјутерска припрема:
Издавачка кућа “ДАБАР”
Мирослав Радуловић

Тираж:
1500 примјерака

Штампа:
„Графичар”, Ужице

Часопис излази полугодишње

Садржај

Ријеч уредника	3
РАЗНОВРСНОСТ И КВАЛИТЕТ	3
Порука “Соколовима”	5
СВЕЧОВЕЧНОСТ, ВАСПИТАЊЕ И МИРУ СВЕТУ	5
Гост “Сокола”	6
БОГДАН ОБРАДОВИЋ	6
Подсећање	8
ПРВА СРПСКА ЗВАНИЧНА ХИМНА	8
Градови Митрополије дабробосанске	9
РУДО	9
Репортажа	10
УМЈЕТНИК КОЈИ ЈЕ ИМАО СВОЈ СТАВ	10
Интервју “Сокола”	12
ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ:	12
СА БОГОМ У СЕБИ ЗНАТНО МАЊЕ	12
НЕГАТИВНОСТИ У ДРУШТВУ	12
Цркве и манастири	14
ВИСОКИ ДЕЧАНИ	14
МАНАСТИРЛЕЛИЋ	22
Прича	22
ЗА ШАКУ ДИНАРА И КАП РАДОСТИ	16
КАД СЕ БАРБА СВОЈОЈ ДРИНИ ВРАТИ	18
Лековито биље	19
ТРАВА ИВА ОД МРТВА ПРАВИ ЖИВА	19
Равногорци	20
ДОКУМЕНТ СРПСКОГ СТРАДАЊА	20
СЈЕЋАЊЕ НА ДРАЖИНО ИМЕ И ДЈЕЛО	20
Умјетност	21
ЈАК УТИЦАЈ ТУРСКО-ПЕРСИЈСКЕ УМЕТНОСТИ	21
Личности	24
ПЛЕСМЕ КОЈЕ ТРАЈУ	24
Из наше прошлости	25
РАТНИК СА СРЦЕМ ПЕСНИКА	25
Српски витезови	26
“НАЈИСТАКНУТИЈИ ПРИПАДНИЦИ СВОЈИХ ПРОФЕСИЈА”	26
Историјска истраживања	27
“СРБИ - НАЈСТАРИЈИ НАРОД ЕВРОПЕ”	27
Српска традиција	29
Поријекло српских имена	29
НАЧЕШЋЕ СЕ ВЕЖУ УЗ СРПСКУ ТРАДИЦИЈУ	29
Осврт	30
НА ДРИНИ ЂУПРИЈА - “САВРШЕНИ ОБЛИК КОМУНИКАЦИЈЕ”	30
Догађаји	33
ПОСЈЕТА ПАТРИЈАРХА ИРИНЕЈА РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	33
Свечености	36
УРУЧЕНА ПРИЗНАЊА АУТОРИМА НАЈБОЉИХ КРАТКИХ ПРИЧА	36
Кратке народне прите	41
МИЛОШ ОБИЛИЋ	41
Култура	42
ОРИЛА СЕ СТАРА СРПСКА ПЈЕСМА	42
ПОРЕД ДРИНЕ	43
РАЗИГРАНА МЛАДОСТ КРАЈ ЂУПРИЈЕ	43
Вишеградска стаза	44
ЗАХВАЛНОСТ ВЕЛИКОМ КЊИЖЕВНИКУ И НОБЕЛОВЦУ	44
Градитељи	49
ГРАД ДОСТОЈАН БЕСМРТНОГ ИВА АНДРИЋА	49
Репортажа	51
БОРИЧКЕ СВЕТИЊЕ	51
Српски језик	52
СТРАНЕ РИЈЕЧИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	52
Основица Стазе	53
ПОЧЕЛОДЈЕ У ЈУНУ 1977. ГОДИНЕ	53
Догађаји	54
“ПОЛАРИС” ОДУСТАО, ВЛАСНИКА НЕ ЗАНИМА, А ВИШЕГРАД БЕЗ ХОТЕЛА	54
И НАЈЉЕПШЕ БАШТЕ	55
ДРИНСКА ГРОБНИЦА 6.000 СРБА	55
Прича	56
СЛИКА И НЕВИДЉИВЕ ИСКРЕ СВЈЕТЛОСТИ	56
Вијести из културе	57
Вијести	64

ПОРУКА “СОКОЛОВИМА”

СВЕЧОВЕЧНОСТ, ВАСПИТАЊЕ И МИР У СВЕТУ

Свет је за ово ново поколење сасвим ново чудо. Ко се не диви овом свету као чуду, не може наћи Бога, не може разумети зашто је Христос рођен и рођењем дошао у овај свет. У нашој садашњој невољи, мислим, треба да се придружимо гласу Божјем, да се окрећемо новом поколењу Божјем, тражећи једно ново васпитање. Ово садашње васпитање има једно једино име које се зове *себичност* или *самољубље*. Ни једна религија света није се хвалила да је проповедала васпитање које је желело немир и неспоразуме међу људима.

Људско биће је једино у свету од непроцењиве вредности, говорили су немачки тумачи Светога писма Новога завета. Рат је последица старог идеала у васпитању. Кажем старог, јер се надам да је са овим ратом код нас заувек прошао. Један познати научник, који се бави испитивањем историје ратова, сведочи да је за последње четири хиљаде година било само 380 безратних година. Ова трагична стварност не може се објаснити никаквим законима науке, здравог људског ума, историје живота, нити законима људског постојања. Прихватају је једино порука небеске логике која се чула из људских уста пре неколико хиљада година, а која гласи: “Нема мира на земљи, вели Господ” (Ис 48,22).

На питање када ће ратови престати у свету, одговор би био: онда када се оствари нови идеал васпитања. Какав је тај идеал васпитања који тежи миру? То је једна једина реч – Свечовечност. Индивидуализам представља само једну циглу свечовечности. Чак највећа јединка није ништа друго до једна цигла у збирку човечности.

Када би само велике и изузетне личности биле предмет историје, онда би она требало да престане са првим човеком на земљи. Наш предак, први човек, био је задивљујућа личност која је икада постојала. Људи који су после њега долазили, били су личност само својим родитељима и слични једни другима. Према томе, ако би само једна занимљива личност била предмет историје, историја је требало да престане са Адамовом смрћу. Али, она још траје. Зашто? Она траје само зато што њен циљ није био Адам, него човечанство. Не један или два или десет хероја, него цело човечанство, милиони људских бића. Не неколико великих људи, него сви људи, сви заједно, сви без разлике.

Тако и Христос је дошао свима да им донесе мир и покаже мир. Да им донесе вољу Божју и да вољу људску преобрести у вољу Божју. *Сврха васпитања је данас у томе да ствара добре, одговорне и одговарајуће чла-*

нове једне заједнице, да ствара једно заједничко тело и подесне разлике за један општи рад. Вели свети Јован Златоуст: “Ово је немогуће разумети у односу на ма ког другог человека, осим само у односу на Христа”.

Шта би на ово све рекли они који одричу историјност личности Господа Исуса Христа и Његово Божанство? Од Њега је трајни мир и мимо Њега је рат споља и изнутра. Ту о свечовечности не може бити ни речи. Али не само да је Он, Христос “Кнез мира”, него је Он и “Отаџ будућег века”. Као што је Он Господар прошлости, тако је и Господар будућности, а то се сазнаје и носи у срцу новим васпитањем, тј. васпитањем у Христу, у вери у Бога и у Новозаветној Цркви. Он је отаџ Новозаветне Цркве и њена Глава, крајеугаони Камен који све повезује. Твораџ новог света и васпитања у њему. Твораџ свечовечности и оснивач Царства небеског.

Ово је оно што се вером стиче код вас младих, Његових сарадника у свему онеме што је богоугодно и пољуде као децу Божју корисно. Тиме, и једино тако, улази се у свечовечност и ради на Божјем миру у свету.

Митрополит габровосански Николај

ГОСТ “СОКОЛА”

Богдан Обрадовић, тренер и селектор тениске репрезентације Србије, је рођен 30. септембра 1966. године у Београду. Ожењен је, супруга Маја, двоје дјече: Аљоша (1999.) и Луција (2006.)

Пенисом је почeo да сe бави још у раној младости на импровизованом тениском терену, у крају где је тада одрастао (ливаде Новог Београда), јер у близини тада није било ни једног правог тениског терена. Сасвим случајно је сазнаo преко друга да сe у Тениском клубу “Црвена Звезда” организујe школа тениса за почетнике. То је било далеке 1978. године. Ту је направио своje прве праве тениске кораке уз помоћ тренера Аџе Симића и Александра - Џалета Нигриновића.

Као тренер - играч, почињe да ради 1986. године у Тениском клубу “Кикинда”. У следећe четири године је направљен највећи успех кикиндског тениса, довођењем екипе у квалификацијe за Прву лигу, тадашњe Југославијe.

На жалост, распадом старе Југославијe клуб је запао у финансијске потешкоћe и Богдан сe враћa у Београд где почињe да ради у неколико тениских клубова: “ЗД”, “Милас”, “Мах”

У Тениском клубу “Мах” почињe сарадњu сa кондиционим тренером Зораном Грбовићем, сa којим јe зајedno радио сa већином наших најталентованиjих јуниора: Ненад Зимоњић, Борис Пашански, Филип Оларевић, Вања Видојковић, Вишња Вулетић, Јула Вакуленко

Поред великог бројa јуниорских турнира по читавoj земаљскоj кугли и тада мањих професионалних, 1999. почињe да ради сa Ненадом Зимоњићем, сa којим прави велики помак у његовоj каријери и зајedno сa Зораном Грбовићем гa доводи у сам светски врх, како у синглу, тако и у дубл конкуренцијu.

Огромно искуство стичe на професионалним турнирима: Вимблдон, US Open, Australian Open, Roland Garros свим Супер АТП турнирима. Размјењивао јe искуства сa чувеним тренерским именима: Никола Пилић, Bob Brett, Brad Gilbert, Nik Bolitieri, Pol Anakon, Peter Lundgren а смио јe и да станe на терен сa Гораном Иванисевићем, Густавом Куертеном, Тод Мартином, Томас Енквистом, Алекс Коретјаном, Даниел Нестором, Вејном Фереиром, Вејном Артурсом и многим светским именима.

Паралелно, када год јe био у земљи, радио јe и сa Новаком Ђоковићем, у то време најбољим јуниором у свету. Њихов први заједнички успех јe освајањe Европског првенства у Италији, у Сан Рему.

Од 2002. године, након четири године интензивнog радa сa Ненадом Зимоњићем, почињe да ради као главни тренер Тениског клуба “Ђукић”, где ради сa Новаком Ђоковићем и Борисом Пашанским. Од 2006. године преузимa обавезu да ради сa Јанком Типсаревићем, када јe у земљи, а 2007. године изабран јe за савезнog селекторa Davis Кup репрезентацијe Србијe и истe године, победом над Аустралијом (септембар 2007.), Србијa сe квалификовала у Свјетску групу, што јe највећи успех срpske тениске репрезентацијe. Такођe, од

2005. координара rad јуниорских селекцијa и члан јe Стручног одборa Тениског савезa Србијe. Директно укључen у rad сa најталентованиjим јуниоримa, као што су Арсенијe Златановић, Тамара Чуровић и Анђела Немчевић.

Од 2004. године јe професор - предавач на Високоj школи за спорт у Београду, предмети: Техника и тактика тениса, Теоријa и методика тениса и Педагошка пракса. Остварујe успјешну дугогодишњu сарадњu сa Николом Пилићем, Дирком Хордорфом и Алоном Каcкуријem.

СОКО: Желимо да Вам сe захвалимо што сте пристали да будете гост овог броја нашег листа. Знамо да имате превише обавезa, саимим тим смо још више почастовани. Речите нам како организујете својe свакодневне активности.

У своjoj тенискоj академијe, на Ади Џиганлијe, свакодневно имам тренингe сa будућim шампионимa. Имам преко 60-oro дејe, којi вредно тренирајu, како тенис, тако и кондицијu сваког данa. Осим мене, ту су и три стално запослена тренера.

СОКО: Како проводите слободно вриjeме и како Ваша породица у спектру саргaјa подноси Ваше честo одсуствовањe?

Не путујem више такo честo као ранијe и на путu не проводим више од 15 недељa годишњe. На скоро свим путовањima супругa Мајa јe сa мном и на тaj начин ми надомести недостатак породице. Моj син Аљoша имa 11 година, а кћerka Луцијa 5, тако да сe надам да ћe сe и они за koјu годинu придржити на путовањima.

СОКО: Како јe Богдан растao и израстao као човјек и велики спортистa?

Рођен сам у Земуну, а детињство сам провео на Новом Београду. Како је растао бивши југословенски спорт, сви смо се бавили скоро свим спортома, па сам тако и ја био део те приче. Мислим да сам у то време тренирао преко 10 спорта и сасвим случајно се пронашао у тенис.

СОКО: Ви сте селектор тениске репрезентације Србије, изразито индивидуалног спорта, у којој имате просјечне, врхунске и најбоље свјетске играче, какав је Новак Ђоковић. Како их успјевате зближити да дјелују као тим?

Како сам ја као тренер одрастао, тако су и они одрастали као играчи. Све их познајем од најранијег детињства. Са Ненадом, Новаком и Јанком сам радио и индивидуално. Имао сам срећу да радим са таквим талентима, а њихови индивидуални и екипни резултати говоре сами за себе.

СОКО: Како припремате екипу за јаке мечеве, кад се обично не зна ко ће се са ким састати на терену све до извлачења парова?

На сваком "Davis Cup"-у знам која четири играча су спремна да играју, а у среду, пре мечева који почињу у петак, већ доносим одлуку ко ће играти у синглу, а ко у дублу. Тако да играчи имају два дана времена да се психички припреме за мечеве. Ко ће у првом дану играти први, одређује жреб, који је увек у четвртак, дан пре почетка мечева. Ја иначе имам обичај да позовем увек и петог играча, који ми на припремама помаже око тренинга, а уједно је и резерва у случају да неки играч није спреман да игра.

СОКО: Тенисери су као једна велика и сложна породица. Колико је та атмосфера битна за успјех репрезентације?

Моје мишљење је да смо ми једна од ретких репрезентација, уопште у историји "Davis Cup"-а, да смо сви из истог града и да смо сви одрастали практично заједно. У много делова наше прошлости путеви су нам били испреплетани и може се слободно рећи да смо као једна велика породица.

СОКО: Шта мислите о идејама да Дејвис куп треба реформисати?

"Davis Cup" као такмичење сигурно да захтева одређене промене. Пре свега, мислим да би требало увести већи број играча у тим (5 уместо 4), чиме би дубл тимови били квалитетнији, а са друге стране сингл играчи би имали замену у случају повреде, болести и сл. Друга ствар коју би променио је да се не играју сви мечеви у 5 сетова, већ само одлучујући 5. меч да се евентуално одигра у 5 сетова. Овим би се уштедела огромна енергија играчима, а мислим да би и публици било далеко интересантније.

СОКО: Каква је будућност српског тениса? Конкретније шта се очекује од Тениског савеза Србије да учини у том правцу?

Што се будућности тениса у Србији тиче, никада нисмо оскудевали са талентима. Имамо сјајну генерацију дечака и девојчица 10, 12, 14 година, али због њихових година не бих их именовао. Једино кога бих желео да поменем је Никола Милојевић, који има титулу првака Европе до 14. година, а са својих 15. година је већ у првих 20. на ранг листи до 18. година. Оно што желим да истакнем и чега се помало плашим је тениска инфраструктура која је на јако ниском нивоу у односу на све земље у окружењу у Европи, а и у свету. Оно што бисмо требали да искористимо је да у овом тренутку велике популарности тениса укључимо што већи број младих, да се баве спортом, а то ћемо моћи само ако изградимо велики број терена и хала.

СОКО: Да ли тениска репрезентација Србије може одбранити шампионски трон?

И ове године смо дошли до полуфинала, као и прошле и овај полуфинални меч ћемо одиграти у Београдској арени. Противник нам није лак, Аргентина, и пошто се тај меч игра након "US Open"-а и исцрпљује америчке турнеје, мислим да је полуфинале "Davis Cup"-а најтежи меч за све играче, у најнапорнијем делу сезоне. Само бих пожелeo да моји играчи буду здрави и спремни за меч.

СОКО: Наше друштво ССД "СОКО" као своје госте има еминентне књижевнике, спортисте, културне раднике, и они углавном посјете Вишеград и манастир Добрун. Да ли је изводљиво да у неком слободном периоду будете гост наше издавачке куће?

С обзиром на велики број обавеза, око репрезентације и наравно тениске академије на Ади Циганлији, ако ме пут буде наводио у ваше крајеве, са великим задовољством ћу посетити манастир Добрун.

СОКО: Испред свих чланова СОКОЛА желимо Вам прво добро здравље и да Вас и Ваше Господ прати кроз живот, и да будете увијек тако једноглави какав је Богдан Обрадовић.

ПОДСЈЕЋАЊЕ

Даворин Јенко - Аутор химне "Боже правде"

ПРВА СРПСКА ЗВАНИЧНА ХИМНА

Средином 19. века аустријска престоница је, уз Праг, била друга метропола панславизма.

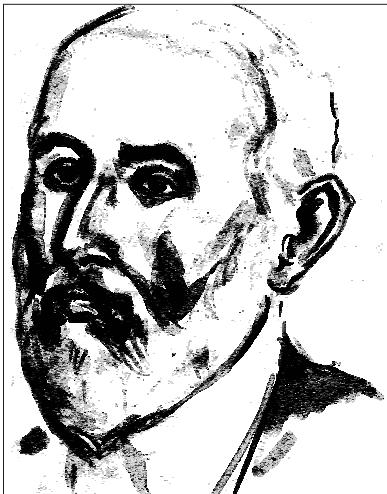
„Словенско певско друштво“ уско је сарађивало са српским „Зором“ и хрватским „Велебитом“. У таквом расположењу млади студент Мартин Јенко, рођен у Дворју код Крања, узима прастаро словенско име Даворин, као и Алексије Радичевић, који се враћа у Србију као Бранко, Тимотије Атанасковић, који је узео име Богобој, Ђорђе Поповић, који је постао Ђура Даничић, а Коста Новаковић - Стојан! Било је то време у коме је тек обoren злогласни и тешки, дугогодишњи Бахов апсолутизам после револуционарне 1848. године која је захватила готово читаву Европу. У сарадњи са исто тако бунтовнички расположеним земљаком и презимењаком Симоном, Даворин је у Бечу 1860. компоновао неку врсту буднице напредне словеначке омладине ван домовине. Песник и композитор непосредно су сарађивали и уклапали слогове и тонове. (Симон Јенко био је први значајнији словеначки песник после Прешерна. Почекео је да пише још у гимназијским данима у Новом Месту. Стварао је родољубиву, мисаону, сатиричну и еротску поезију, која није наилазила на добар пријем јер је била оригинална и непосредна, те његова једина збирка „Песни“ (из 1865) није ни штампана у Љубљани, него у Грацу). Неколико вечери касније, словеначки студенти у Бечу већ су певали „Напреј, застава Славе“.

Музиколози су сврстали „Напреј“ у ред најцеловитијих химни, а блиска сарадња песника и композитора, презимењака и вршњака (обојица су имала по 25 година) сматра се најприроднијим стваралачким поступком.

“Боже правде”

У периоду своје делатности у Београду Јенко је написао још читав низ композиција које су успешно служиле за свечане прилике разних друштава: „Зорину химну“ („Боже братимства“), Химну Панчевачког певачког друштва („Појмо Богу“), химну Певачког друштва Даворје („Хај нек бруји песма мила“), химну Певачког друштва „Гусле“ у Мостару („Појмо песме“), химну Певачког друштва „Застава“ у Невесину („Врела крвца“), Химну по стиховима Владислава Каћанског („Боже Душанов, велики, силни“). Оне су биле важан фактор српског друштвеног живота.

Међу њима, посебно се издваја „Боже правде“ која припада Јенковој позоришној музici, за комад „Маркова сабља“ Јована Ђорђевића, угледног драмског писца родом из Сенте (као и Стеван Сремац и Тања Крагујевић), који је једно време био и министар просвете у Србији. Водио је од оснивања 1863. Српско народно позориште у Новом Саду, а од (оснивања, такође) постао је управник Народног позоришта у Београду. Лаза Костић називао га је „оцем српског позоришта“. Од њега је 1872. Милан Обреновић, синовац убијеног кнеза Михаила поручио да напише комад са историјско-родољубивом садржином и дина-

тичким духом. Тако је настала двочина драма „Маркова сабља“, коју је он назива алегоријом, мада у њој има најмање алегоријског духа. Јунаци његове драме су Краљевић Марко, Вила и Певац (певач. гуслар). У завршној сцени Срби се окупљају око слике младог владара, „узданице рода“ и кличу предстојећем процвту земље химном младом и неприкосновеном владару.

„*Боже правде, тиши ишио сјасе,
Од проћасии до све нас!
Чуј и од сад наше гласе,
И од сад нам буди сјас!...
Да нам сину лејши дани,
Да слободе сазре плод;
Боже сјаси, боже храни
Српског кнеза, српски род!*“

Премијера Ђорђевићевог „комада с певањем и пущањем“ изведена је у Народном позоришту 10. августа 1872, на прослави пунолетства и ступања на престо кнеза Милана Обреновића. На матичној сцени давала се тридесетак пута, а и као „парадна представа“ за одабрану публику на разним градским и дворским свечаностима.

Критичари су углавном позитивно писали о „Марковој сабљи“, мада је и овде било оптужби за плахијат. Тако је приповедач, драмски писац и песник Ђорђе Малетић уочио сличност са Стеријиним „Сном Краљевића Марка“ закључујући да је Ђорђевић само покварио Стеријино дело, а Светислав Вуловић писао је о њему као о „липцу онако мало сервиљне и онако сценарски лепе апoteозе“. А чињеница је, како закључује Миливоје Павловић у „Књизи о химни“ да се „свечано интонирана песма са позоришних дасака винула у сазвежје државних симбола“.

Почасти са свих страна

Приликом проглашења Милана Обреновића за краља, а Србије за краљину, 22. фебруара 1882, прерађена је песма „Боже правде“ и постала је прва српска званична химна. Текст се мењао и касније, али је мелодија остала онаква каквом ју је Јенко замислио 1872. Поредили су је, додуше, са аустријском химном „Готт ерхалте“, али она се свидела не само династу, него и српском родољубивом грађанству. До 1918. била је српска химна, а у доба између два светска рата била је саставни део тадашње југословенске химне. Но ипак, она није добила у српском животу онакав значај и родољубиви полет, какав је имала химна „Напреј“ код Словенаца, која је подстrekивала и одушевљавала словеначке народне масе у њиховој борби за слободу и људска права.

Овоме треба додати да је Јенко оставио за собом и музику за деведесетак комада с певањем, око 110 хорских композиција, двадесетак соло-песама и петнаестак црквених композиција које је хвалио чак и строги Стеван Мокрањац „Волимо и волећемо га увек као најбољег од свијуј Словена музичара који су код нас радили“ - записао је он 1901. у четвртој свесци „Српског књижевног гласника“.

Године 1869. (било му је тек 34 године) примљен је као први и једини музичар за члана Српског ученог друштва, а марта 1888. постао је редовни члан Српске краљевске академије иако је још био аустријски поданик. Изабран је и за почасног члана Матице српске у Новом Саду.

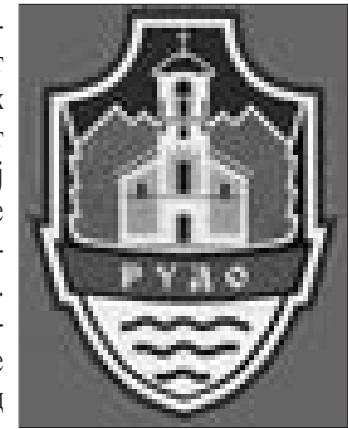
Гордана Крајачић

ГРАДОВИ МИТРОПОЛИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

РУДО

Рељеф

Сам град Рудо налази се у брдско-планинском крају доњег тока ријеке Лим, двадесетак километара приje његовог ушћа у Дрину, на просjeчној надморској висини од око 400 м. Кроз Рудо такође пртичке и ријека Крупица, најкраћа ријека у Европи (тражи се извор од 07. 2010.). Окружено је планинским врховима средње висине, на сјеверној страни је планина Варда са највећим врхом од 1.389 м, а на јужној страни планина Тмор са највећим врхом од 1.280 м. Земљиште је изразито брдско-планинско, са селима разбацим и испресијецаним планинским превојима.

Клима

Подручје општине има изражену континенталну климу, са повременим благим утицајем средоземне климе. Зиме су са просjeчном температуром од -8 °C а љета са просjeчним температурама око 26 °C.

Историја

Период турске окупације

Долина Лима, где ће нешто касније настати насеље Рудо пред долазак Турaka била је у посједу властеоске породице Павловић. Познато је да су Турци ову територију контролисали и прије дефинитивне окупације Босне 1463. године. Насеље на лијевој обали Лима, које ће у каснијем периоду бити познато као Старо Рудо, основано је 1555. године, на основу вакуфнаме Мустафе паше Соколовића, близког сродника, надалеко чувенијег и познатијег везира Османског царства Мехмед паше Соколовића, који такође потиче из овог краја, села по имени Соколовићи. Овај ктитор је Лим премостио ћупријом са пет окана, а затим је дао да се изгради неколико објеката, који су у то вријеме обично пратили изградњу насеља. Изграђена је чаршија са занатским радњама и продавницама.

Аустро-Угарски период

Под турском окупацијом руђански крај је био нешто више од 400 година, све до 1875. године, када је почeo устанак Срба у Босни (1875-1878). Српске устаничке чете су протjerале Турке са ових простора преко Дрине ка Сарајеву. Услед ратних дејстава и несигурности овај крај је у том периоду знатно опустio и тек после успостављеног примирја у гранични појас између Турске и Аустро-Угарске, уз десну обалу ријеке Увац, населиле су се изbjеглице из Старе Херцеговине. Одлуком на Берлинском конгресу 1878. руђански крај као и читаја територија Босне додијељена је на управу Аустро-Угарској, чија војска је добила мандат да заведе ред на њеном простору. Тако се Рудо нашло под окупацијом Аустроугарске монархије, у граничном појасу са Турском.

Важан моменат у историјату овог мјеста десио се након велике поплаве новембра 1896. године, када је набујали Лим збрисао старо насеље. Земаљска влада у Сарајеву пружила је потребну помоћ становништву, а њени инжењери

су урадили урбанистички план новог насеља, које је пројектовано на десној обали Лима, на једном узвишењу. Тако је већ од 1897. године на новој локацији почела изградња инфраструктуре, кућа и других објеката новог насеља Рудо, које је прво насеље у Босни и Херцеговини, подигнуто по савременом урбанистичком плану. Године 1898. завршена је изградња колског пута Рудо-Увац, десном страном Лима, чиме је Рудо било повезано са новоизgraђеним путем Вишеград-Увац и добио колску везу са срским мјестом Вишеград. Больу саобраћајну повезаност донијела је новоизgraђена пруга узаног колосјека Међећа-Увац и изградња, за то вријеме, модерне жељезничке станице Рудо 1906. године. Од 1908. године када је извршена анексија Босне и Херцеговине, Рудо је и званично постало дио Аустроугарске монархије. У том периоду изgraђена је зграда касарне изнад жељезничке пруге, а и двије богомоље у самом граду - џамија (1906) и црква Св. Петра и Павла (1912).

Период Краљевине Југославије

После пробоја Солунског фронта, наступајући ка сјеверу, српска војска је на одушевљење становништва Рудог ушла у ово мјесто, чиме је учињен крај четрдесетогодишње владавине Аустроугарске монархије у овим крајевима. Више од 300 добровољаца из руђанског краја и Горњег Подриња, изbjегавајући службу у Аустро-Угарској војsci прикључило се током Првог свјетског рата српској војsci учествујући као добровољци и у пробоју Солунског фронта. Од 1. децембра 1918. године Рудо се нашло у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, новој, уједињеној држави под династијом Карађорђевић.

Други свјетски рат у Југославији

У Другом свјетском рату руђански крај је доста пострадао. У другој половини априла 1941. године у Рудом је успостављена власт Независне Државе Хрватске, па се српски живаљ нашао на удару новоформиране усташке власти. Терор усташа трајао је до Мале Госпојине 21. септембра 1941. године када су ово мјесто ослободиле устаничке четничке јединице. Власт НДХ никада више у току рата није успостављена у Рудом. У октобру 1941. године Рудо је окупирала италијанска војска. Два батаљона дивизије „Пустерија“, чија је команда била у Пљевљима, на овом подручју задржала су се све до краја новембра 1941. године, када су се због несигурности повукли ка Пљевљима. За кратко власт су успоставили четници, чија се команда на челу са поручником Каменком Јефтићем налазила у Босанској Јагодини.

Повлачећи се ка сјеверу главнина партизанских јединица са Врховним штабом, послије слома Ужичке Републике, трагичног пораза у Пљевљској бици и неуспјеха приликом напада на Сјеницу, почела је пристизати у Рудо 17. децембра 1941. године. На Старијин рођендан 21. децембра 1941. године у Рудом је формирана Прва пролетерска ударна бригада. Формирање ове јединице по завршетку рата биће повод за прославу дана ЈНА, који се сваког 22. децембра обиљежавао све до 1991. године.

По одласку партизана из Рудог 23. децембра у Рудо су поново ушли италијанске јединице, које ће се ту задржати све до капитулације фашистичке Италије 8/9. септембра 1943. године.

После капитулације фашистичке Италије Рудо се нашло у средишту територије коју су контролисали припадници Југословенске војске у отаџбини, која се простирала од Берана на југу до Сокоца на сјеверу. Штаб генерала Михаиловића приликом вођења операција ка Сарајеву налазио се на Раванци-

ма изнад Рудог. Крајем октобра 1943. главнина Михаиловићевих снага концептисала се ка Сарајеву као главном циљу. У вријеме борби око Сокоца са њемачко-усташком војском, ове снаге су изненаде нападнуте са запада по дубини територије од стране 2. и 5. партизанске дивизије. Угрозивши и сам штаб генерала Михаиловића, партизани су приморали његове снаге на повлачење. У склопу тог напада дијелови 5. дивизије, којом је командовао Милутин Морача ушли су 25. октобра у Рудо. Рудо и његова околина постали су поприште жестоких борби партизанских снага - углавном 5. дивизије и припадника Југословенске војске у отаџбини. Ове борбе окончане су до 6. децембра 1943. године, када се 5. дивизија повукла са овог простора, онемогућена да у сајеству са 2. дивизијом направи дубљи прород ка Србији.

У Рудо су ушли јединице њемачког Вермахта, које су ту остале неко вријеме. Послије повлачења Њемаца, цјелокупну десну обалу Лима запосјеле су јединице Југословенске војске у отаџбини, које су очекивале прород партизанских снага ка Србији. У пролеће 1944. године Рудо се нашло на попришту жестоких сукоба партизанских јединица и припадника JBYO.

Те 1944. године Рудо су контролисале углавном снаге JBYO. Крајем 1944. године у Рудо и околину пристигли су припадници JBYO из Црне Горе под командом потпуковника Павла Ђуришића. Са војском (по процјенама 9-10.000) пристигло је и 5-7.000 цивила. Са њима је у Рудо дошао и митрополит Јоаникије са великим бројем архијереја и свештенства. После реорганизације војних јединица они су напустили Рудо 9. јануара 1945. године упутивши се ка ребави, где се налазила Врховна команда JBYO са генералом Михаиловићем на челу. Извјестан број Руђана кренуо је са њима на овај пут са којег се многи никада више неће вратити.

У Рудо су послиje неколико дана ушли припадници 5. албанске дивизије, која је по споразуму Тита и Енвера Хоџе узела учешће и сајествовала са партизанским јединицама на овом простору (Пријепоље, Прибој). Послије пораза у сукобу са заштитницом Павла Ђуришића ова јединица се извјесно вријеме задржала у Рудом пострадавши и од тифуса. Послије повлачења ове јединице у Рудом је успостављена нова револуционарна власт.

Становништво

По последњем службеном попису становништва из 1991. године, општина Рудо је имала 11.571 становника, распоређених у 89 насељених места.

година пописа	1991.	1981.	1971.
Срби	8.150 (70,43%)	8.699 (63,95%)	10.155 (63,54%)
муслимани	3.130 (27,05%)	4.382 (32,21%)	5.532 (34,61%)
Хрвати	5 (0,04%)	24 (0,17%)	18 (0,11%)
Југословени	106 (0,91%)	296 (2,17%)	80 (0,50)
остали и непознато	180 (1,55%)	200 (1,47%)	197 (1,23%)
укупно	11.571	13.601	15.982

Занимљивости: У улици Рудо у Београду налази се Источна капија Београда. Ова улица добила је име на предлог архитекте Драгољуба Мићовића, из Рудог.

Припремио: Александар Савић

РЕПОРТАЖА

Како је пјесник Милан Ненадић седамдесетих година минулог вијека морао отићи из Босне?

УМЈЕТНИК КОЈИ ЈЕ ИМАО СВОЈ СТАВ

И во Андрић је једном рекао да је за књигу најгоре када има писца у животу. Милан Ненадић, да-нас је најгromаднији примјер славне боемске ка-сте са апсолутном свијешћу о поезији.

Рођен је у Грковићима код Босанског Грахова. За њега кажу да је пјесник личне националне судбине и исто-рије. Да је пјесник предсмртних часова и да као мало ко у новијој српској поезији улаже у пјесму живу главу. Ненадић је појава тог штофа и такве судбине.

Овај пјесник још од своје прве књиге "Стефанос" написане у Сарајеву 1971. године, носи печат уклето-сти. Из Босне је морао да оде седамдесетих година прошлог вијека, због пар ријечи: Где су српски инте-лектуалци?

Још тада постављало му се питање, зашто се пот-писује Ћирилицом?

"Ми смо били сви обиљежени и знало се кога треба уклонити. Прво су из Сарајева почели да беже српски интелектуалци, јер се није могло на крај изаћи са нечим што се звало претварање религије у нацију, мало м у велико М (Муслиман) да би касније испали Бошњаца.

Одавде кад размишљам о Босни ја мислим само о начину како да се спаси и одржи Република Српска. Не смијемо се дати!"

Ненадић је одбацјио комунистички јарам и прити-сак тадашњих сарајевско- мусиманских вођа и отишао из Босне, али духовна веза са родним крајем никада није прекидана.

"Али кад је завичај у питању увијек су се питали за-што из краја из којег долазим, ја уствари нисам могао никуда да побјегнем. И старији и паметнији од мене, да не помињем Кочића, Ђопића, Андрића су говорили да је немогуће да човјек који биљежи, пише побјегне нечemu што се зове топло крило завичајног језика. Оно што се посише са млијеком мајчиним, то човјека прати до смрти. Андрић је сам, пред смрт у једном интервјуу го-

ворио да се цијелог живота практично лијечио од дјетињства које је провео у Вишеграду.

Е тако нешто се десило и мени и оно што сам биљжио на свој начин је враћање дуга завичају”

Случај је хтио да је Милан рођен у истом крају где је рођен и Гаврило Принцип тако да је негде уз њега било присутно тираноубиство. Често се служио Њештешем “Зло чинити, од зла се бранећи , ту злочинства нема никојега”. И њему као да је негде то судбински или генетски дато.

“Наиме, морао сам да вратим дуг фаталном Гавриловом пушњу у Сарајеву. Историјска чињеница ме је најтерала да се на тај начин вратим завичају. Тако је настала пјесма “Венац за Гаврила”:

*Груни ко невреме, грађена от маста
Из мртвога угља из себарске таме
Какав смо то народ, храст којега храста?
Кад нам рајске душе узлећу у јаме...
Ако је већ мени досудила срећа
Да са овог места прст у судбу упрем
И најмања мета постаће највећа
Живима ће жртва друм царски да утре....*

Колико сте ви дugo писали тај “Венац за Гаврила”?

“Писао сам га једне ноћи двадесет година. Практично сам то имао у себи, само је требало једну добру ноћ зауставити да то бацим на папир”.

Милан Ненадић на свој особен и препознатљив пјеснички начин бави се жалосним призорима времена у којем биљжи календар своје душе. Мотивисан је тешким страдањима српског народа током ослободилачких ратова а за овај последњи написао је “Успаванку за српске младиће”, чији стихови стоје урезани на вратима многих спомен обиљежја у Републици Српској.

Како је пјесма створена?

“У ратне дане , идући тамо у завичај видио сам како проносе тијела дванаест момака из мог Грахова из Грко-ваџа. Причали су људи да су упали у непријатељску потковицу и зенге су их све заклали. Учествујући на њиховој колективној сахрани видио сам ужас тих несрећних мајки а рука са бурмом једног момка, Драгана, без осталог тијела, послана је његовој мајди у кутији за ћипеле. Он је био јединац а она је била удовица. Мени је у секунди прошла мисао “Спавајте младићи везани сечени” и онда се у мени развезала та нит према уснулим српским ратницима.

*Спавајте младићи везани сечени,
Спавајте младићи рано доречени
Спавајте пупољци пре времена свели
Без свести о срећи коју бокор дели.
На празник за око, у недељу Цветну
Кад се све лепоте крај извора сретну
Кад сви од радости буду ван памети
Хоћел' бити неког бар да Вас се сети.
А могли сте бити и Ви срећни исто
Уз српско девојче невино и чисто
Спавајте пупољци на правди спаљени
А могли сте бити украс васељени....*

На требињским вечерима поезије , када је Ненадић прочитао пјесму “Спавајте младићи”, више нико од пјесника није хтио да изађе пред публику. Није се послије тога имало шта одређитовати. Владао је неслуђени тајац у публици а неко је из првих редова само повикао , имате ли још?!

“Рекао сам, имам али не дам!! Такву пјесму пише искључиво разлог и не дај Боже да више икада буде оваквих разлога.

Свака умјетност а поготово умјетност ријечи је људски став а без става нема разлога да се говори”.

“Црна моја Босно, госпо од удеса”...како гласи један Ненадићев стих резимира сву преокупираност злом и безнађем као главним призором вијека у којем живимо.

“Има један разлог који ме тјера да о Босни мислим на мој начин а то је да је тај последњи рат , без обзира на садашње, назови добре намјере једних према другима, прокопао толико дубоке и крвате јендеке између три конфесије које у Босни живе, да ја не вјерујем да ће се задуго тај крвати јендек прескочити. Толико је зла простируто међу људе, да ме подсећа на оно што је Андрић писао у својој причи “Писмо из 1920”, где између осталог наводи да тамо постоје ендемски талози мржње и довољна је само мала варниџа да тај вулкан проради.

Нико жив није могао предвидјети све европске политике, које су се иживљавале на ово мало балканске географије. Никад нису нанијеле добро ниједном народу који овдје живи”.

Ненадић подвлачи да као човјек који се бави ријечима није никада мислио да ће му требати ријечи које другима наносе зло. “Писац који промиšља ситуацијом не смије подилазити ни у једној секунди околностима које су му дате. “Ја из Босне нисам бјежао и од ње не могу побјећи јер, она је пошла за мном”, говори овај српски умјетник ријечима који је своје уточиште пронашао у Новом Саду и где наставља да пише само на себи особен начин. Дружи се са Пером Зубцем и књижевницима сличног кова а добар дио времена проводио је и са покојним Душком Трифуновићем, такође протјераним из Сарајева. Недавно је објавио изабране и нове песме “Пола капи росе” које садрже збирку пјесама из његове богате умјетничке грађе. Стуб овог Ненадићевог писања је сонетни вијенац “Венац за Гаврила”.

Дио из пјесме “Нероди”

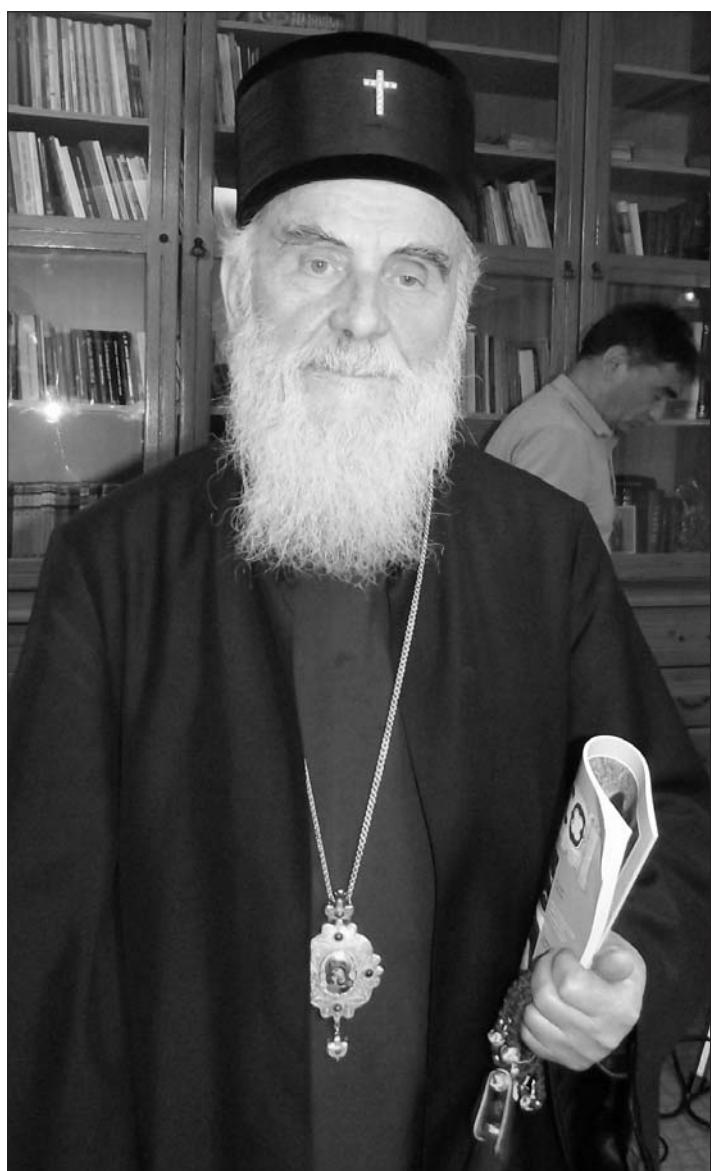
*Избушен сетом, стојим на раскрићу
Њушим мемлу града , као влагу шуме
Брже хватам ваздух, носнице ми дришћу
Али среће ћути, среће не разуме.
Срећа што заборав нема такве снаге
Да унишити слику, мирис мога села
Да покона љубав за нероде драге
И за шаку топлог очевог пепела...*

ИНТЕРВЈУ “СОКОЛА”

Његова светост Патријарх Српски господин Иринеј

СА БОГОМ У СЕБИ ЗНАТНО МАЊЕ НЕГАТИВНОСТИ У ДРУШТВУ

СОКО: *Повод за Ваш долазак у Републику Српску и Епархију дабробосанску била је Крсна слава Свети Василије Острожки и освећење нових просторија Богословског факултета у Фочи. Како оијењујете рад ове високошколске установе Српске православне Цркве?*

Пре свега захваљујем се његовом високопреосвештенству Митрополиту Николају који ми је упутио pozив да поделимо радост уз овај празник. Мени је то велика част и велика радост јер имам особито поштовање према тој нашој високој школи. Имао сам прилике да је посетим и да о њој дам своје мишљење. Ова духовна школа у Фочи има значајну улогу у животу наше Цркве, која наставља да негује једну богату, нашу српску, православну традицију. У њој се стварају прави апостоли.

СОКО: *На простору бивше Југославије нема доволно православних средњих школа. Да ли је у плану оснивање православних Гимназија, за шта код младих људи постоји велики интерес?*

Претпрошле године Сабор Српске православне Цркве је донео одлуку о оснивању православних Гимназија. У неким местима је то већ почело, а негде се припрема оснивање ових православних средњих школа. Надамо се да ће то ускоро бити могуће покренути и у Босни и Херцеговини. Иначе, имамо прилично доста Богословија, чак размишљамо да неке од њих и угасимо, а да уместо њих отворамо Гимназије. Нема сумње то ће бити корисно за нашу Цркву.

СОКО: *Како оијењујете улогу и значај вјеронауке у основним и средњим школама?*

Сама чињеница да је дата могућност увођењу веронауке у школи је изузетно значајна. Ми смо имали прве проблеме и са наставницима, јер школе нису биле у дољној мери спремне да то прихвате и на адекватан начин спроведу у живот. Сада је то све већ боље.

СОКО: *Православни храмови све више привлаче вјернике. Ипак, како у њих привући још већи број младих људи и јесте ли присталица, у том циљу, коришћења средстава модерне комуникације?*

Наравно да то подржавамо. Младе људе морамо привлачiti на начин да се одушеве нашом духовном културом. У том смислу одличан пример је манастир у Добруну који је тако лепо сређен и уређен да ни једног

посетиоца не оставља равнодушним. Има много начина да се млади одушеве и да прихвате веронаку. Иначе, приметно је враћање нашег народа, наравно и омладине, Цркви и провереним културним вредностима. Са додатним активностима на враћању младих Цркви мислим да би се значајно смањили сви негативни утицаји на њих.

СОКО: Како и на који начин сачувати породицу и одолјети свакодневним негативним утицајима на људе, а да истовремено слиједимо чувене ријечи Владике Николаја Велимировића “Да се сложимо, обожимо и умножимо”?

Да, Владика Николај се тим речима обраћао верницима. Темељ је ова реч “први” - да се сложимо. Треба прихватити духовност наше вере, чији је темељ у Светосављу. Ако будемо имали Бога у себи имаћемо и знатно мање негативности у друштву. На све то надовезује се и наталитет који је све мањи, што није добро. Црква је најпозванија да то подстиче код верника.

СОКО: Већ годинама је актуелно питање враћања имовине Српској Православној Цркви. Мислите ли да то иде преспоро?

Да, тај процес се одвија споро и у Србији, мада се чине кораци на том плану, али нисмо довољно осетили плод тог враћања. Кад је у питању БиХ, нисам најбоље упућен, али тај процес је неопходност. Тако очекујемо да се коначно у Сарајеву врати зграда Богословије. То би много значило за Српску Православну Цркву, али још више за БиХ, уколико жели да буде земља у којој ће владати право и правичност.

СОКО: Како оцењујете све присутнији међурелигијски дијалог?

Српска православна Црква има коректне односе са свим признатим религијама. То је интерес и друштва у коме живимо, а доприноси напретку и позитивно се одражава на вернике. Истина, имамо неких проблема са Румунском Православном Црквом у Источној Србији. Настојимо то заједнички решити. Са свим осталим имамо редовне комуникације у духу нашег канона.

СОКО: Однос Цркве и политике није увек био на висини. Како тај однос оцењујете данас?

У Србији су ти односи квалитетни. Настојимо да свако ради свој посао и то добро функционише. Хармонични односи Цркве и политике су најбољи темељ и за Цркву и за државу.

СОКО: Косово и Метохија су колијевка српске културе и државности. Како неријешен статус ове српске покрајине утиче на рад и дјеловање Српске Православне Цркве?

За нас је то жива рана и велики проблем. Косово и Метохија су темељ културе и историје нашег народа, што многи на Западу не схватају. То је наша света земља, одакле смо пред најездом Отоманске империје

бранили Европу. Ми смо увек били на страни правде и демократије, па се зато не можемо сложити и не можемо прихватити ово стање. Надамо се да ће се трезвеним разговорима наћи решење. На Косову и Метохији су наше светиње, у Пећкој Патријаршији је седиште Српске Православне Цркве, па стога не можемо схватити да то седиште буде у другој држави.

СОКО: Наслиједили сте блаженопочившег Патријарха Павла. Како оцењујете његов рад и улогу у очувању Српске православне Цркве?

Патријарх Павле је својим радом и активностима надрастао време у коме је био на челу наше Цркве. На све је реаговао у духу Јеванђеља и наше традиције. Он је изузетно мудро поступао у најтеже време наше новије историје. Утолико је мени теже наставити његов пут. Али, у Цркви постоје правила и начин живота, која сви мање, више поштују и дају свој допринос.

СОКО: Ваша кратка порука народу и руководству Републике Српске.

Републици Српској, у којој сам два дана у Добрину и Фочи изванредно дочекан од стране бројних верника, желим све најбоље. Људи који је воде мислим да су довољно мудри и да ће наћи начин да раде онако како народ жeli, очекује и заслужује.

Славко Хелета

ЦРКВЕ И МАНАСТИРИ

ВИСОКИ ДЕЧАНИ - бисер српске духовности и културе -

Манастир Дечани је величанствена задужбина краља Стефана Уроша III Дечанског /владао од 1321. до 1331. године/ и његовог сина, цара Стефана Уроша IV Душана „силни“, владао 1331. - 1355. године/, који се као други ктитор старао о цркви после смрти свога оца. Манастир Дечани је романичка базилика са бројним готским елементима, осликана фрескама византијског стила. Манастир Дечани је смештен у западном делу благородне Метохије, српске покрајине Косово и Метохија, 15 km јужно од Пећи, у живописној долини Дечанске Бистрице, окружен висовима Проклетија и густим кестеновима и боровим шумама. Градња цркве манастира Дечана, посвећене Христу Пантократору започета је 1327. године а завршена је 1335. године. Ово је највећа средњовековна грађевина у Србији /висина 30 метара, дужина 36 метара/ и стога назив „Високи Дечани“.

Оснивачку повељу манастира Дечана /хрисовуљу/ на српкословенском и српском народном језику о даривању своје задужбине Стефан Дечански је издао 1330. године, током зидања храма, у којој је потврдио значајне податке : о манастирском властелинству које је чинило географску целину од реке Бели Дрим у метохијско-призренској котлини до Комова на данашњој црногорској граници, те од Пећи до реке Валбоне у данашњој Албанији, уз насеља у горњем и средњем Полимљу, око Дренице, Потарја и Зете /преко 2.500 km²/; о градитељу цркве, протомајстору Георгију са браћом Доброславом и Николом, које је предводио фрањевац Фра Вито из Котора; устројству манастира, као и друге чињенице које су цркву Вазнесења Христовог у Дечанима уздигле изнад многих других владарских задужбина. Као и сви краљевски манастири и Високи Дечани су уживали приход великог броја села, катуна, пашњака, шума, рибњака и привилегије од закупа са бројних тргова у српској држави.

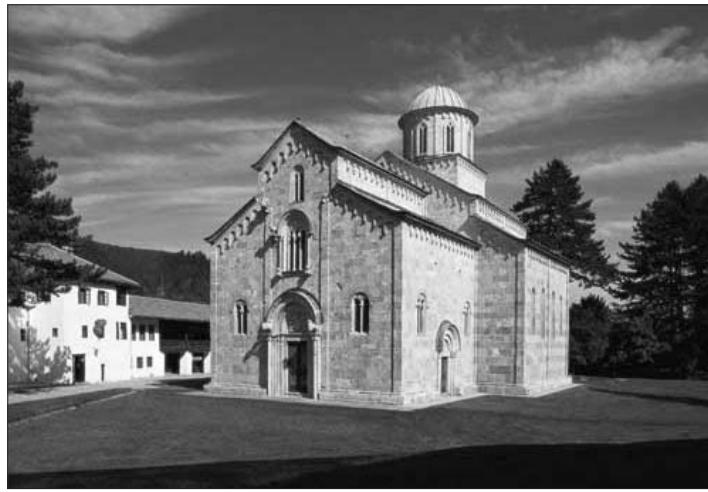
Уз цркву манастира Високих Дечана су подигнуте трпезарија, ћелије за неколико стотина монаха који су служили у средњовековном добу, одбрамбени зидови, грандиозна кула на улазу у манастир, а у близини и болница. После Косовске битке 1389. године манастир Дечани је изгубио своје поседе, али су му они враћени 1397. године повељом књегиће Милице и њених синова Стефана и Вука, који су га богато даривали. Након 1455. године, када је Косово коначно пало под турску власт, Дечани су са муком успели да се одрже, али су увек вршили службу Божју и одржавали православни обред. После великих

сеоба Срба у северне крајеве у страху од турских прогона у 17. и 18. веку, већина српских манастира - међу њима и Дечани - једва је успела да опстане. У својој бурној историји манастир Дечани је остао познат као важан духовни центар у коме је развијана црквена уметност, мисионарски и преводилачки рад и друге духовне активности. Иако су манастирске зграде пострадале у време турске окупације, као и у пожару у 17. веку, црква манастира Дечана је у потпуности сачувана са својим величанственим фрескама из 14. века и осталим духовним и културним драгоценостима. Краљ Стефан Урош Трећи звани Дечански /владао 1321.-1331./ родио се 1285. г. као дете Краља Милутина и краљице Ане, бугарске принцезе. Још као десетогодишње дете, Стефан Урош је провео неко време у заточеништву татарског кана Ногаја. Од 1309. до 1314. био је владар Зете /данашње Црне Горе/. Са својом првом супругом Теодором, такође бугарском принцезом, добио је два сина, Душана и Душмана. 1314. године је дошао у сукоб са својим оцем, Краљем Милутином, који га је неправедно оклеветао за покушај отимања власти, те дао ослепити и протерати у Цариград. Након 7 година боравка у Манастиру Христа Пантократора у Цариграду, на инсистирање српских и грчких епископа и византијског цара, Краљ Милутин је позвао свог сина Стефана Уроша у Србију и измиривши се са њим, вратио га у прећашње достојанство, давши му на управу Будимље. Након очеве смрти /1321. године/ Стефан Урош је постао краљ Србије и крунисан је у Призрену као Урош III. Пре крунисања је скинуо завоје са очију и свима открио чудо свог исцељења који му је даровао Св. Николај Цудотворац док је био у Цариграду. Стефан Урош III је наследио велико богатство свог оца у поседима рудника сребра и злата, те је развио пољопривреду, сточарство и трговину, владајући мудро и у корист Бога и народа. Залагао се за племенита дела и своје активности усмеравао на грађење и уређење храмова како у Србији, тако и изван њених граница : у Јерусалиму, Александрији, Синају, Константинопољу и нарочито на Светој Гори Атоској, манастиру Хиландару. Његов највиши дomet је достигнут изградњом манастира Дечани, по чијем имену је назван /Свети Стефан Дечански/. Међутим, нездадовљна властела је подстицала сукоб „младог краља“ Душана са оцем, те је стари краљ ухапшен и заточен у утврђеном граду Звечану, код Косовске Митровице, где је мученички пострадао. Након мученичке смрти, тело Светог Краља Стефана је пренето у његову цркву у Дечанима и положено у мермерну гробницу коју је Светитељ јос за живота припремио. Цар Душан је у својој повељи из 1343. године потврдио чудотворне моци остатака светих мошти оца, које су се, након отварања гробница, указале нетрлежне и које до данашњих дана потврђују своју исцелитељску моћ.

Архитектура манастира Високи Дечани

Дечански храм је највећа и најбоље очувана сакрална грађевина икад подигнута у Србији. Мада је у првој половини 14. века у Србији преовладавао живописни српско-византијски стил, краљ Стефан Дечански је, по узору на своје претходнике, одлучио да његова гробница буде у духу рашких грађевина. Саградио је петобродну цркву са најширим централним бродом дужине 36 метара и висине 29 метара са одређеним готским елементима, изнад којег је

елегантна купола постављена на четири стуба. Остале бродове, као и западни део средишњег брода, прекривају ребрасти сводови. Источни делови најјужнијег и најсевернијег брода обликовани су као капелице са апсидама на истоку, које су посвећене Светом Николи и Светом Димитрију. Три средишња брода манастира Дечана имају заједнички двосливни кров, док су бочни бродови прекривени крововима на једну воду. Олтарски простор је троделан, јер и ђаконикон и проскомидија имају по апсиду. Западни простор цркве чини тробродна припратна која је низа и ужа од наоса. Прекривена је са девет ребрастих сводова које носе пиластри и стубови. Средњи брод има двосливан кров, док су кровови изнад бочних бродова једносливни, тако да се споља, у малом, понавља изглед кровова изнад наоса.

Фасада манастира Дечана је обложена тесаним квадерима мермера у љубичастој, сивој и жућкастој боји чији склад прекида три портала, две трифоре, 21 бифоре и неколицина једнodelних прозора. Врх сваког од прочеља украсава фриз конзолица украсених разноврсним антропоморфним и зооморфним главама, готово идентична обради у манастиру Студеница.

Сликарство манастира Високи Дечани

По завршетку архитектонских и скулпторских радова, приступило се осликању огромних површина дечанске цркве. Живописање, којим је прекривена целокупна унутрашњост храма, представљајући преко хиљаду композиција у 20 циклуса је трајало од 1335. до 1348. године. У сликарству Дечана је достигнут пун и непоновљив израз оних особина које су видљиве од почетка 14. века на фрескама Богородице Љевишке, Старог Нагоричина и Грачанице, јарким бојама, зивањишћу покрета и пажљивим приказом детаља, што показује изузетно теолошко образовање наручиоца.

У куполи дечанске цркве су насликаны Христос Пантократор, Небеска литургија и фигуре пророка и јеванђелиста у тамбуру и на пандантифима. У поткуполном простору су распоређени велики празници, Страдања, Циклус чуда, парабола и Христове делатности, а испод представе из Акатиста Богородици. У олтарској главној апсиди је приказана Богородица окружена профцима, Причешће apostola и Поклоњење Агнецу. У олтару су још и Христова посмртна јављања а у протезису су литургијске сцене и сцене из живота Богородице. У параклису Светог Николе, уз циклус посвећен патрону, приказани су и догађаји из Христовог живота и делови Акатиста Богородици. У параклису Светог Димитрија, уз патронов циклус, насликан је и Генеза. У западном травеју и бочним травејима наоса су Страшни суд, Дела apostolska, циклус смрти Богородице и старозаветне теме из Књиге о премудрости и из Књиге пророка Данила. У припрати су Васељенски сабори, цео црквени календар, портрети Душана и његове породице, те циклус Светог Ђорђа и вели-

чанствена „Лоза Немањића“. У доњој зони храма насликано је више стотина појединачних фигура.

Први ктитор манастира Високи Дечани - Стефан Дечански, насликан је четири пута у цркви. Његов приказ у олтарском простору са приношењем своје задужбине Христу се сматра највернијим приказом лика овог српског краља. Други ктитор - краљ и цар Стефан Душан, приказан је пет пута, сам или са породицом. Сачувано је дводесетак портрета владара из светородне лозе Немањића. Очуван је и потртрејт једног велможе - логотета Ђорђа Пећапала, чији се гроб налази у припрати цркве, што указује да је имао известан ктиторски удео у храму.

Ризница манастира Високи Дечани

Уз ризницу светогорског манастира Хиландара, дечанска ризница је убедљиво најбогатија у Србији, чувајући највећи број драгоцености из прошлих векова. Збирка икона манастира Дечана је јединствена за српске прилике, јер су сачуване све иконе са првобитног каменог иконостаса, из времена око 1340. године.

Посебну вредност има монументална икона Светог ктитора храма - Стефана Дечанског, која представља најбољи рад Лонгина, чувеног сликара из 16. века. На икони су приказане сцене из живота Стефана Дечанског, по житију овог краља које је написао Григорије Џамблак, један од дечанских игумана.

Сачуван је игумански престо из 1335. године, крст који је манастиру поклонио сам цар Душан, као и оригинални кивот за свете мошти Стефана Дечанског, урађен у дуборезу, са добро сачуваном бојом којом су били украшени резбарени делови. Сматра се да свете мошти светог Стефана Дечанског имају исцелитељску моћ.

У дечанској ризници се чувају многи златарски радови из 16. века, 17. века и 18. века који показују да је златарска вештина била негована и развијана и током турског ропства.

Библиотека манастира Дечана садржи око 170 рукописа. Међу највреднијим рукописима су оригинална дела српске средњовековне књижевности, као Житије Стефана Дечанског са почетка 15. века, похвалне песме монаха Лонгина првомученику архијакону Стефану, као и збирка турских документа од 15. до 19. века који се односе на историју манастира Дечани.

Данас братство Манастира Дечана броји тридесетак монаха и искушеника који живе у општежију, молитви, и, тежећи заједништвом општем спасењу, настављају традицију монашке прошлости водећи духовно богат монашки живот овог светог места. Братство се бави разноврсним активностима: дуборезом, иконографијом, издаваштвом, превођењем, мисионарским и хуманистичким радом. Богослужења се врше по древном типику Свете Горе Атонске у јединствено хармоничном појању. Манастир Дечани је преживео рат на Косову и Метохији /1998. - 1999./, а братство и данас опстаје у овој сасвим изолованој српској православној средини, окружену и даље непријатељски расположеним албанским муслиманским становништвом. Манастир Дечани успева да се одржи, нарочито захваљујући војној заштити италијанских снага КФОР-а, које су блокирале сваки неовлашћени приступ. Својом лепотом и не процењивим духовним и културним значајем, манастир Високи Дечани привлачи бројне посетиоце, већином припаднике мисије УН и КФОР. Захваљујући војној пратњи КФОР-а, манастир поседују Срби ходочасници из других делова Косова и Метохије, као и из других делова Србије, уживајући у духовној и материјалној грандиозности ове светиње, која је од 1994. године, са припадајућим испосницима, на UNESCO листи /посебно угрожене/ светске културне баштине као српски културни споменик изузетне вредности.

Припремио Александар Савић

ПРИЧА

Тројица браће Кнежевић из Мркоњић Града, једни од последњих самараши на Балкану

ЗА ШАКУ ДИНАРА И КАП РАДОСТИ

На други дан Васкрса тројица браће Кнежевић, Данко (37), Драган (30) и Петко (29), родом из Агиног села код Мркоњић Града, нису упрезали коње и самаре и одлазили у шуму да извлаче дрва. Тај дан, као и сваког дана кад је “црвено слово” у календару, Кнежевићи не раде свој тешки самарашки посао.

А “црвена слова” су скоро једини дани у години кад Кнежевићи одмарају. Они од малих ногу не знају шта је прави одмор, шта је море, шта је дангуба, шта су дани без обавеза, кафићи, кино... Њихов живот је рад, рад и само рад. И то онај, заједно уз рударски, најтежи рад. Њихов зарађени динар је црн, да црњи не може бити, али поштен.

Слева на десно: Петко, Драган, Милош и Данко

Браћа Кнежевић су међу последњим самарашима на Балкану. Затекли смо их горе, далеко, на једној падини Златара, где више од седам година зором ране и одлазе у шуму, а отуда се враћају с првим мраком, исцрпљени и једино жељни сна.

- Тако је то. Чини ми се да сам почeo да радим откако сам проходao. Шта ћеш. Отаџ нам је умро кад смо били мали и остало нас петоро браће, три сестре и мајка. Мучили се ко црви, па још тај несрећни рат где смо израњавани и... Еве, кад би ти записао наш живот добио би ону највећу награду за писање - рече Данко који је током рата два пута рањаван на Влашићу.

Тројица браћа данас привремено живе у селу Амзићи код Нове Вароши, у старој шумарској кући. Са њима у кући живи и Милица Аврамовић и њен унук Милош из Горњег Милановца. Милица им спрема храну, пере и обавља све друге послове у кући, а Милош помаже браћи у шуми и води бригу о десет коња.

- Добро смо организовани, али џаба кад је и наш посао све мање плаћен. Некад смо добро зарађивали,

Самараши на фудбалу

остајало и да пошаљемо мало пара мајци и брату у село, али данас је лоше. Једва и сами преживимо - жали се Драган, кога смо заједно са браћом затекли на једној сеоској падини у паузи фудбалске утакмице “на мале голиће”, онаквој какве се могу видети само на неким црно-белим избледелим сликама.

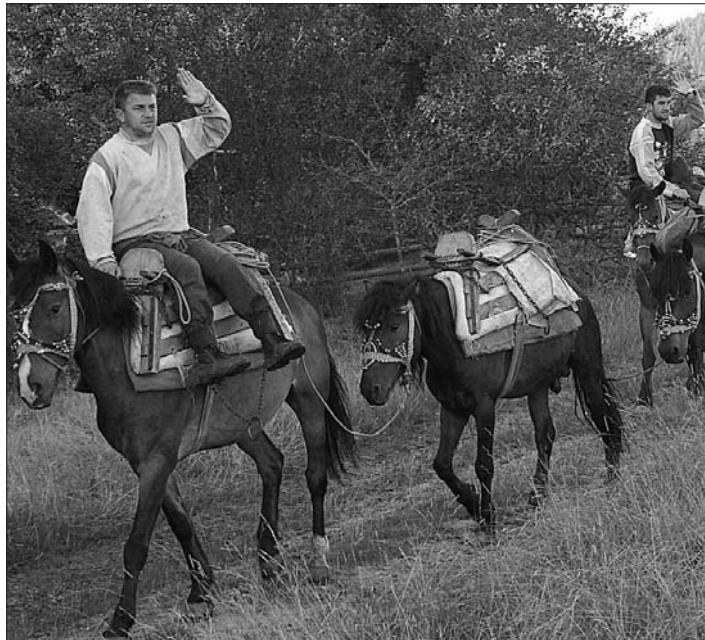
Браћу Кнежевић воли цело село Амзићи. Коме шта год треба, поготово усамљеним старицама и старицама, Данко, Петко и Драган су ту да помогну. Због тога су и они одад, на други дан Васкрса, сви навијали за екипу у којој су били самараши. А они јурили по терену као да играју неко велико финале, као да је у питању борба на живот и смрт...

Добар радник - добар човек

Тројица браће кажу да су с годинама упознали разне људе и да на основу неких својих искустава могу добро да процене какав је ко човек. За њих, како кажу, постоји само један критеријум за доброг човека:

- Ако је човек добар радник, онда је и добар човек. Другачије не може бити. Не може лош човек бити добар радник. Никако! - закључује Петко.

- Све што имају радости од живота то су им ови тренутци у јурцању за фудбалом, то им је неколико аплауза и повика браво. Они су од рођења осуђени на рад. Волим и жалим ове момке - рече Раџо Шапоњић, један од пријатеља тројице горштака.

Самараши крећу на посао

После завршетка утакмице, самараши су нас позвали у своју малу планинску кућицу, показали нам коње, причали како им брат Јован (34) живи у Канади, а брат Милан (34) остао у кући са мајком. Причали о свом животу, о жељама, о неким другим људима... Уз пиву, те неку реч подршке, покаткад и утеше, тројица младића су отворили душу...

- Имамо ми и да поједемо, и да попијемо... Зарадимо, није да не зарадимо. Али, имамо много година, а немамо жена, немамо девојака... Тешко нам је због тога. Неће ниједна за самараша. Шта ће јој неко ко џео дан ринта у шуми? Више она воли неку лопужу што ће да је одведе у кафић! Зло је ово време! - уздахну Драган, а најстари Данко настави:

- Веруј ти мени, па за време рата се лакше човек могао оженити него данас. Све су ђевојке дошли у село, момци били на ратишту, па кад дођу могу да бирају... Али, чим се завршио рат, све су одмах отрчале у градове. Као да им је неко уперио пушку у главу и рекао - ајд у град!

- Били би веселији да имамо девојке и жене, да имамо за кога радити и чему се радовати. Овако, наш ти је живот пресипање из шупљег у празно... - уздахну Петко.

Тројица самараша спремају се на пут у планину Вучја, на три сата хода од њихове дрвене колибе. Тамо, у планини, уселиће се у једну другу колибу, у којој нема ни воде ни струје. И ту ће, кажу, провести цело лето извлачећи дрва из шуме.

- Такав је посао. Ми са коњима идемо тамо где не може машина, тамо где ни гавран не слеће. Биће нам тешко у колиби без струје, воде, телефона, али пржи-већемо. Тако је нама свако лето: одемо у планину и нема повратка док лишће не почне да опада. После, кад зазими, идемо у ове шуме, мало ближе колиби... Ето, то је наш живот, па оћеш - нећеш, друге нам нема! - нагрешила је Драган.

Занат

Занат самараша - сечење, расећање и изношење дрва за огрев из шуме на самарима коња - тројица браће наследили су од оца Марка који је преминуо у 37. години.

- У шуми сам од своје дванаесте године, Петко је почeo од четрнесте или петнаесте, а Данко је почeo још са оцем, од своје седме године. Не знам до када ћемо овако. Да има каквог другог посла и зараде, радо би прихватили. Кад би било какве прилике, отишли би негде и у иностранство, али... - сад је тако, каже Драган.

Слева: Драган, Петко, Милица, Милош и Данко

Из дубодолина, вртача, увала, јаруга, из прашума, тамо где често људска нога није крочила, браћа Кнежевић годинама извлаче дрва на коњском самару. Њихова зарада зависи од много чега, а највише од снаге у мишићима. Некад, кажу, раде за неког газду и дневничу од 10-20 евра, а последњих година раде за шумско газдинство.

- Наш ти је хлеб као и рударски, исто има седам кора-рече на крају Данко.

После смо поново отишли на игралиште, на прашњаву ледину са дрвеним голићима. Тројица самараша су играли до заранка, скоро два сата без прекида...И сваки пут, кад би лопта одлетела низ удаљену стрмину, увек би Данко, Драган или Петко отишли по њу. И увек би успут запевали неку, попут оне: "Ој ђевојко млада из Мркоњић Града"...

Текст и foto: Зоран Тмушић

Слободан Саучек из Вишеграда, у војсци морнар и пилот, у цивилству мераклија

КАД СЕ БАРБА СВОЈОЈ ДРИНИ ВРАТИ

Био је комадант ратних бродова на Јадрану и Речне морнарице на Дунаву, затим пилот ратних хеликоптера, а онда је Барба постао грађевинац и на обали Дрине саградио свој брод...

Има једна кућица у вишеградском насељу Мезалин, двадесетак метара удаљена од Дрине, сва од дрвета, у облику брода, са малим округлим прозорчићима кроз које пуца поглед на велику воду. Често, кад зарони у нека стара времена, Слободан Саучек (67) запали своју дебелу цигару и погледом одлучта кроз мало прозорче које, рече, није скинуо са кабине неког од бродова којима је деценијама пловио, него је, где мајстора, за рам прозора искористио део врата машине за веш.

Слободан, у Вишеграду, а и далеко шире познат под надимком Барба, током свог радног века пловио је морима, летео небом, био на највишим војним дужностима, а онда се вратио кући, на Дрину, своју првој љубави... И ту, на десној обали, стотинак метара од ушћа Рзава у Дрину, Барба је и даље морнар на броду који се насукao на обалу, али и даље велики дечак који често узме гитару и за час посла окупи стару рају...

У Вишеграду је Барба, чини се, последња светлост на броду који се у Босни одувек звао "мерак".

Дрина је моје најлепше море

- Пловио сам многим морима, видео лепоте свакојаке, али, опет, Дрина је моје најлепше море. Могао сам да бацим сидро било где, али Дрина ме звала и ноћу, и дану, прогањала ме и, ево, вратио сам се, каже Барба, кога у затичемо на палуби његовог брода насуканог међу столетне борове у дворишту старе породичне куће.

У кућици од дрвета, која се као изгубљени брод насукала на десну обалу Дрине, све подсећа на море и морнаре.

- Погледајте, ово дрвено кормило поклонили су ми другови из речне ратне флотиле у Београду 19. јануара 1994. године и чувам га као драгу успомену. Рибарску

мрежу су ми дали да њом пеџам рибе у дринским брзаџићима, али она сад служи као украс у мом дворишту. Има ту још многих ствари са мора и са Дунава. Има и ствари из неких хеликоптера, авиона..., смеје се Барба и, онако, реч по реч, почиње да листа свој живот.

Барба је рођен у ратно време, 1944. године, и то у збегу, код Рогатице, на брду Гучево... Због тога је, верује, цео живот био у покрету, није га држало место...

-Гимназију сам завршио у Вишеграду, могао да бирам посао, али сам уписао ДИФ у Београду. Кренуо сам добро... Међутим, вратим се једном кући у Вишеград, да заменим у Гимназији свог пријатеља наставника физичког васпитања Драгана Ђоковића и онда напрасно одлучим да се упишем на Подморничку академију у Сплиту, присећа се Барба, па пали ону дебелу цигару...

По завршетку академије, добија посао у Југословенској ратној морнарици. Током 20-огодишње успешне морнаричке каријере обављао је низ високих дужности на бродовима, да би каријеру морнара завршио као комадант чувеног брода "Борац"...

Морнар, пилот на опет морнар

-Те седамдесете и осамдесете су биле добре године за југословенску морнарицу. А, морам признати, и за мене су биле добре. Волео сам мој посао, уживао у њему, пловио којекуда, имао страшно друштво на бродовима и у Сплиту... Али, у једном тренутку тај добри фильм се прекида и напрасно сам пожелео да кренем потпуно другим путем.

И, у Вишеграду је пукла вест: "Оном нашем Барби се после мора ћефнуло да мало лети авионима"!

-Одлучио сам да се из морнарице преселим у авијацију и одмах сам започео обуку на хеликоптерима К-25, МИ-14, а онда и у Русији на хеликоптеру К-28. Међутим, кад сам све то завршио, поново сам се почетком деведесетих обрео у морнарици, али реченој, на Дунаву. Као начелник ратне речне морнарице пензионисан сам у Београду 1994. године, у својој 50. години живота, сећа се Барба.

Застаје са причом. Прави велику паузу. Листа фотографије... На њима морнари, пилоти, бродови, хеликоптери, Дунав, Дрина... И једна жена... О њој неће да прича... Она је негде остала... Барба данас живи сам у свом броду насуканом на десну обалу Дрине.

-...Јесте. Хвала им што су ме тако рано пензионисали. Могао сам да се вратим својој Дрини, свом мору..., казује Барба и из хрпе слика вади једну на којој се види сплав на Дрини, а на сплаву весело друштво...

-На свету нема веће лепоте и уживаније од сплаварења Дрином. То сам схватио као клинај данима седећи поред ћуприје и гледајући како испод камених лукова промичу сплавови, а на њима се чује песма... Бар

педесетак пута сам се спустио Дрином низ слапове. Био је то доживљај за незаборав, а посебно пролазак сплава кроз Велики бук у близини Жепе. Чуо сам скоро неке странце да кањон Дрине низводно од Вишеграда пореде са кањоном Колорада...

Недуго пошто је постао пензионер, Слободан је постао капетан на туристичком бродићу "Зеленика", који је крстарио Дрином. Онда је почeo да гради свој брод на обали Дрини. Полако, стрпљиво, даску по даску, кабину по кабину... Темеље је често заливао румом...

Барба поред Дрине

-Тешка су овде била и ратна и та прва поратна времена. Човек ако нешто није радио могао је лако да настрада. Срећом, имао сам посла, имао сам пријатеље, имали смо гитару, доброг рума, а и остало нам није недостајало, смеје се Барба.

Дрина у венама

-Дрина ми је, било где да сам се налазио, текла у венама. Ноћима сам слушао како хучи, пропиње се низ слапове, гледао како се врти у мртвајама и прескаче камење у брзацима, видио како њеним дном клизе младиће и искачу на њену мирну повшину мрене и плотиџе. Верујте, Дрина је чудесна река, зеленоока, примамљива, раскошна у својој лепоти, обучена зеленим плаштом обала, а кад се пројолпази, надође и побесни. Носи дрвље и камење, руши и носи све пред собом, казује Барба.

Узгах

Барба је човек који нерадо говори о рату, о старим пријатељима из Далмације, о бившој домовини...

-Ко би се надао да ће се све ово догодити. Боли ме то и зато не волим да причам... Еј, па где би нам био крај да смо остали заједно, да је остала стара Југа? Данас би била сила у Европи. Овако, не зна се коме је горе! - Жали се Барба.

Зоран Тмушић

ЉЕКОВИТО БИЉЕ

ТРАВА ИВА ОД МРТВА ПРАВИ ЖИВА

Трава Ива је вековима лечила људе од разних болести, зато ни дан данас није заборављена већ уздигнута у заслужене висине. Расте на сувим површинама на кршевитим местима камењарима на велиkim висинама, лако је препознатљива, а има и посебан aromatičan miris или ukus је jako gorak. Од биљке иве се бере цвет, и то у време цветања, тако убране цветове стављамо на неко прозрачно место (хлад) да се просуши. Када се трава осушила чување чаја је једноставно - 10 грама иве прелијете са два деци кључале воде, поклопите и оставите 15-20 минута да одстоји, и онда пијете. Против болести жучи и хемороида се прави тинктура од иве и коњака - око 20 грама иве стави се у 1 децилитар коњака и остави да стои 15-20 дана, по-

слје стајања је спремна за пити. Тинктура се пије тако што се од 20 до 30 капи пије три пута дневно док не испијете сву тинктуру и болест оде. За јачање имунитета код људи иву треба припремити на следећи начин - у литар црног вина што квалитетнијег стави се 20 до 30 грама траве иве, када вино одстоји 80-10 дана, пије се по једна чаша овог чаробног напитка три пута дневно. А да би деловање било како треба и опоравак што бржи, вино се пије пре јела. Ива лечи: проблеме са желудицом, побољшава варење, подстиче стварање и проток жучи, смањује надутост, чисти дисајне путеве, респираторни тракт, користи се код туберкулозе, за јачање организма, против стреса, исцељује ране и промене на кожи. Па за кључите и сами зашто се каже да ива од мртва прави живу. Желимо вам брз опоравак уз траву Иву ...

Припремио: Александар Савић

РАВНОГОРИЦИ

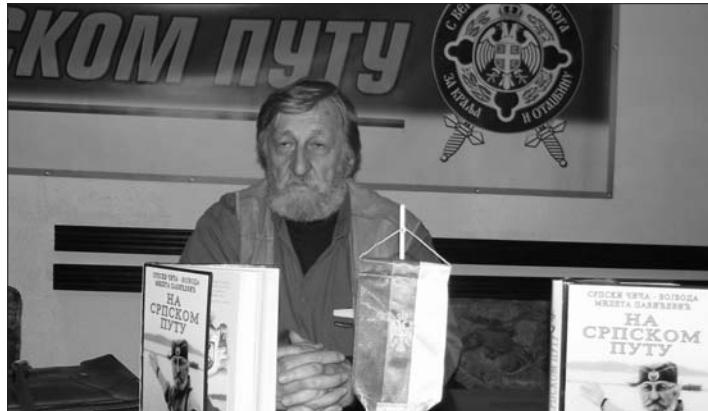
У Вишеграду промовисана књига "На српском путу" Милете Павичевића-Чиче из Подгориће

ДОКУМЕНТ СРПСКОГ СТРАДАЊА

У препуној малој сали вишеградског Дома културе средином марта представљена је књига Милете Павичевића, познатијег као Српски Чича из Подгорице.

Књига је, у ствари, опредељење једног човјека да сачува свој понос, слободу и православну вјеру уз свој српски народ.

Промовишући ову занимљиву књигу, др Жарко Лековић из Подгорице је нагласио да је аутор обичан човјек из народа, који својом животописном књигом читаоцима омогућава да се упознају са једним временом наше историје, с краја двадесетог и почетка двадесет првог вијека.

-Писана Српским језиком, који се у Црној Гори говори вијековима, ова књига је историјска анализа и аутентично свједочанство без искривљених чињеница и фалсификата, нагласио је Лековић, додавши да је Српски Чича све памтио, али и биљежио свједочанства о тешком времену кроз који је прошао и пролази српски народ, тако да садржајем и квалитетом података и око 1500 оригиналних фотографија његова књига спада у ред јединствених докумеаната једног времена.

У свом обраћању на промоцији професор Предраг Остојић из Београда је подсјетио на суђење ћенералу Дражи Михаиловићу 1946. године, када се у његовој завршној поруци, на жалост, обистинило његово страховање „да Српском роду предстоји још једно страдање“!

-Овакве књиге, иначе, пишу тимови историчара и стручњака разних области, а Милета Павићевић је то предано и квалитетно урадио сам, описујући наше страдање, своју и нашу борбу за српски народ, рекао је Остојић.

На промоцији су говорили и Душан Сладојевић, предсједник Равногорског покрета отаџбине Српске за Републику Српску и Миро Јеремић, предсједник Равногорског покрета у Вишеграду.

Била је ово, након Свете Горе и Подгорице, трећа промоција књиге „На Српском путу“, коју су својим епским пјевањем увеличали народни гуслари Ристо Лечић из Гацка и Владислав Јововић из Вишеграда.

C. Хелега

У Добрунској Ријеци-Дражевини 17. јула одржан помен уз Дан сjeћања на стријељање Драгољуба Драже Михаиловића

СЈЕЋАЊЕ НА ДРАЖИНО ИМЕ И ДЈЕЛО

У Добрунској Ријеци-Дражевини, 17. јула, одржан је, у организацији Равногорског покрета Вишеград, парастос уз годишњицу стријељања ћенерала Драгољуба-Драже Михаиловића.

Равногорци су прије тога положили цвијеће на споменик браћицима Републике Српске, на Тргу палих бораца у Вишеграду.

Након Свете литургије у манастирској цркви Светог Оца Николаја учесници су обишли мјесто хватања Драже Михаиловића, а на споменику његовим пратиоцима одржан је помен.

Код споменика Ђенералу Дражи Михаиловићу помен парастос је служио архимандрит Јован Гардовић, уз саслужење четири свештеника и монаха.

У пригодној бесједи отаџ Јован је подсјетио на значај овог датума, истичући Дражину улогу и жртву коју је поднио, нагласивши да је он прошао тежак пут, али да је знао да је то пут спасења.

Предсједник Уједињеног равногорског покрета Србије, Републике Српске, Црне Горе и дијаспоре, Јово Вукелић је рекао да су равногорци у служби свога народа, својих градова и села и да народ на њих може рачунати. Истакао је да је Дража био мученик који је страдао ради српства, да је био одликован од страних држава, али само комунистима није одговарао, због чега су га убили.

Вукелић је изразио наду да ће Дражине кости ускоро бити идентификоване, да ће на Ади бити постављен његов споменик, те да ће бити сахрањен како и дољикује његовом имену и дјелу.

За Ратка Младића Вукелић је рекао "да је у Хагу по задатку који ће обавити успјешно као и све задатке у предходном рату".

Вукелић је нагласио да Република Српска мора постати држава, у којој ће сви добронамјерни људи бити добро дошли, "да живе и дијеле са њом све, али се мора знати да је српска".

Равногорски покрет Вишеград

УМЈЕТНОСТ

У Народном музеју у Ужицу 14. јануара отворена изложба “Црквена уметност у Ужицу од 16. до 20. века”

ЈАК УТИЦАЈ ТУРСКО-ПЕРСИЈСКЕ УМЕТНОСТИ

- Изложена и икона Светог Георгија, рад Димитрија Посинковића из средине 19. века, која је дуже од века била скривена од очију јавности

- Већи део културног блага из тог периода ипак уништен, или је нестао у бројним недаћама српског народа

YНародном музеју у Ужицу 14. јануара отворена је изложба “Црквена уметност у Ужицу од 16. до 20. века”. Ово је једна од првих манифестација којом Народни музеј обележава значајан јубилеј: 65 година постојања. Изложба је реализована у сарадњи са Српском православном црквеном општином Ужице, која је уступила своје драгоцености. Иначе, значајан део изложених уметничких предмета су из збирки Народног музеја у Ужицу, а неки од њих, као што је случај са иконом Св. Георгија, рад Димитрија Посинковића из средине 19. века, више од једног столећа била је скривена од очију јавности, и излаже се први пут.

Две стране литијске иконе, рад Димитрија Посинковића

Изложбу је отворио прота Слободан Хаџи Николић (1925), најстарији ужички свештеник, жива легенда догађаја и забивања у ужичком крају у прошлом веку. Он је истакао да су изложени предмети разноврсног порекла и знатних разлика у квалитету израде, што није изненађујуће с обзиром да је историја српског народа и цркве на овим просторима у претходних пет векова била историја опстанка и одржавања драгоценних али нестабилних веза са другим хришћанским земљама. Изложени предмети, а има их близу 60, литургијске су намене или су били део верског обреда у хришћанским домовима. Стручни тим аутора ове веома значајне изложбе предводили су Катарина Доганцић-Мићуновић и Зоран Јанчић.

Изложене су сребрне чаше са позлатом, крстови, панагије, кивоти, путери, кандила, и други предмети, а највише пажње с разлогом побуђују бројне изложене иконе. Међу ауторима су Петар Рафајловић Димитријевић, Симеон и Алексије Лазовић, Димитрије Посинковић, и други. На другој страни иконе Св. Георгија је Успење пресвете Богородице (Димитрије Посинковић 1851 – 1856). Ношена је на хоругви - литијском барјаку, и власништво је Српске православне црквене општине у Ужицу. Како наводи Катарина Доганцић-Мићуновић, поред икона познатих домаћих мајстора из 18. и 19. века, изложене су и иконе анонимних иконописаца. Музејској публици, наводи даље Катарина Доганцић-Мићуновић, први пут су представљене графике које су као хаџијске иконе доносили имућнији Ужичани и прилагали цркви.

Већи број очуваних артефаката с краја 18. и из 19. века чине нешто потпунијом слику прошлости црквене уметности у Ужицу. По Катарининој оцени, утицаји итало-критске, бококоторско-дубровачке, руске и западњачке уметности све до 19. века су спорадични. Истовремено јача утицај турско-персијске уметности, коју су донеле Османлије, првенствено у употреби орнаментата који красе и сакралне предмете. “Источњачка орнаментика, додаје она, вршила је снажан утицај на европску уметност током многих векова, с тим што се на подручју европског дела Турске империје тај утицај често претварао у директан узор”.

- Слика црквене уметности у Ужицу од 16. до 20. века носи више претпоставки него поузданых сазнања. Велики део културног блага уништен је, или је нестао, у историјским недаћама. Архивски подаци су ретки. У новије време, немар према културном наслеђу затро је пут драгоценим сазнањима о историји Ужица. Стога ова изложба не представља заокружену ћелину већ пре најмеру да се одабрани сакрални предмети културно-историјског и уметничког значаја представе публици, али је то и покушај да се створи слика о заједничкој историји Ужичана и њихових храмова. Стога се надамо да ће ова изложба постати будућа истраживања и употпунији сазнања о не тако далекој а ипак оскудно познатој историји црквеног уметничког блага у Ужицу, - закључује Катарина Доганцић-Мићуновић.

ЦРКВЕ И МАНАСТИРИ

Манастир Лелић код Ваљева

ДРУГИ ПРАВОСЛАВНИ ОСТРОГ

Манастир Лелић код Ваљева годишње посјети око стотину хиљада душа. Дођу у манастирско здање да се поклоне моштима Светог Николаја

Велимировића, да застану за часак поред његовог одра, ослушну поток историје, размисле о томе како велиkim људима, који су од других одскакали мудрошћу, знањем и разборитошћу није на животном путу због тога текао мед и млијеко.

Присјете се да је многим Христовим следбеницима, који су се часно борили за вјеру православну, пут уместо ружа био често посут и трњем али да су, баш зато, с вјером у Бога и мисију коју проводе издржали све препреке и тешкоће.

Овдје у селу Лелићу, у некадашњој Велимировића Жупи на својој земљи, у храму који је он подигао почивају мошти Светог Николаја Српског.

Монах Георгије подсећа да је храм грађен 1925. године кад је Николај Велимировић био владика охридски.

“Правили су га мајстори из Македоније и иконописци су били из макединских градова”, каже монах Георгије.

Пред овим одром, који се отвара само у свечаним приликама, кад они срећници који се ту затекну имају прилику да га целивају, човјек остаје без ријечи а мисао лута историјом, временом које је обиљежила горостасна фигура човјека, који, након студија на престижним католичким факултетима у Берну и Оксфорду са два доктората долази у Србију и мора да полаже трећи и четврти разред гимназије и велику матуру.

“Тадашња администрација у Србији није Николају признала ни два факултета ни докторске дипломе па је морао да ванредно полаже гимназију”, говори са смјешком монах Георгије.

За човјека из Лелића, који није примњен у војну академију због малог раста, па је завршио богословију у Београду, у својој светој мисији и преношењу истине о српском народу у свијету почетком 20 вијека и то својим бесједама Американци су рекли да међу три највећа човјека на свијету пророка Јеремија, Светог Јована Крститеља спада и Николај Велимировић.

За архимандрита Јустина Поповића, познатијег као Аве Јустина, који је био заточеник комунистичких власти у манастиру Ђелије код Ваљева владика Николај је “највећи Србин послије Светог Саве”.

Савременици, који памте историју у последњих шест деценија на овим просторима стојећи пред моштима човјека, који је у њемачком концентрационом ло-

гору Дахау, како је записао, имао сусрет са самим Богом, присјећају се мудрих ријечи владике Николаја који је записао.

“Државе се дају народима да би имало шта пропasti уместо самог народа”.

На Николајеве проповједи у Саборној цркви у Београду долазила је сва тадашња интелигенција, вјерници и атеисти, па и сам краљ Александар.

*Кућа у којој је рођен
Свети владика Николај Српски (Велимировић)*

Дуго се опирао да буде епископ или је доживио да обновља Жичу, да у њој одржава саборе религиозно моралног или богољаљачког покрета чији је био духовни вођа и на које у овај манастир долазило и до 100.000 људи.

Био је на челу охридске и битиљске епархије где је основао сиротиште, самовао и тиховао у манастиру,, дружио се са народом, и одакле је почeo да гради храм у свом Лелићу.

У Жичи је био владика кад су је њемачки авиони душмански рушили, био је интерниран у манастир Љубостињу, па у храм код Панчева о онда са патријархом српским Гаврилом Дожићем у логор Дахау.

“Записано је да су га често водили у Гестапо да га наговоре да објашњава народу како Нијемци нису окупатори већ желе добро земљи Србији. Он је то одбио говорећи им да ће доћи вријеме да српски народ скине и овај јарам”, објашњава монах Георгије.

Школовао се и у православној Русији где се напајао идејама Достојевског.

Владика Николај се цијелог живота борио за српство и православље, проповједао и писао .

Ко није чуо за његову “Молитве на језеру”, књиге “Мисли о добру и злу”, “Охридски пролог” и “Царев завет” па “Речи о свечовеку” и “Беседе под гором” .

Још као младић лијечио се у манастиру Савина код Херцег Новог, био је оболио од дизентерије и кад му је љекар рекао да му нема спаса једино га Бог може спасити он је одговорио "Ако је моја служба Господу потребна - он ће ме спасити". И оздравио је .

Манастир Лелић

Кад је владику Николају у току Првог свјетског рата Никола Пашић посао у Лондон да говори истину о борби српског народа и неутралише аустроугарску пропаганду он се није лиbio да у чувеном Хајд парку свира на своју фрулу од које се никад није раздавао а Енглези су долазили да виде "чудног попа".

А он им је онда говорио да та фрула и он сам припада српском народу чији је цар Лазар дао главу да би спасио Европу од најезде отоманске империје и ислама.

Овај велики човјек доживио је да га поред свега, комунистичка власт Титове Југославије, која је говорила

како је религија опијум за народ, прогласи за непријатеља и империјалистичког шпијуна и забрани му повратак у земљу.

Николај Велимировић није клонуо духом, наставио је свету мисију у Америци гдје је, у Пенсилванији, предао душу Господу 18. марта 1956. године.

Народ Ваљева и околних градова посебно је запамтио 12. мај 1991. године када се у свој Лелић на падинама Повлена, у своју цркву, на земљу свог оца Драгомира вратио се владика Николај Велимировић. Дочекало га је, записано је, 30.000 људи.

Иако се у ваљевским црквама и раније помињао као светац канонизован је за светитеља 2003. године. Свети Николај Српски.

У порти храма у Лелићу саграђен је и музеј владике Николаја у коме се чувају многи драгоценјени предмети везани за његов живот.

"Овјде је кивот у коме су његове мошти пренесене из Америке, фруле на којима је свирао, писаћа машина на којој је написао највећа дјела, затим одједе, фотографије из логора Дахау, одликовања као и породично стабло Велимировића", прича монах Георгије.

Недалеко од Храма Светог Николе налази се и родна кућа Владика Николаја Велимировића у чијој је близини изграђена и црква њему посвећена.

"Манастир Лелић је, захваљујући Светом Николају Српском постао други православни Острог", закључује монах Георгије.

Pagoje TACITB

Монах Георгије поред кивота са моштима Светог Николаја Српског

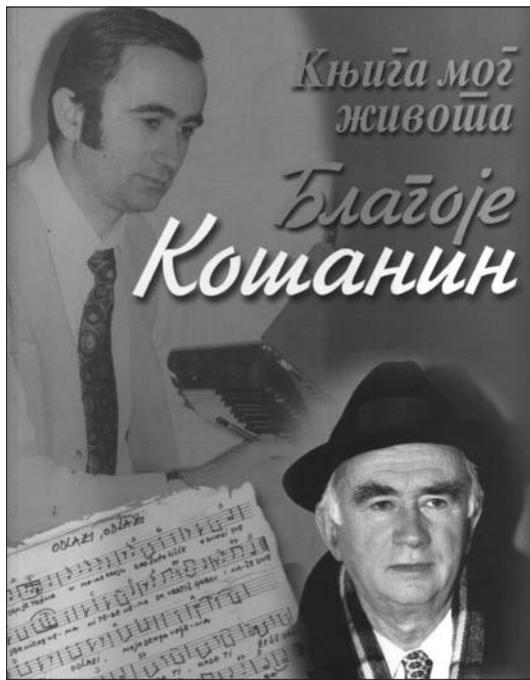
ЛИЧНОСТИ

Необавезни сусрет са познатим предратним композитором праве народне музике Благојем Кошанином

ПЈЕСМЕ КОЈЕ ТРАЈУ

Познати предратни сарајевски музичар, продуцент и композитор народне музике Благоје Кошанин, након последњег рата живи у родном Зубином Потоку на Косову и Метохији.

Како каже, у заслуженој је радној и стваралачкој пензији, а свој изузетно богат композиторски рад овековјечио је у „Књизи мог живота“, у којој су поред текстова објављени и нотни записи његових најпознатијих хитова.

На пропутовању кроз Вишеград, гдје обавезно свраћа код познатог сликара Хаџи Бранка Никитовића, на нашу молбу присјетио се својих изузетно богатих композиторских дана, оставивши дубок траг у правој народној музici.

Кошанин је, како каже, дијете Ибарског Колашина „гдје је још у дјећињству схватио да само тежак рад и одрицање доноси успјех“.

-Рођен сам у Газиводама код Зубиног Потока 1941. године. Ратно и по-ратно доба, као сиромашног дјечака, научило ме је да „на првима идем кроз живот“ и да стидљиво, али упорно трасирам свој пут, прича Кошанин, наглашавајући да га је та карактерна црта пратила кроз живот, као својеврсни зачивајни дар.

Након основне школе у Призрену завршава средњу музичку школу, а потом у Сарајеву први степен музичке Академије. Једно вријеме као професор ради у нижој музичкој школи у Сарајеву, а затим као продуцент у Југотону, повремено сарађује са Дискосом и РТБ, да би прешао на мјесто музичког уредника Југотона.

-У Сарајеву се тада упознајем са познатим именима музичке естраде и композиторима народних пјесама - Јозом Пенавом, Јовицом Петковићем, Исметом Алабеговићем Шербом, Радославом Радом Јовановићем, Дамјаном Бабићем и другим ствараоцима. Била је то за мене истинска музичка школа

која је итекако утицала на мој даљи композиторски пут пун идеја и бројних жеља, присјећа се Кошанин.

Све је кренуло од „Илије“ 1967. године

Он каже да је као патријархално васпитан дуго, опрезно и бојажљиво корачао музичким водама, не усјеђујући се да одмах „пуст у живот“ пјесме које је до тада стварао и дотерирао. Онда је нагло и изузетно успјешно закорачио у свијет народне музичке бајке 1967. године на фестивалу „Илија“, где је као дебитант освојио другу награду публике пјесмом „Без љубави све је пусто“, коју је пјевао Недељко Билкић, те другу награду стручног жирија за пјесму „Зашто ме не волиш“, коју је пјевао Заим Имамовић.

-Наредне године на „Илији“ освајам прву награду публике за пјесму „Ти припадаш другом“, коју пјева Недељко Билкић, а 1969. године другу награду публике за пјесму „Одлази, одлази“, у извођењу легендарног Томе Здравковића, прича Кошанин.

Слиједе сјећања на бројне награде и на другим фестивалима широм предратне Југославије, а његове пјесме пјевали су све сами асови народне музике: Већ поменути Недељко Билкић, Заим Имамовић и Тома Здравковић, па Нада Обрић, Милан Бабић, Силvana Арменулић, Душко Кулиш, Зорица Брунцлик, Неда Салковић, Беба Селимовић, Мехо Пузић, Мирослав Илић и други, а компонује и пјесме за ТВ серије које су изводили Мија Алексић, Чкаља и Бурдуш.

-Кад се сјетим тог предратног музичког стваралаштва, иза кога су остале дубоко у народу бројне пјесме, са великим жалом посматрам данашњу музичку сцену. Све се више форсирају мелодије нама стране и погубни турбо фолк. С друге стране телевизија је постала уточиште улицканих љепотица које немају никакав глас. За разлику од те ТВ музичке еротике, једино још музичке емисије на радио станицама његују праву народну музiku, коментарише Кошанин.

Данас, као пензионер, Благоје Кошанин у свом родном завичају дјели неизвjesну судбину преосталог срpskog становништва на Косову и Метохији. Како, најмање му је до пјесме, мада је пјесма одувијек била мелем за рањену душу.

Уз бројне плоче и другу врсту музичких записа са његовим пјесмама, које су и данас популарне, Благоје Кошанин је свој музички животни пут овековјечио и у књизи под називом „Књига мог живота“.

Најљепше Кошанинове пјесме

,Књига Мог Живота“ и „Баш ми се неда“ - Милан Бабић, „Оставите ту гу моју“, - Силvana Арменулић, „Кафана је моја Истина“ и „Одлази, одлази“ - Тома Здравковић, „Ој љубави моја прошла“, Збогом љубави, збогом“, „Дуго те, дуго очекујем“ и „Сузе теку саме“ - Нада Обрић, „Без тебе је горко вино“ - Душко Кулиш, „Цветови бели, цветови плави“ - Зорица Брунцлик, „Без љубави све је пусто“ - Недељко Билкић, „Са тугом пролазе дани“ - Беба Селимовић, „Зашто ме не волиш“ - Заим Имамовић, „Ноћас нек се пјева“ - Недја Салковић, „Проклет да је живот цијели“ - Мухамед Мукановић, „Целе ноћи пијем друже“ - Мирослав Илић и многе друге.

Славко Хелега

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Мало познато о Деспоту Стефану Лазаревићу

РАТНИК СА СРИЦЕМ ПЕСНИКА

После Косовске битке Стефан Лазаревић је био тек дванаестогодишњак. На двору у Крушеву, уз обудовелу мајку кнегињу Милицу налазио се уз млађег брата Вука и старију и још неудату сестру Оливеру. Гостопримство њиховог дома делила је и Јефимија, удовица деспота Угљеше, за коју Константин Филозоф каже да беше „у многим беседама и стварима најмудрија“.

Деспот Стефан Лазаревић

Свакако да је млади принц Стефан васпитаван на узорној средњовековној витешкој традицији. Уосталом, ратнички идеал био је главни у средњем веку. Његови васпитачи припремали су га, dakле, да постане ратник, војсковођа и владар. Неко од црквених српских јерарха тумачио му је Свето писмо и упућивао га у хришћанске врлине.

Учио је грчки језик, слободно изражавање и беседништво. Уз деспотицу Јефимију, прву српску књижевницу, као и уз своју сестру Јелену, која је писала религиозно-филозофске расправе духовнику Никону Јерусалимцу, могуће је да је нашао подстицај за свој књижевни рад.

Иако још није био пунолетан, морао је да прими прву државничку дужност коју су му наметнуле околности. Према захтеву султана Бајазата одаљао се да заједно с братом Вуком испрати сестру Оливеру у харем турском султану до његове престонице у Једрену.

Био је то један од најтежих услова за мир које је кнегиња Милица морала да прихвати као турски диктат, да би макар у вазалству сачувала књижевну Србију.

Изгледа да је долазак троје Лазаревића у Једрене оставио снажан утицај на султана Бајазита. Он који је наредио да се погуби њихов отац, па се зато сматрао највећим непријатељем њиховог народа и њих самих, као да се, приближивши им се неким чудом преобраћао да би се најзад и преобратио у њиховог заштитника.

Доцније су чак и турски хроничари радо писали о великој привржености Бајазитовој према Оливери, која је на његовом двору стекла највиши ранг султаније. О коликој је истинској наклоности било речи потврђује и подatak да је турски цар никад није принудио да се одрекне православља и пређе у ислам.

Светом Стефану је намењено било да му живот буде борба. И он га је прихватио као велики ратник и као прави витез. Његова витешки задата реч, као клетвеника турског султана Бајазита, обавезивала га је да се јуначки бори и у редовима Турака, а против хришћана од Ровина 1395. године, од Никопоља 1396. године, па до похода на Босну 1398. и до велике битке код Ангоре 1402. године.

У овој потоњој бици, у којој је турску војску потукао до ногу монголски освајац Тамерлан, а у којој је султан Бајазит био заробљен, он се борио витешки и јуначки. Ту је задобио поверење и силног Тамерлана, који му је вероватно допустио да ослободи своју сестру Оливеру из харема да би је вратио у Београд, у своју престоницу и у свој двор.

Када су наследници турског престола, Бајазитови синови Сулејман, Иса, Муса и Мехмед почели међусобно да се боре да би се изборили за трон султана, и он је морао вешто дипломатски у томе учествовати. Ипак, тек после смрти Бајазитове у заробљеништву 1403. године окренуо се савезу с Угарском, од које је добио Београд и Подунавље до Голупца.

Зидине Смедерева, грађа Ђурђа Бранковића

Ни његов млади брат Вук Лазаревић, ни његов сестрић Ђурађ Бранковић нису седели скрштених руку, него су подржавајући поједине од претендентата на тursки престо ступали у директан сукоб са деспотом Стефаном.

И против њих се морао борити све док Турци не погубише његовог брата Вука 1410. године и док се 1412, уз посредовање сестре Маре Бранковић, није измирио са њеним сином и својим сестрићем Ђурђем Бранковићем. Како са деспотицом Јеленом, која беше кћи митиленског господара Франческа другог Гатилузија, остале без порода, прихватио је сестрића Ђурђа и као свог наследника.

А од када је прихватио на свом двору и другог сестрића, тешко оболелог Балишу Трећег, сина сестре Јелене Балшић, после његове смрти загосподарио је и његовом облашћу у Зети и Приморју. За свога живота деспот Стефан Лазаревић успео је да за трећину прошири деспотовину Србију и постане господар од Београда и Подунавља све до Јадранског мора.

На његовом двору у Београду и у његовој задужбини Манасији уточиште су нашли најумнији људи, изгнаници из хришћанских земаља које освајају Турци. Тако је дошао и његов потоњи биограф Константин Филозоф, тако и Григорије Цамблак, па и многи други.

Смрт у лову

И Стефан Лазаревић је градио задужбине у духу најбоље традиције српских средњовековних влада, и он се бавио књижевним радом, као што су и његови свети преци Стефан Првовенчани и Свети Сава - па тако иза себе оставио „Слово љубве“ и „Запис на мраморном стубу на Косову“. Све до изненадне смрти 1327. године у лову, деспот Стефан Лазаревић (1377 - 1427) сматран је и књижевником, и покретачем књижевне делатности и добрым говорником, и европским путником и окретним дипломатом, и храбрим ратником.

Припремио Александар Савић

СРПСКИ ВИТЕЗОВИ

У оквиру Видовданских културних свечаности у Чајетини уручена традиционална видовданска признања “Српски витез”

“НАЈИСТАКНУТИЈИ ПРИПАДНИЦИ СВОИХ ПРОФЕСИЈА”

У оквиру Видовданских културних свечаности, којима је започело овогодишње веома богато Златиборско културно лето, у Чајетини су уручена традиционална видовданска признања “Српски витез” која се додељују најистакнутијим припадницима својих професија. Жири Видовданских културних свечаности чинили су ове године прошлогодишњи добитници признања: истакнути српски књижевник Милован Витезовић, позоришни и филмски глумац Александар Берчек, познати медицински стручњак проф. др Марко Бумбашевић, српски бизнисмен Ђорђе Момировић, певач изворне српске музике предраг Џуне Гојовић и његова колегиница Биља Крстић.

На пригодној свечаности у Народној библиотеци “Љубиша Р. Ђенић” у Чајетини одличја је овогодишњим лауреатима уручио Милан Стаматовић, председник општине. Златна плакета “Витез српске културе” припада је песнику Добрији Ерићу, плакета “Витез српске глуме” глумцу Петру Краљу, плакета “Витез српске музике” браћи Теофиловић, плакета “Витез српског сликарства” проф. Милошу Шобајићу, плакета “Витез српског спорта” легендарном кошаркашу Драгану Кићановићу, плакета “Витез српске медицине” проф. др Предрагу Пешку, а плакета “Витез српске привреде”, Предузећу “Златиборац”. Како стоји у образложењу жирија, овогодишњи лауреати добили су признања “као најистакнутији припадници својих професија, који захваљујући својим достигнућима годинама уназад дају витешке доприносе областима којима се баве”.

Добрија Ерић је, стоји у образложењу жирија, “лирски здравичар Груже, сликар природе, села, детињства и љубави, и омиљени писац за младе” чија су дела продата у преко милион примерака. Овај песник села и природних лепота, чија се поезија пореди са најлепшим народним стваралаштвом, такође је годинама један од највећих бораца за очување ћирилице и српског језика, што по оцени жирија представља изузетан допринос очувању српске традиције и културе. Петар Краљ, један од највећих бардова театра, чувени наратор и рецитатор, који је 2000. године проглашен за глумца века, носилац је четири признања за животно дело. Ка-ко стоји у образложењу, због бројних улога које игра увек са новом свежином и креативношћу, овај краљ глуме и боема деџенијама суверено влада позоришним даскама и заслужено је награђен за свој витешки допринос глумачкој професији у Србији. “Српски витезови” су и браћа Теофиловићи. У образложењу жирија стоји да они “својим добро увежбаним виртуозним,

звучним савршенством певања” чувају традиционални звук балканске и српске музике, и освајају публику и критику како у Србији тако и широм света, носећи заслужене епитете “уметничке иконе”, “гласови столећа” и “близанци који су оживели балканску музику”.

Добитници признања “Српски витез”

За Драгана Шобајића се каже да је светски познат и признат уметник, чија су дела изложена у Солуну, Паризу, Бриселу, Атини, Шангају, Москви, Њујорку и другим светским метрополама, и да он по, оценама критике “бранећи своју уметност, брани оно мало што је од уметности још остало у нашем уништеном пејзажу”. Драган Кићановић, кошаркашка легенда и члан Фиби-не куће славних, вишеструки је носилац титуле најбољег кошаркаша Југославије и носилац титуле кошаркаша века. Проф. др Предраг Пешко, истакнути српски хирург, директор је Института за дигестивне болести КЦС, академик, продекан и редовни професор Медицинског факултета у Београду, члан је Светског удружења хирургије једњака и члан Америчког колеџа хирурга, једнох од најпрестижнијих удружења светских хирурга. Да је витештво могуће и у српској привреди, стоји у образложењу жирија овогодишњих Видовданских свечаности на Златибору, доказује и Предузеће “Златиборац” које укусом природе и духом традиције осваја домаћа и инострана тржишта и годинама успешно послује грађећи и чувајући поверење потрошача и пословних партнера.

Светислав Тијанић

ИСТОРИЈСКА ИСТРАЖИВАЊА

Историчар Јован Деретић на трибини у Вишеграду и Ужицу представио обимна истраживања

“СРБИ - НАЈСТАРИЈИ НАРОД ЕВРОПЕ”

Вишеграђани су крајем априла, а нешто раније у Ужичани имали изузетну прилику да присуствују трибини под називом „Историја Срба и Руса“, на којима је Јован Деретић, историчар и публициста, родом од Требиња, а члан Руске академије наука и умјетности, представио своја обимна истраживања, према којима су Срби најстарији европски народ.

Поткрепљујући своје тврђе бројним писаним траговима Деретић истиче да је српска историја фалсификована, износећи тврђу да су Срби најстарији културни народ Европе, и да је српска писменост основ писмености читавог старог континента.

-Срби се нису доселили на Балкан у седмом вијеку, већ су аутохтони народ на овим просторима, нагласио је Деретић, додавши да је и комплетна свјетска историја фалсификована, побијајући, како каже „лансирану“ теzu да су се као Словени Срби доселили на Балкан, уз тврђе да су они ту старосједиоци још из периода пре Христа.

Говорени о заједничкој историји Срба и Руса Деретић је рекао да у Совјетском Савезу большевици нису дозволили да се истражује античка историја Руса, старија од петог вијека, истичући да је Старији чак стријељао двојицу научника који су то покушали истраживати.

-Тек је Путин дао налог руским историчарима да истраже стару руску историју, а сада то и Медведев здужно подржава, рекао је Деретић, појашњавајући да је резултат тога два тома његове књиге „Историја Срба и Руса“.

-Када ускоро из штампе изађе трећи том ове књиге, биће то велико историјско изненађење, рекао је Деретић.

О Деретићевом истраживању и нераскидивој историјској нити Срба и Руса говорио је и књижевник и историчар из Фоче, Петар Ашкраба-Загорски.

Деретићеве књиге

Јован Деретић се школовао у Француској и Америци, а поред „Историје Срба и Руса“, од 1975. до 2010. године је објавио: двије књиге „Историја Срба“ (Ница, 1975, 1976), „Западна Србија“ (Чикаго, 1995), „Серби, народ и раса - Нова Вулгата“ (Чикаго, 1995, Београд 2006), „Арбанаси у Србији“ (Београд, 1999), „Античка Србија“ (Београд, 2000), „Срби и Арбанаси“ (Београд, 2005), „Наша победа“ (Београд, 2006), „Арбанаси лажни Илири“ (Београд, 2007), „Измишљено досељавање Срба“ (Београд, 2008), „Србица“ (Београд, 2009) и „Дођириловска писменост“ (Београд, 2009).

И Стари завјет на србици

Уз Деретићев став да велике сеобе Словена на Балкан није ни било, а да су Илири, Трачани и Дачани само различита имена за српски народ, он поткрепљујући релевантним документима тврди да је винчанско писмо у ствари српско писмо „србица“, које је најстарије европско писмо, и да из њега у данашњој српској азбуци има 27 слова. По Јовану Деретићу, и прва верзија

Старог завјета написана је на српском језику, те да и етрурско писмо почива на српском писму.

Ко је Јован Деретић?

Јован И. Деретић је српски публициста, рођен 1937. године у Ораховцу, општина Требиње. Студирао је на Природно-математичком факултету 1961-62. године, а 1963. године је напустио Југославију и отишао прво у Француску, где је студирао 1964-66. године на Техничком колеџу у Паризу, а потом је 1967-70. године студирао историју у Лиону. Стекао је докторат права у САД. Радио је између 1966. и 1997. у техничкој струци - инжењеринг у разним фирмама у Француској и Америци, а последњих шест година у Чикагу. Више година је био уредник Америчког Србобрана. До 1997. године живио је у Чикагу када се преселио у Београд. Поред српског језика говори француски и руски, а служи се њемачким, италијанским, латинским и старогрчким. Редовни је инострани члан Петровске академије наука и умјетности на одјеку Словенска култура од 2009. године.

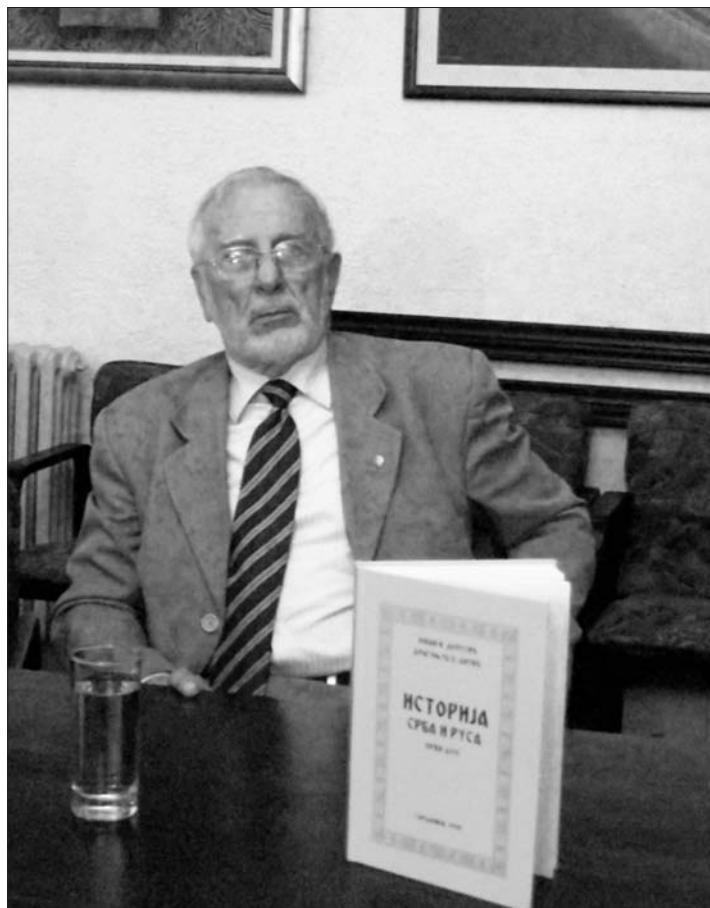
Са трибине у Вишеграду

Главни предмет његовог истраживања је српска античка историја, коју званична историографија не познаје. Његови текстови говоре о постојању српске античке историје од 2000. године п. н. е, па до 7. вијека, када су по званичној историји, Срби дошли на Балкан заједно са другим словенским народима.

Био је учесник скупа „Методолошки проблем порекла Албанаца“ 2007. године у организацији САНУ. Тринаест радова са овог скупа, међу којима и рад Јована И. Деретића (Арбанаси, од Кавказа до Србије), објављени су у књизи Албанци - Лажни Илири, Учествовао је и на три међународна конгреса у Санкт Петербургу, на којима је представио своје радове.

Деретићево виђење историје Срба

Деретић сматра да је историја српског народа изменјена под притиском Аустро-Угарске и Ватикана на Берлинском конгресу након чега у Србији почиње да се крије античка историја српског народа и српском народу се намеће прича да је на Балканско полуострво дошао током Велике себе Словена на Балкан. Он сматра да је данашња историја о српском народу написана на основу одељка Константина VII Порфирогенита „О народима“. По њему овај одељак је измишљен и неколико вијекова касније убачен у његово дјело „О управљању Царством“, како би се промјенила историја.

Неке о Деретићевих теоријама

Велике себе Словена на Балкан није било већ су Словени на Балкану аутохтон народ који су антички писци другачије називали. Тако да су Илири, Трачани, Дачани и други само различита имена за српски народ.

* Александар Велики је заправо српски војсковођа Александар Каракановић и он је трећи српски војсковођа који је у свом походу на исток дошао до Индије. Прије њега су то учинили Нино Белов и Сербо Макаријдов.

* За Српски језик сматра да је најстарији језик и да су заправо Индоевропски језици настали на бази српског језика, а да је највећи број језика (као и онај по коме говорио Исус Христ - Арамејски) заправо српски језик.

* Остали словенски народи су проистекли из српског народа.

* Хрвати су пореклом аварско племе које је примило српски језик.

* Српско писмо (Србица) је најстарије европско писмо из кога су се развила сва каснија европска писма.

* Албански народ је дошао у 11. веку из „Античке Албаније“ или „Кавакаске Албаније“ што одговара данашњем Азербејџану и нису потомци Илира.

* Срби су добили Косовску битку 1389. године.

* Душаново царство је обухватало значајно веће територије.

Деретић о српском језику

Деретић наводи да је Сербон поштован као врховни бог код Срба који је био присутан свуда где је српски народ досегао. Да ли је сам бог добио име по народу, или народ по богу, како каже, још није откријено. Сербон има и своје двојнике код других народа, Грка и Римљана, али се његова улога ни код њих није промјенила, образлаже Деретић. Сербон је био бог рата, ратничког стаљежа код Срба. Деретић тврди да је први који је дао правилан топоним о српском имену био Херодот, који каже да се на Средоземном мору, тачније на источном дијелу Средоземног мора налази један залив за који су стари Грци мислили да је језеро. Херодот то језеро назива „сербонидос лимн“ на старогрчком језику, што у преводу значи „српско језеро“. Други облик чистог српског имена налази, по његовим речима, код римског писца Плинија и географа Птоломеја, који употребљавају име „Серби“ за Србе у предјелу Кавказа. Што се тиче српског имена на предјелу европског копна, Птоломеј помиње назив града Сербинон на Сави, данашњи Загреб. На предјелу античког Епира Деретић налази три топонима о наводном српском имену, Сербиани, Сербиана и Сербиане. На предјелу античке Грчке, тачније у Аркадији наводи мјесто које се назива Сербон. Деретић сматра да је мјесто, ако не по самом Богу Сербону, добило назив по храму тог бога који се на том мјесту налазио. Затим у Месенији налази мјесто које се зове Сербота, у Лаконији мјесто које се зове Сербојка. У Енглеској, на британском острву Деретић тврди да је постојало мјесто које се звало Серберијам, и то име је очувано кроз цио антички и средњовјековни период, све до 15. и 16. вијека, када је тај назив промјењен у Салзбери. То су називи у којима је, по његовим тврдњама, очувано „правилно српско име“. Поред ових Деретић наводи и називе српског имена који су мало прелични, где је дошло да замјене једног од сугласника, па за град Софију каже да је у античком добу носио име Сердика, односно Сербика. Иначе, што се тиче правог, односно изворног назива за Србе, Деретић тврди да он гласи „Серби“.

О Подунављу - прародству Срба

Деретић истиче да се поред египатске цивилизације на Нилу, и месопотамске између Тигра и Еуфрата, развила и подунавска цивилизација на обалама Дунава, и да је била много напреднија од осталих. По његовим ријечима, прва земљорадња и прва обрада метала су биле заступљене баш на овом подручју. Прерада бронзе је у Подунављу била заступљена у 6. миленијуму п. н. е., а земљорадња у 3. миленијуму код Старчева и 4. миленијуму код Лепенског Вира. Затим се, по његовим ријечима, у Подунављу развила грчарија, и наведени предмете који су ископани у Винчи. Деретић говори и о првим божанствима у Подунављу, па се поред Сунца као извора живота обожавао и Мјесец као божанство плодности. Он тврди да се на тим ископинама налази и симбол из данашњег грба Србије, четири оцила. По његовом објашњењу то нису четири оцила већ четири млада мјесеца, који се налазе на свим осликањима тзв. богиње Сербоне, богиње плодности. Као највеће достигнуће подунавске цивилизације Деретић истиче писмо „Србица“, и тврди да су од њега настале касније писмености, римска, грчка и јеврејска. Деретић наводи да се ова цивилизација ширila у правцу седам ријека и набраја тзв. свето седморећје: Драва, Сава, Дрина, Морава, Дунав, Тиса и Тамиш. Развојем цивилизације и техничким достигнућима јавља се и потреба за освајање простора који нису изворно били њен дио, па Деретић наводи три велика похода из правца Подунавља ка Малој Азији, Персији и Индији под вођством три освајача: Нина Белова, Серба Макаридова и Александра Великог.

Свестислав Тијанић
Славко Хелега

СРПСКА ТРАДИЦИЈА

Поријекло српских имена

НАЈЧЕШЋЕ СЕ ВЕЖУ УЗ СРПСКУ ТРАДИЦИЈУ

Име се добија одмах по рођењу. Српска лична имена су она имена која добијају припадници српског народа..

Лично име се добија одмах по рођењу, неодвојиви је дио човјека и најчешће га прати до краја живота.

Име је једна од важнијих ознака посебности која појединица разликује од других људи и народа.

У српској традицији постоји вјеровање да име својом снагом може одредити својство онога ко га носи. Српска имена су већином словенског поријекла: Владимир, Весна, Вук, Владислав.

Међу хришћанима су се одомаћиле и варијанте грчких имена, као на примјер Доротеа, Ђорђе, Дамјан или јеврејских имена Јован, Лазар и Тамара.

Мјешањем стране основе и словенског наставка настала су имена попут Томислав, Петрослава, Павлмир, Ђурислав.

Српски именски фонд су првобитно чинила словенска имена која су углавном давана по именима животиња и биљака, природним појавама или добрим и пожељним особинама.

Некада су имена носила одређена магијска својства и вјеровало се да одређују човјекову судбину у времену и простору.

У матичним књигама општине Вишеград, у последње вријеме се не могу издвојити једно или два најзаступљенија српска имена, па се тако користи широка лепеза имена као што су Катарина, Јана, Филип, Лука, Александар и друга.

Имена по Крсној слави

Међутим када је ријеч о крштењима новорођенчади у Српској православној цркви најчешћа имена су она која су везана за српску традицију, тако да се поново враћају стара имена као што су Душан, Лазар, Стефан, Урош, Марко, Милија, Јелена, Теодора, Анастасија и друга.

Архимандрит и игуман манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци, отаџ Јован Гардовић каже да су се у прошлости дјеци обично давала имена по свећу кога та породица слави као своју крсну славу, а често су име за дијете бирали и кумови.

Дешавало се раније, а и данас није риједак случај, да се дјеци уколико су рођена на неки празник да име тог свећа.

-Ако је дијете рођено на Никољдан даје му се име Никола, на Ђурђевдан Ђорђе или рејимо на Јовањдан, онда добија име Јован, истиче отаџ Јован.

Он додаје да приликом давања имена дјетету треба посебно обратити пажњу на то да ли се то име налази у календару имена Српске православне цркве како новорођенче не би добило име које није у складу са нашом традицијом.

-Није само битно да ли се име некоме од родитеља свиђа. То име добијено на крштењу је заштитни знак дјетета, посебно ако носи име свеџа који та породица слави, па је стога неопходно проверити да ли га има у православном календару, каже отаџ Јован.

Новија или модерна имена су она која су у последњих педесетак година ушла у српски именски фонд и најчешће се дају дјеци по познатим и јавним личностима, глумцима, политичарима и умјетницима.

Нека од тих имена су Елвис, по Елвису Прислију, Лењин и Стаљин по руским комунистичким лидерима, Индира по Индири Ганди, Жаклина по Жаклини Кен-

СРПСКА МУШКА ИМЕНА СЛОВЕНСКОГ ПОРЕКЛА

Благоје , Бојан , Бранислав , Братислав , Горан , Гојко Градимир , Гвозден , Гроздан , Цветан , Часлав , Чедомир , Дарко , Давор , Добривоје , Драган , Драгутин , Душан , Јаблан , Јубомир , Милан , Миодраг , Миљан , Милко , Милош , Милун , Милија , Милутин , Младен , Миомир , Небојша , Недељко , Ненад , Немања , Новак , Обрад , Огњен , Предраг , Ранко , Раствко , Радован , Ратко , Србољуб , Срба , Сретен , Срећко , Страхиња , Стојан , Синиша , Светислав , Слободан , Ведран , Веран , Велимир , Веселин , Владан , Војин , Војислав , Вук , Вујадин , Вељко , Угљеша , Златко , Зоран , Звездан , Жарко , Жељко...

ди, Касандра по лицу из истоимене ТВ серије, Дајана по принцизи Дајани од Велса, Силвана по Силвани Мангано итд.

Међу ова имена спадају и она која су настала као израз дивљења напретку и новим тековинама, као на пример Машина, Тракторка, Петољетка!

Ево значења неких од српских имена:

Алекса - заштитник и бранилац, Боривоје - онај који се бори и војује, Биљана - њежна и скромна, Гордана - она која је поносна.

Основа имена Драгица, Драга и Драгана говоре да су оне драге и миле, а Ева значи жива. Жељко је онај који је дуго жељен, Миодраг је мио и драг, Милош је онај који је из милоште рођен, а Радомир је онај који се радује миру.

Тара је добила име по истоименој планини и ријеци, а на санскриту значи звијезда, док Сара значи принциза.

И обичаји одређују имена

Како свако име носи своје значење код Словена се укорјенио обичај да дјеци дају нека имена како би прекинули нежељени низ. На пример: Стана или Доста да се престане са неком несрећом, болестима и слично. Вук је име које се дјеци давало како би се заштитила од неких страшних бића, да би се рађала здрава и да не би умирада. Желимир је име које се даје дјетету које је дуго жељено и чекано од родитеља.

Да је избор имена одговоран чин родитеља потврђује и пјесник Душко Радовић који је савјетовао родитељима да бирају за дјецу лијепа и озбиљна имена.

-Увјек морате мислiti на то да ћe некa од tih imena nосiti будuћe улице, школе и тргови, писао јe Радовић.

Име прати човјека током цијelog живота. Тако је тешко када се човјек који је висок два метра зове Малиша или кад се весео човјек зове Мргуд.

Прича се да су близанци, брат и сестра у Младеновицу названи Ромео и Јулија по најчувенијем љубавном пару у историји (!), а један дјечак, чији су родитељи били ватрени обожаваоци Цемса Дина назван га Јамездин!

Ако сте пак нездовољни својим именом можете га релативно лако промјенити у матичној служби, за шта је потребно само доставити одређена документа уз захтјев.

Закон дозвољава давање свих имена која нису уврједљива за дијете, а матичари су ти који ћe посавјетовati родитеље прије него се одлучe за име својих наслjeđnika.

Милица Кусмук

ОСВРТ

Мр Данка О. Митровић

НА ДРИНИ ЂУПРИЈА - “САВРШЕНИ ОБЛИК КОМУНИКАЦИЈЕ”

Превезана са свим што чини људски живот, комуникација је сложена, вишезначна, вишеслојна и као таква незахвална за површина и кратка дефинисања.

Комуникацијски процес одвија се између пошиљаоца и примаоца и може се кретати у једном смјеру и ту завршити или прималац може одговорити на ту поруку.

Теоријска лектира садржи више стотина дефиниција појма комуникације. Ипак, готово сва објашњења овог термина садрже неколико основних елемената неопходних за успјешну реализацију самог чина комуницирања:

1. пошиљалац, иницијатор или комуникатор јесте онај који од мноштва информација бира ону коју би требало да пошаље примаоцу, обликује мисао или идеју, претварајући је тако у смислену, садржајну поруку.

У књижевном дјелу, као једном од свеприсутних облика комуникације, такође су уочљиви основни елементи комуникационог процеса.

Стари мост, у роману На Дрини Ђуприја приказан као свједок и наратор догађаја који су обиљежили неколико вијекова успона и падова вишеградске касабе, у процесу комуникације присутан је као иницијатор, класификујући и шаљући поруке читалачкој публици: “Свакако, једно је извесно: између живота људи у касаби и овога моста постоји присна, вековна веза. Њихове су судбине тако испрелетење да се одвојено не дају замислiti и не могу казати”.

2. прималац или реципијент је онај који прима послату поруку. Да би порука имала своју вриједност, пошиљалац и прималац поруке морају говорити истим језиком или се добро разумјети на неки други начин. У супротном, порука може бити дјелимично или у потпуности погрешно схваћена.

Књижевно дјело, као начин комуницирања, увијек је намирењено читаоцу, који у комуникационом процесу представља примаоца или реципијента.

Вишеструко специфичан, роман На Дрини Ђуприја, и у овом случају заслужује посебну анализу. Осим језика, који је основни услов за разумјевање поруке дјела, читалац мора имати и елементарно предзнање о историји и култури српског народа вишеградског краја, као и жељу да, усљед спознавања истине, буде ослобођен предрасуда и прихвати чињенице. Написан јасним и чистим језиком, скоро без употребе страних ријечи, овај роман не оставља мјеста дилеми примаоца:

“У једном тренутку куџање престада. Мерџан је видео како се при врху десне плећке мишићи затежу и кожа одиже. Он приђе брзо и просече то испупчену

Mr. Данка О. Митровић

место унакрст. Бледа крв потече најпре оскудно па све јаче. Још два- три ударија, лака и опрезна, и на просечном месту стаде да избија гвожђем поковани шилjak коца”.

3. начин или средство, тј. канал преко којег се преноси. Да би се комуникација између пошиљаоца и пријемаоца успоставила, прималац мора познавати кодни систем пошиљаоца. Правилно декодирање поруке зависи од неколико фактора. Најбитнији од њих је језик као основно средство комуницирања.

Средство преношења поруке, у овом случају, јесте писмена форма, односно писани текст. Превођен на скоро све светске језике, роман *На Дрини ћуприја* постао је доступан и радо читан од стране цијelog свијета. То што је различито тумачен и прихваћен (или одбачен), резултат је великих разлика у степену образовања, искуству или информисаности читалаца.

4. порука- осмишљавање комуникационих садржаја представља тренутак почетка процеса комуницирања и подразумијева обликовање садржаја поруке. Основна порука романа *На Дрини ћуприја* о трајности ћуприје и трошности људског живота, није једини. Иако се до ње-

ног потпуног расвијетљавања долази кроз многе мање, успутне поруке, њихов значај тиме није занемарљив или безвриједан. Приче о отимању српске дјеце од родитеља и одвођењу у далеки свијет, Радисављевом натиџању на колаџ, глави попа Михајла на коцу, смрти младића Милета и старца Јелисија, и многе друге, протежу се упоредо са причом о настанку и животу ћуприје. Све оне, тако језиве, стравичне, живописне и, за читаоца скоро неподношљиве, својом болном истинитошћу бацају сјену на ону основну, највећу поруку о ћуприји и њеној вјечности: “... друге су распамећене јаукале, урлале као да им се у порођајним боловима ћепа материца (...) Неке су покушавале да разговетно дозову свога деčака и да му дају још нешто од себе, колико може да стане у две речи, неку последњу препоруку или опомену на пут”.

У зависности од тога на којим се плановима ментално- психолошке активности одвија процес комуникације, поруке могу бити семантичке и естетичке. Међутим, мало је њих које се искључиво могу окарактерисати као једне или друге.

С обзиром да роман *На Дрини ћуприја* обилује сажном симболичко- значењском сложеношћу на плану чисто логичко- интелектуалног поимања порука али уз веома изражену подршку емоционално- афективног доживљавања истих, можемо констатовати да је роман *На Дрини ћуприја* у цјелисти формиран од низа семантичких и естетичких порука. Велики број симбола, јасних и разумљивих са становишта логике али и емотивног доживљавања информативних садржаја, мијешају се, комбинују и надовезују једни на друге, узјамно се не искључујући:

“Сад нам се ваља вратити у времена кад на овом месту није било ни помисли о мосту, поготову не о оваквом као што је овај.

Можда је и у тим древним временима понеки путник пролазећи овуда, уморан и покисао, пожелео да се неким чудом премости широка и хучна река и да му та-ко омогући да лакше и брже дође до свога циља”.

5. ефекат који сама порука изазива код оног који је прима није ништа друго него циљ који поруком желимо постићи.

На ефекат који роман *На Дрини ћуприја* код читаоца изазива, у великој мјери утичу претходни елементи комуникационог система.

Прималац поруке са својим образовањем, нивоом свијести, предрасудама, способношћу декодирања поруке, итд., умногоме доприноси ефекту прочитаног текста. То је један од разлога што је ово врхунско дјело светске литературе, различито третирано од стране припадника различитих народа. Андрић, као грађанин свијета, о коме се ласкаво изражавају највећи умови на свим меридијанима, овим дјелом није задовољио укусе припадника свих народа. По дефиницији, то неприхватање је дошло као неминовност, с обзиром да предрасуде примаоца и информација нису на истом нивоу. Са друге стране, ушавши у ову причу без традиционалних, наследних стега, потпуно спреман да се суочи са

својом трагичном прошлости, мој народ овај роман носи као дио културе, традиције, живота предака, дакле као дио властитог живота:

“На мосту и његовој капији, око њега или у вези са њим, тече и развија се, као што ћемо видети, живот човека из касабе. У свим причањима о личним, породичним и заједничким доживљајима, могу се увек чути речи на Ћуприји. И заиста, на дринској Ћуприји су прве дечије шетње и прве игре дечака”.

Наука скреће пажњу на још два елемента, сматрајући их битним за одвијање комуникације. О комуникационом процесу она говори као о неповратном и непоновљивом.

Роман На Дрини Ћуприја, као и сваки други облик комуникације, јесте неповратан процес, чију је поруку, објелодањену и недвосмислену, потпуно немогуће повући из етра и примаоцима тако наново учити непознатом.

Расвијетљене и јасне историјске (и све друге) чињенице, једном откривене широј читалачкој публици, остају заувијек таквима:

“Већ је шеста година прошла од последњег купљења овог данка укрви, зато је овог пута избор био лак и богат; без тешкоћа је нађен потребан број здраве, бистре и наочите мушке деце између десете и петнаесте године, иако су многи родитељи сакривали децу у шуму, учили их да се претварају да су малоумни или да храмљу, одевали их у дроњке и пуштали у нечистоћи, само да измакну агином избору. Неки су и стварно сакали рођену децу, секући им по један прст на руци”.

Друго обиљежје комуникације, непоновљивост, та које је вишег него очигледно у овом књижевном дјелу. Специфичан и јединствен на више начина, роман На Дрини Ћуприја је без пандана, не само у домаћој него и у свјетској књижевности. По структури и композицији, маестралном представљању ликова чију тугу и срећу осјећа и сам читалац, трагичним тренуцима који су у стању да изазову готово физичку бол и оним поетичним, од којих се читаочева машта раскриљује, ово дјело заслужује епитет непоновљивог комуникационог процеса:

“На извесном одстојању од последњих коња у овом необичном каравану ишли су, раштркани и задихани, многи родитељи или рођаци ове деце, која се одводе заувек да у туђем свету буду обрезана, потурчена и да, заборавивши своју веру, свој крај и своје порекло, проведу живот у јањичарским одама или у некој другој, вишеје служби Царства. То су биле већином жене, понајвише мајке, бабе и сестре отетих дечака”.

Према савременим научним налазима, појам комуникације садржи следеће елементе:

1. Комуникација се посматра као процес у коме је на првом мјесту појам заједништва, дијељења информација.

Управо је заједништво посебно изражено у роману На Дрини Ћуприја.

Уколико је прималац ослобођен предрасуда, отворен и спреман за прихватање нових, истинитих ин-

формација, порука романа постаје заједничко стање свих учесника у комуникационом процесу:

“Тога новембарског дана, у једном од оних много-брожних сепета ћутао је и сувих очију гледао око себе један црномањаст дечак од десетак година, из високог села Соколовића. Озблом и појрвенелом руком, он је држао малу криву бритву и њоме расејано дељао перваз свога сепета, али је у исто време посматрао све око себе”.

Други тип дефиниција које наглашавају намјеру и утицај, комуникацију схватају као наговарање, односно убеђивање док трећи тип чине оне дефиниције које процес комуникације виде као процес преношења информација.

Намјера и утицај, као други важан елемент комуникације, у роману На Дрини Ћуприја и не би се могли дефинисати као наговарање, односно убеђивање. Више је то преношење информација, тј. презентовање чињеница које, у зависности од степена образовања, расположења, спремности на промјене мишљења и проширивање видика примаоца, бивају прихваћене или у потпуности одбачене.

Намјера овог дјела тако се, у једном његовом сегменту, може схватити само као разоткривање истине о прошлости различитих народа вишеградског краја, која резултира различитим утицајем на представнике сваког од њих:

“Шта је било даље од тога дечака у сепету, то казују све историје на свим језицима, и то се боље зна у широком свету него овде код нас. С временом је постао млад и храбар силахдар на султановом двору, па капудан- паша, па царски зет, војсковођа и државник светскога гласа, Мехмедпаша Соколи, који је на три континента водио већином победоносне ратове, проширио границе Турске Царевине, осигурао је споља, и добром управом учврстио изнутра”.

По својој природи, роман На Дрини Ћуприја могао би се сврстати у афективни тип комуникације, који увијек, на одређени начин, врши утицај на примаоца поруке.

Без обзира на националну припадност, ниво образовања, постојање предрасуда или не, читаоци овог дјела, у већој или мањој мјери реагују на њега, шаљући одређене емоционалне одговоре. Веома изражен утицај на примаоца информација овог романа, без обзира да ли је ријеч о позитивном или негативном утицају, потврда је његове афективне природе:

“Сељаци се све више збијају око гуслара, али без најмањег шума; дах им се не чује. Сви тренућу очима, удивљени и заблештени. Трнци пролазе уз леђа, кичме се исправљају, груди надимају, очи сјају, прсти се на рукама шире и грче, и мишићи на вилиџама стежу. Црногорац везе и кити све брже и брже, све лепше и смелије, а мокри и расањени кулучари, занесени и неосетљиви за све остало, прате песму као сопствену, лепшу и светлију судбину”.

(Вишеград, јуни, 2011. године,
на “Вишеградској стази”)

ДОГАЂАЈИ

Дводневна посјета Патријарха српског господина Иринеја Републици Српској

МАНАСТИР ДОБРУН ПОДСЈЕЋА НА ЦАРСКЕ МАНАСТИРЕ

Велики број православних вјерника, свештенство и монаштво Епархије дабробосанске свечано до-
чекало Патријарха српског Иринеја у манастиру Добрину

Нека љубав влада међу људима

Велики број православних вјерника из Вишеграда и околних општина, те монаштво и свештенство Епархије дабробосанске 11. маја свечано су дочекали Патријарха српског Иринеја. Свечани дочек су увеличали и млади фолклористи Српског соколског друштва "СО-КО" из Добрине, а Патријарха Иринеја предходно су на граничном прелазу Вардиште дочекали Митрополит дабробосански Николај и начелник Вишеграда Томислав Поповић.

Патријарх Иринеј је на манастирској капији обучен у мандију и мало одјејање, а затим су се кроз шпалир, уз звуке манастирских звона и појање бројних монаха и свештеника, упутили у стару манастирску цркву Успења Пресвете Богородице, подигнуту давне 1343. године.

Доксологију су одслужили архимандрит Јован Гардовић и протођакон Митар Танасић. О. Јован, поздрављајући патријарха, истакао је да овај манастир посјећују бројне личности свјетовног и вјерског живота, али кад долази Патријарх српски, онда је то највећа радост и највећи догађај.

-Као и овај народ и овај храм је вјековима имао много потешкоћа и страдања. У најтежим данима остајао нам је Бог уз нас. Зато нам је наша црква и наша вјера увијек била најважнија. Преносим вам поруке добродошице свог вјерујућег народа, свештенства и монаштва Епархије дабробосанске, рекао је архимандрит Јован.

Захваљујући на добродошлици Патријарх Иринеј је подсјетио да је раније, као владика, једном био у манастиру Добрину.

-Манастир Добрин је сада знатно улепшан и дрогаћен, тако да подсећа на некадашње царске манастире. Драго ми је што ову светињу походи и посећује велики број православних верника, који се овде уче оном што је наставије, љубави према Богу. И ови крајеви, као и многи наши крајеви, последњих година су доживели велика страдања. Треба настојати да се проблеми решавају уз разум, ум и срђе, па да као људи проналазимо решења. Нека би дао Господ Бог да љубав влада међу људима, да тако покажемо да носимо лик и образ Божији у себи и да га покажемо у свом свагдашњем животу, нагласио је Патријарх српски Иринеј у краћој бесједи.

Након обиласка музејских поставки у Карађорђевом конаку, Митрополит Николај је Патријарха Иринеја упознао о бројним активностима на изградњи и реконструкцији манастирског комплекса, подсјећајући да је остало још доста посла како би овај заблистао у пуном сјају.

Изражавајући задовољство његовим доласком и боравком у Добрину, начелник Вишеграда Томислав Поповић Патријарху Иринеју даривао је слику са мотивом Архангела Михаила у загрљају манастира Добрине и ћуприје на Дрини. Ради се о уљу на платну познате Београдске сликарке Исидоре Ивановић, учеснице бројних Међународних ликовних саборовања у Вишеграду.

C. Хелета

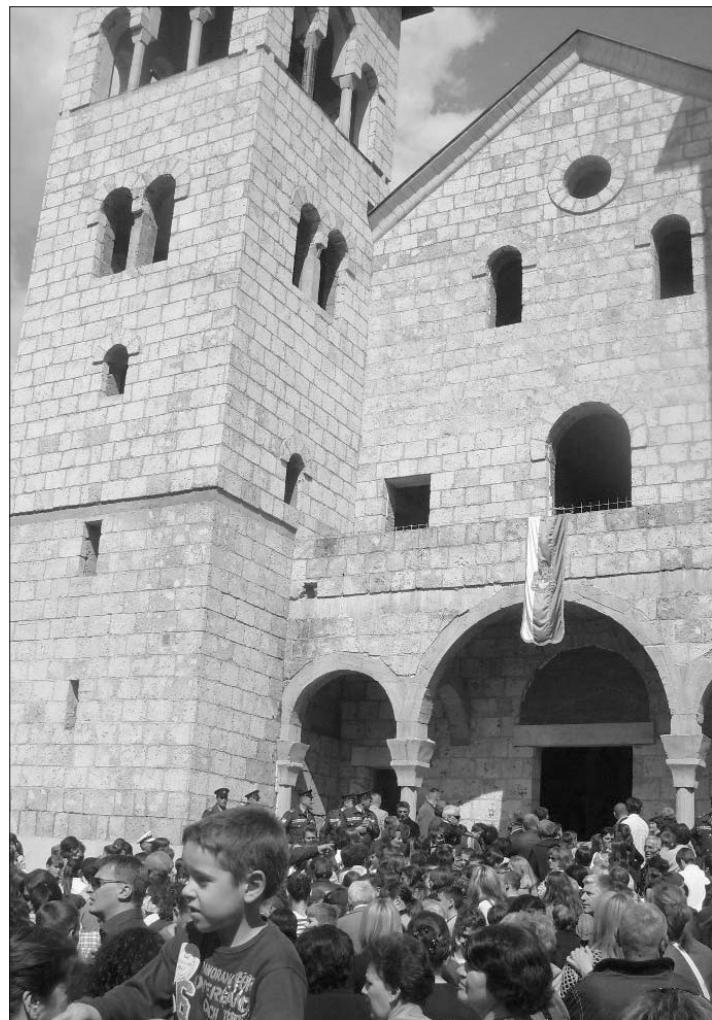
Његова светост Патријарх српски господин Иринеј у Фочи

СВЕТИ САВА НАС ЈЕ ПОВЕО ПУТЕМ КА БОГУ

На позив Његовог Високопреосвећенства митрополита Николаја, Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј се са радошћу одазвао са жељом да посјети ову многонапаћену епархију. Након манастира Доброна, 12. маја је патријарх Иринеј посјетио и Фочу, где је дошао да увелича славу Богословског факултета "Свети Василије Острошки" у Фочи, а самим тим и да обиђе како студенте тако и богослове Богословију Светог Петра Дабробосанског.

Обраћајући се бројним православним вјерницима у Фочи Патријарх српски Иринеј је рекао да благословени српски народ у БиХ носи Бога у срцу своме, да носи Христа у души својој и да се окупља и сабира око својих светих храмова. -То су чинили наши преци, свети Немањићи и њихови потомци. Дај Боже да и ми то чинимо и у нашем времену и да се на тај начин покажемо достојним следбеницима њиховим, не само по имену него и по вери и љубави њиховој, поручио је православним верницима Његова светост патријарх српски господин Иринеј.

Патријарх Иринеј је овом приликом служио свету Архијерејску литургију, поводом крсне славе Богословског факултета, Светог Василија Острошког. Он је

у Фочу дошао из манастира Доброна код Вишеграда у пратњи митрополита дабробосанског Николаја, епископа: банатског Никанора, осјечко-пољског Лукијана и моравичког Антонија, а дочекани су од великог броја монаха, свештеника и народа тог краја.

Патријарха је, у име Православног богословског факултета који у Фочи дјелује од 1994. године, дочекао декан Борис Брајовић, који је истакао да је његов долазак долазак највећи догађај не само за Фочу, него и за цијelu Републику Српску. Патријарх је, потом, служио свету Архијерејску литургију у храму, подигнутом у кругу ове високошколске институције, уз саслужење више архијереја и свештенства Српске православне цркве.

Након одслужене Архијерејске литургије, у својој бесједи он је подсјетио да цијели православни народ слави Светог Василија Острошког и да нема ниједног континента на кугли земаљској, а да нема храма посвећеног овом светитељу и чудотворцу, нагласивши да он и данас чини света и божанска чудесна дела". -Господ Бог је нашем народу много дао, дао је све ово што видимо, али највећи његов дар су свети људи који су Бога носили и који су сијали божански мир и благодат - истакао је Патријарх Иринеј, додавши да је такве људе Господ слао у временима кад су били најпотребнији српском народу.

Подсјетивши на вријеме кад се српски народ нашао на раскрсници којим, на Исток или на Запад, Патријарх Иринеј је рекао да се у том судбоносном тренутку појавио у нашој историји свети Сава, који нам је отворио пут Богу, Христу, који је заувек наш народ окренуо ка Истоку".

-Тако је оживела латинска изрека "Свјетлост је са Истока" - рекао је Патријарх Иринеј. Његова светост је додао да су Срби у историји страдали због своје православне вјере, али да је то страдање у овом свијету привремено и кратко јер Господ награђује вјечном бесмртном славом. -У другом судбоносном времену кад смо се налазили између две судбоносне пропаганде, римске и османлијске, када је наш народ трпео и страдао због свог имена и вере, многи су се поколебали и променили и веру и име. За њих један велики њихов књижевник каже да су се нашли између неба и земље, из свог су народа изашли, а они којима су пришли нису их никада срцем прихватили и остали су да висе између неба и земље - нагласио је Патријарх српски.

Он је у својој бесједи подсјетио да се у том тешком времену страшног зулума јавио свети Василије Острошки који је истину православну проповиједао ријечима и због тога је много пострадао. -Данас је Острог место ходочашћа и поколоњења, не само за православне већ и за неправославне. Он је мали српски Јерусалим. Многе је задржао да не скрену на правог пута. И у нашем вре-

мену послao је једног великог човека чију духовну величину још не увиђамо, али ће будућност открити колика је та личност. То је велики владика жички Николај - подсјетио је Патријарх Иринеј, наводећи да Срби могу да буду поносни јер су страдални народ, али народ који је страдао за истину и правду, што је неисцрпно богатство и снага пред Богом.

Патријарх Иринеј је подсјетио да су многи и у проtekлом рату на овим просторима страдали само зато што су били Срби и православне вјере, и то у страшним мукама. Након литије око храма, Патријарх српски Иринеј обавио је чин ломљења славског колача. У оквиру посјете Републици Српској и Фочи Његова светост благословио је почетак радова на реконструкцији зграде, коју је за потребе Богословског факултета у Фочи прошле године купила Влада Републике Српске. Он је истакао да је образовање стварање лика људског који има образ, част и поштење.

Обраћајући се присутнима министар просвјете и културе Републике Српске, Антон Касиповић је рекао да је ова зграда кућа знања, науке и добре намјере, истакавши ријешеност Владе Српске да учини додатне напоре како би се сви радови на њеној реконструкцији и уређењу завршили у планираном року, до 1. октобра ове године.

У пратњи више хиљада грађана Фоче и вјерника из околних мјеста Републике Српске, Србије и Црне Горе, патријарх је посјетио храм у изградњи посвећен Светом Сави и био пријатно изненађен динамиком радова на њему, да би потом написао посвету на Јеванђељу у храму. У великим садржају своје посјете, Патријарх Иринеј је присуствовао и академији, која се на овај дан сваке године одржава на Богословском факултету, у част светог Василија Острошког. За трпезом љубави, начелник општине Фоча Здравко Крсмановић уручио је Патријарху Иринеју Повељу града Фоче.

Свим овим садржајима присуствовало је много еminentних личности из духовног, политичког и култур-

ног живота, као што су Предсјеник Републике Српске Милорад Додик, многобројни министри, начелници суједних и многи други.

У свом обраћању Предсједник Додик је информисао Његову светост патријарха српског Иринеја да власт Републике Српске има веома добру сарадњу са СПЦ и да сматра да је веома важно јачати Цркву, јер је она један од најважнијих елемената српског православног идентитета. - У том погледу имали смо заједничке пројекте и програме које смо реализовали у епархијама и са свештенством. Нешто што желимо да учинимо у будућности на том плану је да на овом добром примјеру у Фочи, широм Српске, развијемо образовне установе које ће бити под покровитељством и управљањем СПЦ - најавио је Додик, додавши да власти Републике Српске желе да на важним мјестима отворе српске православне гимназије, које би могле да приме и школују дјецу на средњошколском нивоу, које би дале снажан печат ономе што је већ била традиција на овим просторима, која је прекинута за вријеме комунизма.

Да напоменемо да је током академије промовисан 41 свршени теолог православних теолошких наука у Фочи. Дипломе свршеним теолозима уручио је Митар Новаковић, ректор Универзитета Источно Сарајево у чијем саставу дјелује и Православни богословски факултет. Сагледавајући овај дивни догађај где су вјерујући народ, као и монаштво и свештенство овог краја доживјели духовну радост и прихватио поруке и савјете свог патријарха.

Посјета Патријарха Иринеја митрополији дабробосанској изазвала је велико интересовање и код великог броја медијских кућа, који су у својим извјештајима пренијели добар дио догађаја везаних за боравак Његове светости.

*Текст: Славко Хелета
Фотографије: Драго Тодоровић,
Владимир Пантовић*

СВЕЧАНОСТИ

У манастиру Добрину одржана традиционална Васкршиња академија

УРУЧЕНА ПРИЗНАЊА АУТОРИМА НАЈБОЉИХ КРАТКИХ ПРИЧА

Упрепуној сали Народног дома манастира Успенија пресвете Богородице у Добрину, 3. маја је одржана традиционална Васкршиња академија, коју су приредили чланови Српског соколског друштва "Соко" из Добрине.

Након бесједе архимандрита Јована Гарђовића, духовника "Сокола", посвећене највећем хришћанској празнику Васкрсу, пригодан рецитал под умјетничким руководством професора Дијане Џићић, извели су чланови рецитаторске секције вишеградске Средње школе "Иво Андрић".

Главни и одговорни уредник часописа "Соко" Славко Хелета саопштио је одлуку жирија традиционалног конкурса за кратку Васкршињу причу, а признања, награде и захвалнице најуспешнијим ауторима уручио је предсједник "Сокола" Благоје Андрић.

Прво мјесто на овом конкурсу за причу "На леду" освојио је Ђаниел Кузман из Батајнице, други је био матурант основне школе "Свети Сава" из Бијељине Филип Божић, који је написао "Васкршињу причу", а трећи књи-

жевни стваралац из Сокобање Хранимир Хране Милојковић, за причу "Заседа".

На конкурс је приспјело 50 радова чији су аутори из Србије, Републике Српске и Црне Горе, а специјалне захвалнице добили су Бојана Ђенадић из Нове Вароши, Наташа Хелета из Вишеграда, Василије Каран из Бање Луке, Славица Гарић из Вишеграда, Раденко Зечић из Бајине Баште и Јефимија Коцић из Ниша.

У наставку Васкршиње академије, одржане у манастиру Добрину, изванредним интерпретацијама традиционалних народних пјесама присутне је одушевила осмогодишња Катарина Тасић из Вишеграда, а чланови "Соколове" Драмске секције, коју чине сви ђаци подручне школе из Добрине, извели су игроказ по мотивима приповјетке "Башта шљезове боје" Бранка Ђопића.

За велики допринос у раду са члановима ове секције њиховој учитељици Мирјани Александровић додјељена је специјална захвалница.

На овој културној вечери своје ручно ткане, плетење, везене и хеклане радове излагале су чланице "Соколове" секције кућне радиности.

Љ. Мутапчић

Прва награда на конкурсу часописа "Соко" за кратку Вакерињу причу

ДАНИЕЛ КУЗМАН, Батајница

НА ЛЕДУ

Шкрта јутарња светлост далеког Севера разливала се као млеко, неком гигантском руком просуто одозго, из космоса. На свом путу кроз ледена пространства, светлост је изводила из tame залеђене сибирске шуме и језера претворила у сам лед. На целом том простору, од Чукотског Приморја, преко далеких источно сибирских планина и Јакутије, висоравни и реке Јенисеј, па равница и даље преко Урала ка Европи..., ништа се није могло видети сем леда, снега, залеђених шума и белог хаоса...

Али на једном од залеђених језера нешто одудара од свеопште мртве белине. То је, изгледа, неко возило. Један од оних старих совјетских полуоклопних транспортара. Зелећен и допола завејан баш испред отврдле водене површине.

Ветар сабласно завија по леденој површини огромног језера. У возилу - тајц. Један човек се полако буди, тресући се од хладноће, лежећи на задњем седишту транспортара. То је О. Сергије, калуђер од својих четрдесетак година. На бради и дугој коси му се ухватило иње и лед. Он удара рукама о надланице, ваљда покушавајући да се загреје и гледа у прве зраке нестварне млечне светlosti, који се пробијају кроз рупе на возилу. Кроз те рупе, осећа се, про-

бија ледени ветар. Човек откида парчиће сунђера из седишта и запушава њима рупе. Усправља се и са уздахом гледа кроз прозор.

Свуд око - призори беле ледене смрти. Ветар сабласно завија по леденој површини огромног језера. Тамо у даљини, назиру се борови и јеле. Они непомично стоје, као неми стражари свуд око, држећи језеро у опсади. А тамо иза су шуме пуне дивљих гладних звери које, полуделе од глади, већ ноћима круже наоколо...

Човек скреће поглед од слеђене белине и гледа по унутрашњости транспортера. На првој јутарњој светлости се види да је возило са свих страна избушено оним рупама - очито од метака. И то не од метака обичне пушке, већ су то рупетине од великог снајперског метка. Неко или нешто се мешкао на предњим седиштима. Ускоро се чује уздах и онда се један стариц са брадом и дугом седом косом управља у седишту. -О Господи помилу! -стариц се хрсти и почиње да тихо изговара речи неке прастаре молитве. Са наспрамног седишта се ускоро подиже још један човек, такође са дугом косом и брадом, само нешто мало пунији и не тако сед као онај стариц. Он се такође хрсти, а онда зевајући, обраћа се старицу: - Добро вам јутро, оче Нифонте...а јесте ли добро спавали? - Бог с тобом, оче Нектарије, какво спавање. Па зар ви нисте приметили да су нас целе ноћи ресетали бољшевици. Сачувай Боже! Целу ноћ су пучали, све ми је фијукalo око ушију...-А јесте ли видели колику ломачу су потпалили на обали, додаје о. Нектарије. -А ми се овде већ два дана смрзавамо, без воде, без хране, без топлоте.

-Е од вас, попова, се не може ни спавати! -са једног од предњих седишта се подиже једна млада глава са руском капом „Ушанком“ и петокраком на њој. -Само блебећете, блебећете...О. добро јутро, Кола, рече о. Нектарије.

Са једног од предњих седишта се ускоро подиже још један човек. Мршав и зарастао у браду од неколико дана. То је био Борис, искушеник. Био је нем и са свештеницима се споразумевао климањем главе и погледом. Колин љутити поглед је скакао са лица на лице. -Но, изгледа да сте сви живи и здрави.

Настала је тишина. Људи су дрхтали, покушавали сунђером да попуне рупе од метака. Онда се огласи о. Сергије: -Хеј, брате Кола, слушај...Нисам ја за тебе никакав „брат Кола“. Свеједно...брат, друг... слушај... Ти знаш да смо заглављени на овом залеђеном језеру већ два дана. Тешко да ћемо преживети и трећи. -Па шта онда. -Па ништа, али требало би нешто покушати. -Дедер баш да чујем, попе, шта ћеш паметно да предложиш. -Па ето, мислим, -умрли од хладноће или од глади, или од метка - све се своди на исто, па ето - нешто ваља покушати. Ту сам негде видео парче неког белог платна. Од тога се може направити бела застава... Па да изађем ја и одем до ових ваших... ваљда и међу њима има неко трезан... то јест, хтео сам да кажем увиђаван.

-Мислиш. А јел ти знаш попе да ће те снајпериста скинути чим промолиши ту твоју паметну главу из самохотке (он је тако, са поносом, називао војни транспортер). Отац Нифонт проговори: -Кола, знам да не верујете у Бога, али ипак није у реду да тако разговарате са свештеним лицем...-Тишина тамо.

Настане тишина. Опет се чуо ветар, опет су људи дрхтали од хладноће и узалуд покушавали да угреју шаке трљањем. -Но, ипак сте у праву, нешто се мора учинити, рече Кола. -Иначе ћемо поцркати као зечеви на овом леду. Али ви не смејете напоље. Вас ће одмах убити. Идем ја. Пред зачуђеним погледима свештеника Кола се самоуверено подиже и покуша да отвори врата транспортера, али то није ишло тако лако, пошто су била залеђена. Ваљало је

мушки ударити тешком брковичком цокулом по гвозденим вратима. Кад врата најзад мало попустише, Кола уздахну, мало их одшкрину, па дрекну:
-Ееееј ви тамо! Не пущајте! Овде Кола! Кола Иванов! Не пущајте!

А напољу тишина. Само се чује како ветар завија.

А Кола опет: Ееееј, другови! Не пущајте, ја сам. Кола Иванов! Еј!

Отац Нектарије прекиде тишину:- Слободно, изађите друже Кола, не уступчавајте се. Тако је и онај ваш Мишкин јуче пробао па је добио метак у чело. Отац Нифонт се мршти, а о. Сергије пружа Коли неку белу крпу. Овај је везује за врх своје аутоматске пушке и маше. - Еееј, другови не пущајте! Кола Иванов! Ево излазим! Отац Нифонт благосиља Колу који храбро излази на ветрометину и на пушкомет снајперима. Кола, излазећи окреће се још једном и осорно изјављује: - Е па одох ја. А ви да ме чекате ту и немој да сте нешто покушали! Знате шта вам следије! Кола излази, а О. Нектарије се горко осмехује : - Чуј: нешто покушали! А шта би смо могли да покушамо. Једино - да покушамо да умремо. Јес будала овај Кола. А сад ће још и главу изгубити.
- Ех, барем да се исповедио, причестио, упада о. Нифонт.

Опет настаје злокобна тишина прекидана само сабласним завијањем ветра. Пролази неких петнаест минута. Кола се, изгледа, враћа.

Глас о. Нектарија прекида тишину: - Види, види нису га убили. Сви погледаше кроз прозоре и угледаше Колу који се враћао. - Сав се смрзао, види како се вуче. Кола се некако довукао преко леда до возила. Кад је отворио врата самохотке ветар је унео снег и лед. Залупивши врата сео је ћутке, смрзнутих образа и дрхтећи. Кад се мало прибрао, поче да говори. Глас му је био испрекидан и промукао. - Катастрофа! Кад вам кажем, људи: катастрофа! Сви су мртви! Свештеници се згледаше у чуду. - Шта се десило. - Моји другови... нема их више! Подавили су се у самохотки! И Блумберг и Сискаускас и Мазовјецки и Ахмед! Сви пропадоше! Али како... шта. - Пропали су, јадни, кроз лед! Страшно! Готови су сви! Ујас! Кола неутешно загњури главу у руке.

О. Сергије опрезно изађе напоље први. За њим Борис, па затим о. Нифонт и о. Нектарије. Напољу их је дочекао сувори ветар Сибирац и ситне пахуље снега које су ношене ветром боцкале очи. Покушали су да осмотре околину али се ништа није видело. - Тја, овако или онако, једном се морамо суючи са тим, рече о. Сергије па хитрим кораком крете ка удаљеној смрзнутој обали језера, право ка положају брковичка. За ним кретоше остали. После десетак минута стигли су до студене степените обале где су из залеђеног камења штрчали ниски борови, јеле и брезе. Одавде је починјала шума.

- Изгледа да стварно нема никог. - О. Сергије је пажљиво осматрао околину. - Полако, браћо, будите опрезни. - Чекајте, браћо! Полагано, полагано, ено тамо се нешто види у леду!

О. Сергије пружи још пар корака и забезекнут застаде на самој ивици велике рупе у леду, облика неправилне искрзане кружнице пречника можда неких десет метара. На површини те рупе већ се ухватио подебљи лед. О. Сергије клече на ивицу рупе па рукавом обриса снег који се био нахватао. Оно што је видео запрепастило га је. Доле, дубоко на дну језера савршено јасно видео се брковичка камион. - Господе! О. Сергије се брзо прекрсти. Борис, о. Нифонт и о. Нектарије се приближисе и погледаше. Њихови уздаси су сведочили о изненађењу које их је обузело. Крстили су се и чудили томе што се десило. О. Нифонт уздахну: - Јасно. - Погледајте... - О. Сергије показа руком на крај рупе. Рупа почиње на самој обали, а досеже до овог места где ми стојимо. Ено на обали се види неко згариште. - То је од оне ломаче синоћ. - Да, да, сад ми је све јасно. Ложили су ватру целу ноћ, пшјанчили, а онда су се

потрпали у камион и кренули да нас потамане. Али нису имали појма да се од њихове ломаче лед при обали већ опасно истањио. И онда - лед је пукao, камион је пропао у језеро и - готово. - Подавили су се као зечеви. - кренули су да нас побију, а завршили су на дну језера, без опела, без покајања, без опрощаја. Сачувaj Боже.

Отац Нифонт уздахну. - Идем да видим шта је са Колом. Потресао се, јадник. Старац се запути назад до оне старе самохотке на средини језера где је очајни млади брковичак превијавао своју животну драму.

Недалеко од обале су пронашли малу колибу коју су брковичаца на брзину склепали склањајући се од сувог хладноће. Унутра је било оружја, ћебади и конзерви са храном. Изгладнели Борис и О. Нектарије се одмах прихватише подухвата да отворе неку конзерву. Таман да се почасте, кад се врата колибе отворише и на њима се појависе Кола и о. Нифонт, носећи мали ковчежић. - Браћо, оставите то за касније. Сада нас чека света дужност. Свештеници су га гледали постићени. - Браћо мила, замало да подивљамо од глади, хладноће и страха. Зaborавили смо који је дан с дан. Онда о. Нифонт укратко издаде неколико наредби Борису. - Запали ватру, наји овде неко лонце и отопи мало снега. Онда се окрете свештеницима. - Имам у ковчежићу све што је потребно. Сада ћемо служити свету Вакршњу литургију са радошћу и благодарењем. А после ћемо крстити нашег брата Николаја - Колишку. - Шта. - Да, добро сте чули, Кола је, видевши зло смрт својих другова брковичаца одлучио да приступи Светој Православној Цркви. И добро је одлучио. - Како... то одједном... ко ће бити кум. - Кум ћеш бити ти, оче Нектарије. - Ја! Зашто баш ја. - О. Сергије и ја смо у ангелском образу па стога не можемо приуштити Коли ту част... - Али, али...ето ту је Борис... - ... А после крштења раба Божијег Николаја Коле извршићу постриг раба Божијег Бориса у малу схиму и даћу му име Серафим. Као што видите, ви сте једини могући кум овде. Стога вас благосиљам да сиротом Колиј будете и кум и духовник и старац. И отац и мајка - што би рекли мирјани.

Док је Борис разбијао лед и брезовом кором и јеловом смолом потпирао ватру свештеници су из оне самохотке донели своје кофере, спремљене за сибирско прогонство и вадили свечане одједже. Ветар је ослабио и сиво небо се стало разведрвати. О. Сергије је секиром и тестером исекао повеће коцке леда те од њих, спретно и за врло кратко време импровизовао престо. Одозго су пребацili неко ћебе, преко ћебета једну чисту ризу а преко ње, побожно и са поштовањем поставили антиминс. Док су они то припремали ветар је сасвим утихнуо, облаци се полако разишли и кроз њих се почело пробијати сунце.

Кад Борис прислужи кадионицу и кад на леду замириса тамјан, Кола се заврте у глави и он затетура, али га О. Сергије задржа да не падне. То су били греси који су већ почели да беже из њега. Нифонт благослови све четири стране света и небо и земљу и воду, са неба се просу јака сунчева светлост и за тренутак заслепи људе који осетише велику радост и топлину. Сва она снежна белина оживе. Светлост се одбија у хиљаду златних одблесака. Кристали леда на брезама и јелама као да се претворише у многомилионске ситне дијамантне разбацане по Сибирском пространству. Сви су душом певали као један, чак и Кола који није знао ни једне једине речи светих молитава.

„Христос Воскресе из мртвих, смртју смрт поправ и сушчим во гробјех живом даровав!“ - глас оца Нифонта, спокојан, пун радости, подизао се са леда, одјекивао залеђеним шумама бескрајног, Вакршњом светлошћу окупног Сибира, а Кола је целим бићем жудно ушијао ту светлост и удисао мирис тамјана понављајући у себи : - Одавно... одавно нисам видео сунца!

Друга награда на конкурсу часописа "Соко" за кратку Вакршињу причу

ФИЛИП БОЖИЋ, Бијељина

ВАСКРШЊА ПРИЧА

Десетине, стотине звијезда трепери у пролећтоно ноћи. Дрхтећи кристали расули се на модром платну, правећи чаробан мозаик прелијепим сјајем. "Погледајте горе! Људи у колони, у ноћи уочи Васкрса, носе фење! Дођите, освјетлимо им пут!"

И звијезде се скупише.

"Гдје ли иду у ситне сате, кроз ону мрачну шуму. Узбуђени, устрептали, журе као да се о животу ради. Хајте, засјајмо јаче, гране су густе, свјетло фењера слабо!"

И звијезде засјаше јаче.

"Како гдје иду -Манастиру светом на поклоњење.Ускоро свиће дан најрадоснијег празника међу празницима Васкрс. Узбуђени су, јер славе Бога и дан када је његов син вакрсао из мртвих, као што је обећао. То је дио њих, дио њихових тијела, умова...у коме су садржане њихове радости и надања. Њихова вјера у боље сутра и напредак потомака...хајде, идемо за њима!"

И звијезде кренуше даље.

"Видите ли њихова лица?! Сјај од среће и тај сјај се одбија од бјелине њихових кошуља и чакшира, од скуне хаљина. Везено цвијеће, шарених боја краси прслуке и кеџеље. Ено га и на марамама и торбицама. Плетене корпице запињу за грање. Нешто је у њима! Спустимо се ближе да видимо".

И звијезде се спустише ниже.

"Гле, па то су јаја! Црвена, шарана воском и травама. То је обичај! И погача је ту. Преломиће је у Великом

манастиру и подијелити комадиће тог златног дуката. Ех, кажу да ништа нема ту сласт. Тако бих радо да видим дјецу када лупају јаја и дјеле сласне залогаје. Али, скоро ће јутро и оно ће нам украсти тај чаробни тренутак".

"Хајде да му не дамо. Останимо и када зора сване!"

"То може само сестра Даница. Она ће остати, све видјети. Како прилажу јаја, како бирају она најљепша, одвајају чуваркуће. Видјеће и како ломе злаћани колач и како расплету коло у манастирском дворишту. Одрасли велико, дјеца веселије...и све ће нам испричати. Биће баш као да смо и саме осјетиле ту радост."

"Сада пођимо на починак. Треба нам сна, да путничима повратницима, освјетлимо пут, када се у долазећој ноћи буду враћали кући. Уморни, а сртни, са љубављу у срцу."

И звијезде одоше.

Звук мотора неколико аутомобила парao је ноћну тишину. Звијезде су бројале последње минуте пред починак.

"Шта се то чује у тами, ових ситних сати? Гле, као свјетле путем свјетла неких других звијезда!"

"То људи путују Светоме манастиру на поклоњење. Свиће Васкршње јутро".

"Хоће ли и ови сада, као њихови преци у давна времена дијелити јаја и комадиће златне погаче, печене на огњишту властитог дома?"

"Хоће, хоће! Прошло је безброј година, како дајемо сјај њиховим ноћима и све је остало готово исто. Бар оно најсветије: вјера у Бога, љубав према својим славама и обичајима"

"И они знају оно што су њихови преци давно знали. Јубав и слога су то што одржава један народ, што га води кроз све животне битке и помаже му да се одржи. Знају да су њихова дјеца оно што ће и њих сачувати кроз вјекове од нестанка и заборава. Зато их уче свему оном сто сами знају и тако им дају биљег Православља, који они носе са собом, на коју год страну свијета кренули. А, ми смо ту само да им освјетљавамо пут."

"Како ти знаш све то?!"

"Знам, јер сам засјала годинама прије тебе и провела хиљаде њих пратећи овај народ кроз све његове битке, успоне, падове, радости и туге, као свједок њихове снаге, воље и љубави."

"Погледајте, стигли су пред манастир."

Мотори су престали да раде, наступио је тренутак тишине. Онда су десетине људи и дјеце закорачили на зелену траву својих предака, заграјали у стотину гласова, вадећи из пртљажника торбе са шареним јајима и миризним погачама. Звијезде су још слабашно трепериле.

"Зора свиће. Вријеме је да пођемо на одмор. До њихова повратка."

Кренуле су, а иза њих је остало да одзывања у даљини: "Христос Воскресе! Ваистину Воскресе!"

Даница се осмјехнула.

Трећа награда на конкурсу часописа "Соко" за кратку Вакрињу причу

ХРАНИМИР ХРАНЕ МИЛОЈКОВИЋ-Сокобања

ЗАСЕДА

-Мама, мама! Ево га иде Воја Парџан!

Петар је трчао сеоским сокаком најбрже што је могао и сав задихан упао у двориште. Мајка је стајала на средини дворишта и хранила кукурузом преосталу живину после реквизиције.

-Ма, не брини, сине! Можда није пошао код нас. Дођи да ти дам нешто. Послао ти деда Вукашин јутрос, рекла је мајка, наоко смирена, али јој је глас ипак подрхтавао.

Петар је дубоко удахнуо и полако дошао до ње. Извадила је из цепа на кефљи првено Вакриње јаје и пружила му. Петру су очи засијале од радости па је заборавио да одговори на мајчину „Христос Воскресе, сине!“

У том тренутку у двориште је смрзнути Воја, ко зна због чега назван Парџан, педесетогодишња људескара обучена у обично сеоско клашићено одело са шајкачом на глави. Само две ствари су га издавајале од осталих сељака: петокрака на шајкачи и огроман пиштољ, марке Лугер, у футроли на десном куку. Он се дубоко накашља:

-Шта је? Још увек се пекmezите ускрињим глупостима? А ти си, другарице, за време рата била некаква скојевка!?

Мајка му осорно одговори:

-Шта вам сад треба? Прекјуче сте однели сву вуну! Јуче сте нам узели масти и сва јаја! Нисам имала шта да офорбам за данашњи Свети дан! Шта сте данас решили да отмете од ове сиротиње?

-Ништа ми не отимамо, другарице! То што сте досад испоручили, то вам је држава одрезала као обавезни откуп. Теби бар не морам да причам колико хране и одеће треба за онај јадни народ у Босни, који је остао без ичега за

време рата. Дошао сам да вас известим да је твом свекру Јеврему одређен притвор од месец дана због претње члановима комисије за откуп и да вас подсетим да сте дужни да до прексутра предате још десет килограма пасуља.

Затим се окренуо и полако изашао из дворишта, намерно застајкујући да чује евентуални коментар на своје речи. Није га било и он нездовољно оде.

Петар се присети да је отац пре два месеца мобилисан и да због тамо некакве ратне опасности никако не долази кући. Деда Јеврем је већ три дана у затвору јер је претио Воји Парџану да ће ићи лично код команданта Косте да види зашто му је разрезан највећи обавезан откуп, иако је далеко од тога да је најбогатији у селу. Баба Борика, деда Јевремова друга жена, није се много разумела у све те заврзламе око обавезног откупа, јер тамо у њиховом „катаранџиском“ (ужичком) крају тога није било. Све је препустила снахи.

Мајка нежно помилова десетогодишњег Петра по, због страха од вацију, ошишаној глави и рече:

-Сине, умalo да заборавим! Звао те деда Вукашин да идеш код њега на ручак. Данас је Вакрик па је бака Зорка нешто лепо спремила...

-А хоћеш ли и ти да идеш мама?

-Не могу, сине! Иако је Благдан имам много послана. Морам да нахраним стоку, да скувам нешто за ручак и вечеру...Иди ти, сине! Немој да закасниш! Ево сад ће подне...Пожури!

Деда Вукашинова кућа није била далеко. Требало је прећи само неколико кривудавих сеоских сокака. Међутим, већ на првој раскрсници Петар је напетео на своје другаре. Седели су на дрвеној клупи испред нечије капије и грејали се на пролећном сунцу. Чим га спазише повикаше у глас: -Хајде да се туцамо!

Свако од њих из цепа извуче по неколико различито офорбаних јаја. Петар одмахну главом: -Не могу! Журим се много!

Хтео је да сачува вакрињи деда Вукашинов поклон, јер зна се, чије се јаја сломи мора победнику да да бар једно офорбano јаје.

-Ма пустите га! Видите да нема перашке! Њима је јуче Воја Парџан узео сва јаја за обавезан откуп, поче да објашњава Петров први комшија, звани Плавушан због бледуњавог лица и дуге косе боје избледеле јечмене сламе.

Иако је то била чиста истина, Петар се најути, одмахну руком у знак протеста и извуче црвено јаје из цепа: -Имам ја перашке! Али нећу да се туцам са дрењацима! Мислите да сам толико глуп да не видим да сте уместо јаја офорбали округло дрво!

Знао је да је то велика увреда за његове другове, али није марио за то. Журно се удаљио трудећи се да не слуша псовке увређених дечака. Одмах по уласку у деда Вукашиново двориште зачуо је познате гласове. Провиривши кроз отворен прозор гостинске собе спазио је Воју Парџан и свог деда Вукашина, мајчиног оца, како пију ракију и мезе сир и вакриња јаја.

-Што бре, Војо, мучиш оног маг пријатеља Јеврема? Знаш и сам да није најбогатији у селу, а разрезао си му онолики обавезан откуп! питao је деда Вукашин и принео пуну чашу устима.

-Зато што лаје! Оговара! Прети командантом Костом као да је Коста његов најбољи пајташ. Као да су заједно били у партизанима па ће Коста да га штити! одговара већ добро припит Воја Парџан и премешта футролу са

револвером са једног на други бок: -Уместо да се смири, а он...? Млађи му син у војсци, а старији мобилисан и дрежди даноноћно негде на граници према Бугарској. А Јеврем зева, чеше се где га не сврби! Истерује правду! Гуљави Јеврем зна шта је правда!... Друго си ти Вукашине. Свака ти част! Понудиш человека оним што имаш: чашом ракије, посним пасуљом... А он, ни чашу воде да нам понуди кад му дођемо у попис...

Деда Вукашин обриса рукавом пожутеле бркове и поново принесе чашу устима. Отпию је мали гутљај ракије и наставио:

-Ма, Војо, брига ме за Јеврема! Жао ми је моје ћерке и унука. Трпе гладни због Јевремових глупости!

-Тако ти је то, мој Вуле! Не може шут са рогатим! Још ако се покаже тачно да је твој пријатељ Јеврем четрдесетшесте помагао четнику Тривуну да се крије, онда је тек надрљао. Не гине му тешка робија!...

-Ма какав Тривун! Побуни се деда Вукашин. да се ниси ти, Војо, можда загледао у прија Борику Јевремову?... И ја се питам шта му је требало да се по други пут жени код већ одраслих синова.

-Оно што јес, јес! Висока је згодна ко и све катранцике. Много лепе те Златиборке. Где ли је Јеврем пронађе? Мора да је била без игде икога... Она-кво чељаде... па да се уда за гуљавог Јеврема! Овај, Вуле, да знаш... само да знаш, потпуно ми помути памет! Почек да заплиће језиком већ скроз пијани Воја Парџан.

Петар више није могао да слуша. Од муке појури према капији и судари се са баба Зорком, која се враћала из комшилука носећи у рукама велику емајлирану тепсију позајмљену да би у њој испекла питу за сутрашње госте. Не обазирићи се на бакин зачуђени поглед, Петар одјури низ сокак...

Заседу је поставио у густој живици поред сокака у коме је живео Воја Парџан. Сакривен врежом тек пролистале павити и густо израслом копривом чекао је стрпљиво... Тек након сат времена појавио се Воја Парџан. Био је толико пијан да се чудно клатио и посртАО, главе оборене на прса. Његови кораци били су успорени, путање чудновате. Прелазио је с једне на другу страну сокака, ударао у ограде успут... Петар погледа лево и десно око себе. Као за инат нигде ни једног камена. Само коприва и млада пролећна трава. Петар извади из цепа црвено вакршиће јаје и нациља Воју Парџану у главу. У том тренутку Воја се саплете о сопствену ногу и посрну, довољно да га Петар промаши...

* * *

Враћајући се с гробља, где је ишао да запали свеће преминулим родитељима, деда Вукашину и Јеврему пред сутрашњи Вајсбр, Петар прође поред куће покојног Воје Парџана. То више није била кућа, већ развалина обрасла лопуrom, чичком, татулом и другим коровом. Воја звани Парџан умро је пар година после престанка обавезног откупног. Његов син је прокоцкао и пропио све што је наследио од оца. Умро је у највећој беди. Сахрањен је на терет села јер није имао потомство. Женио се неколико пута, али ни једна жена није хтела да остане у његовој кући дуже од неколико недеља.

Петар се сети деда Вукашинове узречице: -Свака сила за времена!

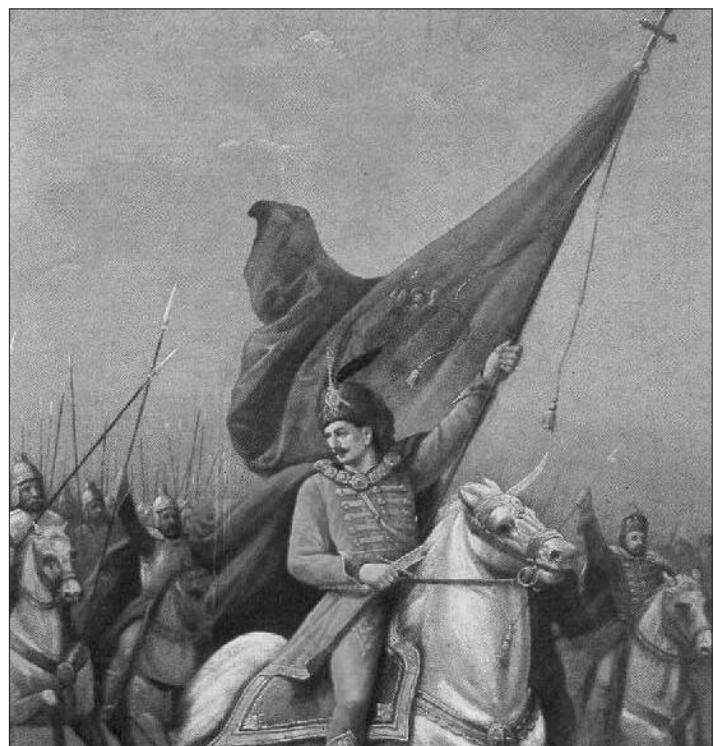
Прекрсти се па продужи даље, унапред се радујући што ће сутра с децом и унуцима прославити овогодишњи Вајсбр. Биће ту, поред осталог, и пун корпа црвено обожених јаја.

За сваког унука по десет комада...

КРАТКЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ

МИЛОШ ОБИЛИЋ

Српски цар Стеван имао велику мобу. Три стотине жетеоца, све самијех женскиња, жело му шеницују бјелицу; а за њима двије стотине везиоца везало спонье. Испред свијех жетелица једна жена сама далеко измашила. Била је то врло стасита, прикладна и крупна жена, мила љуба Николе Поповића и мајка Милоша јунака. Код тијех жетелица било је још стотине колијевака. Више сваке колијевке ударила мајка по велику гранју, да јој је дијете у 'ладу.

У неко доба дана сам српски цар Стеван главом дође ту, да види своју мобу. Кад погледа на страну, ће су колијевке, устави му се поглед код једне,више које се грана све једнако клања. Он пође к њој, ал' кад тамо, у колијевци спава гојно и лијепо дијете, пуну га колијевка. Чело му прикрила круна од црнијех косица. Кад уздане, грана му се поклони; а кад одане, грана се усправи. Цар Стеван га једнако гледао, па онда упита : Чије је ово дијете? Нека од жетелица каже му: да је то оне жене, што је прва пред свијем жетелицама. Цар погледа види ону мајку, па опет дијете и рече: О, Боже, хвала ти! Обилна мајка, обилно дијете родила! И оде од њега.

Послије, како су те цареве ријечи чули, које гођ малога Милоша носио и забављао, тепали му: Обилни мој, обилане мој, Обилићу мој! ... И тако ти је постало презиме Обилић, које је и Милош кашње, кад је одрастао, присвојио; а није се ђио звати Поповић, нит је истина, како су га душмани називали, да се он зове Кобилић.

Преузето од М. Б. КОРДУНАЦА

Издато 1936. у Загребу

Припремио Александар Савић

КУЛТУРА

У Доњој Сопотници код Новог Горажда, на Свете Тројице одржан 8. Сабор старог пјевања у Срба на коме је наступило око 450 учесника из Србије, Црне Горе и Републике Српске

ОРИЛА СЕ СТАРА СРПСКА ПЈЕСМА ПОРЕД ДРИНЕ

Поред више хиљада посетилаца, на Свете Тројице, 12. јуна, у порти цркве “Светог Ђорђа” у Доњој Сопотници код Новог Горажда одржан је 8. Сабор старог пјевања у Срба.

На овој међународној смотри старе српске пјесме, коју су, уз подршку општине Ново Горажде, организовали Српско просвјетно и културно друштво “Просвјета” Ново Горажде и Православна црквена општина Горажданска, у званичној конкуренцији и ревијалном програму наступило је око 450 учесника из Србије, Црне Горе и Републике Српске.

У конкуренцији женских изворних пјевачких група прво мјесто су заузеле групе “Прво зрно сунцокрета” из Брекова код Ариља и “Планинке” из Пала. Друго мјесто освојиле су женске групе “Српска шајкача” из Плухова код Лучана и “Младост” из Пала, а треће пјевачке групе “Извор Моравије” из Ивањица и “Грбаљ” из Котора.

У конкуренцији мушких изворних пјевачких група најбољи су били “Завичај” из Чачка и “Романија” из Мокрог. Друго мјесто освојиле су групе “Српска шајкача” из Плухова код Лучана и “Сарајевско поље”, из Дворова код Бијељине. Треће мјесто међу мушким изворним пјевачким групама освојиле су “Дучаловићи” из Дучаловића и “Јабучани” из Војковића.

У ревијалном програму наступило је седам гуслара и три здравичара, те фолклорни ансамбли КУД-а “Свети Ђорђе” Ново Горажде, “Весна” Мојковац и “Извор” из Чајниче.

Изворно пјевање

У категорији изворног пјевања, по оцјени стручног жирија, у коме су били магистри Миро Митровић, Драган Учур и Гроздана Комадинић, најбоље су биле женска пјевачка група “Љубићанке” Чачак и “Јабука” Пријепоље, а признање за најбољу изведену пјесму припало је женским пјевачким групама “Свети Пантелејмон” Источни Стари Град и “Јахорина” Пале, те мушкој пјевачкој групи “Извор Моравије” Ивањица. За најбоље солисте проглашени су Миља Драмићанин и Драго Остојић, а по осјени публике најуспјешније су биле женска пјевачка група “Војковићи” из Војковића и “Илиџански бисери”, а међу мушким групама “Бројаница” из Буковиће.

За најуспјешније инструменталисте проглашени су двојничар Аџо Јанковић из Соколца и фрулаш Радоје Радовић из Фоче.

Догодине и текстови пјесама

На приједлог члана жирија, магистра Гроздане Комадинић, од наредне године све пјевачке групе организатору ће доставити и текстове пјесама које буду изводили на овом сабору.

-Тако ћемо, штампајући те изворне народне пјесме, још више ово традиционално српско благо сачувати од заборава, закључила је Комадинићева.

Она је у име жирија оцјенила наступе изворних пјевачких група високом оцјеном, при том похваливши и изванредне оригиналне народне ношње у којима су све групе наступале.

Млади све више његују стару срpsку пјесму

Отварајући 8. Сабор старог пјевања у Срба начелник Новог Горажда Далибор Нешковић је нагласио да је ова манифестација израсла у истинску смотру која има за циљ да отргне од заборава стару Српску пјесму и народне ношње.

-Зато радује што је и међу извођачима, али и међу публиком све више младих људи, који преузимају традицију наших предака, нагласио је Нешковић.

У име домаћина учеснике сабора поздравио је и Радомир Андрић, предсједник Српског просвјетног и културног друштва "Просвјета" Ново Горажде, а традиционалну домаћинску здравицу бесједио је поznати здравичар Драгољуб Стојановић.

Концерт Љубише Васиљевића

По завршетку овогодишњег Сабора, уз пратњу "Зоки бенда" одржан је концерт народних пјесама на коме је наступио Љубиша Васиљевић.

Након тога, до дубоко у ноћ, "Зоки бенд" се побринуо за народно весеље.

У Вишеграду средином маја одржан 8. Међународни фестивал фолклора

РАЗИГРАНА МЛАДОСТ КРАЈ ЂУПРИЈЕ НА ДРИНИ

Вишеград је средином маја био домаћин Међународног фестивала фолклора, кога уз подршку општине Вишеград, по осми пут заредом организује Српско соколско друштво "Соко" из Добруна.

На фестивалу је учествовало једно пјевачко и девет реномираних фолклорних друштава из Србије, Словеније, Црне Горе, Македоније и Републике Српске.

Ова смотра младости, игре и пјесме почела је дефилеом са чувене Ђуприје на Дрини и кретала се вишеградским улицама до Градске дворане, где је одржано главно фестивалско вече.

Учесници дефилеа су на Тргу палих бораца извели дијелове својих кореографија, што је пропраћено аплаузима.

Фестивал је благословио монах Серафим из манастира Светог Николаја из Добрунске Ријеке, а учеснике је поздравио предсједник Сокола Благоје Андрић.

Ову фестивалску смотру је отворио начелник Вишеграда Томислав Поповић, наглашавајући да су овакве манифестације изванредна прилика за размјену искустава и дружење младих људи.

Након што је хор КУД-а "Опленац" из Тополе извео сплет духовних пјесама, уследили су наступи фолклорних друштава "Свобода" Менгеш из Словеније, "Грозд" Александровац, "Преобрежење" Златибор, "Ваљаоница бакра и алуминијума" Севојно и "Кремна" из Кремана - Србија, затим "Весна" из Мојковца - Црна Гора, "Филигран" из Охрида - Македонија, те "Соко" из Добруна и "Бикавац" из Вишеграда.

У програму фестивала наступила је и вишеградска интерпретаторка старих народних пјесама, осмогодишња Катарина Тасић.

ВИШЕГРАДСКА СТАЗА

Вишеград и Република Српска, почетком јуна низом програма у склопу "Вишеградске стазе" достојно обиљежили велики јубилеј - 50 година од уручивања Нобелове награде за књижевност Иву Андрићу

ЗАХВАЛНОСТ ВЕЛИКОМ КЊИЖЕВНИКУ И НОБЕЛОВЦУ

Вишеград је првих дана јуна био истинска престоница културе. Овогодишња културна манифестација "Вишеградска стаза", 32 по реду, а 19 у Републици Српској, посвећена имену и дјелу великог књижевника Иве Андрића, тематски и садржајно везана за јубиларних 50 година од како му је уручена Нобелова награда за књижевност, окупила је бројне културне ствараоце из Републике Српске и Србије, те културне и јавне раднике.

Све је почело 3. јуна полагањем цвијећа на Андрићев споменик крај Ћуприје на Дрини, а потом су на софи старе камене Ћуприје, у избору професора књижевности Дијане Инђић, пригодан рецитал и пјесме извели чланови рецитаторске сеције Средње школе "Иво Андрић" из Вишеграда, за ову прилику обучени у соколске униформе.

Након што је у холу вишеградског Дома културе отворена изложба фотографија о Иву Андрићу, из архива Музеја града Београда, др Жељко Вучковић, истакнути библиотекар из Новог Сада, отворио је изложбу преведених књига Иве Андрића, а приређена је и изложба књига издавачких кућа "Чигоја штампа" Београд, "Српска књига" Рума, "Завод за уџбенике РС" Источно Сарајево и "Дабар", Добрун - Вишеград.

Централни дио овогодишње "Вишеградске стазе" била је свечана академија под називом "Похвала Иви Андрићу", која је због великог интереса публике из Вишеграда и околних општина, али и због захтјева режије, одржана у Градској дворани у Вишеграду, пред више од 1.000 гледалаца.

Сценарио за академију написао је Милован Витезовић, а режирао је Бранко Поповић из Ужицког Народног позоришта.

Традиционалну бесједу о Иви Андрићу ове године је говорио академик Светозар Колјевић, који је истакао да је, за разлику од других писаца "Андрић имао срећу са својом Босном, у којој су светске границе католичанства, православља, ислаама и јеврејства на окупу".

Говорећи о Андрићевом књижевном опусу Колјевић је рекао "Да му је било довољно, као што се види у Писму из 1920. године, да проведе ноћ будан у кревету и слуша како на католичкој катедрали тешко и сигурно откуца сат, два часа по поноћи да би затим нешто слабијим и продорним звуком православна црква откуцала своја два сата, увек неког другог дана и недеље, а каткад и другог месеца и године, подсјетио је Колјевић.

Обраћајући се присутним на свечаној академији премијер Републике Српске Александар Цомбић је нагласио да Влада Републике Српске подржава бројне културне манифестације, а посебно "Вишеградску стазу".

-Подржавамо и изградњу Андрићграда, чији је идејни творац овде у Вишеграду прослављени филмски режисер Емир Кустурица, чиме показујемо да равнотежно улажемо у развој свих дијелова Српске, рекао је Цомбић.

У свом кратком обраћању Емир Кустурица је најавио да ће 27. јуна ове године почети први радови на изградњи Андрићграда, на ушћу Рзава у Дрину.

-Надам се да ће се "Вишеградска стаза" за двије године уселити у овај град од камена из кога никада неће отићи, нагласио је Кустурица.

Начелник општине Вишеград Томислав Поповић је рекао да ће град Андрићеве младости настојати да увијек цијени и поштује његову мисао.

-Зато смо дужни трајно учити од нашег великог књижевника и нобеловца, али и радити на томе да живот човјека буде боли и срећнији, закључио је Поповић.

Другог дана "Вишеградске стазе" главни догађај је било традиционално пјесничко вече на софи Ћуприје на Дрини, кога је водила магистар Данка Митровић, професор књижевности из Вишеграда.

Надахнуто, у изванредном амбијенту и уз присуство неколико стотина поклоника писане ријечи, своје стихове су говорили Добрица Ерић, Слободан Раки-

тић, Миленко Јевђевић, Милица Краљ, Милица Бакрач и Зорица Арсић-Мандарић, а у програму су учествовали и рецитатори Средње школе "Иво Андрић" из Вишеграда.

Још једном се показало да је Мост Мехмед-паше Соколовића изванредан амбијент за разноврсне културне догађаје. Тако је по први пут на ћуприји одржан и музички матине професора Музичке школе из Ужица, који су извели једночасовни концерт класичне музике.

Вишеграђани су имали прилику да у оквиру "Вишеградске стазе" присуствују промоцији романа "Оно што одувек желиш", Гордане Ђирјанић, за који је 2010. године добила престижну НИН-ову награду.

Представљајући ову плодну књижевницу, Дијана Инђић, професор књижевности из Вишеграда је подсјетила да се ради о ствараоцу која се огледала и као преводилац са шпанског и енглеског језика.

Објашњавајући, у најкраћем, сиже свог романа "Оно што одувек желиш" Ђирјанићева је нагласила "да не пише романе са тезом и поруком".

-Мислим да је важнија атмосфера романа и питања која се у њему постављају. Овај роман је, заправо, порнографија једног времена у коме живимо, где се човек страшно тешко сналази међу разноврсним медијима, који се невиђено брзо развијају, појаснила је Ђирјанићева.

Промовисана је и књига "Имам причу за тебе", Миленка Пајића, добитника најпрестижније српске књижевне награде "Иво Андрић", за књигу приповједака, збирку или појединачну причу објављену у 2009. години.

Представљајући Пајићеву књигу библиотекар Стојка Мијатовић, предсједник Друштва библиотекара Републике Српске, је нагласила да се ради о необичном збирку прича које су у широком тематском распону написане на различите начине. Почек од животних, преко бајковитих и митских, па до оних које су плод пишчевих снов, фантазије и маште.

Објашњавајући везу своје књижевности са Андрићевом Пајић каже да је суштина у документу.

-Ја се раније нисам превише ослањао на документе, јер сам сматрао да јеовољно да измислим целу причу. Али како сам старији и искуснији дошао сам у ту фазу када ми документ много значи и ту је та нит која ме веже уз Андрића, објаснило је Пајић.

Овогодишња "Вишеградска стаза", након шестодневне паузе, завршава се 12. јуна позоришном представом "Проклета Авлија", у извођењу ансамбла Народног позоришта из Крушевца.

15. СУСРЕТ БИБЛИОТЕКАРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Поздрављајући библиотекаре Републике Српске и бројне госте на традиционалном годишњем сусрету на "Вишеградској стази", одржаним јуче у великој сали вишеградског Дома културе, предсједник Друштва библиотекара Српске Стојка Мијатовић је нагласила да је Иво Андрић својим ријечима и плетењем реченица на-

правио мост који повезује ризничаре писане ријечи, библиотекаре из свих крајева Републике Српске.

-Поносни смо што су овогодишњи, 15. по реду, сусрети библиотекара у знаку посебног јубилеја - 50 година од додјеле Нобелове награде за књижевност Иву Андрићу. Носећи у себи дух Андрића, а радећи свој посао с љубављу према људима и записаним причама дио смо трајности и непролазности, истакла је Мијатовићева.

За најбољег библиотекара Републике Српске у 2011. години проглашена је Душанка Васић, библиотекар из Чајнича, а за најбољу библиотеку Народна библиотека из Требиња. Њима су припадле повеље "Ђорђе Пејановић", установљене у знак сјећања на истакнутог предратног библиотекара.

ОКРУГЛИ СТО О АНДРИЋЕВОЈ ВИЗИЈИ

Одржан је округли сто на тему "Визија Андрића у савременом свијету, уз стално ишчитавање у библиотекама", на коме је истакнути књижевник и познавалац Андрићевог дјела, Драган Драгојловић, говорио о издањима Задужбине "Иво Андрић" из Београда, те о великом и несмањеном интересовању за Андрићево стваралаштво.

Жанета Ђукић-Перишић је говорила о новом читању Андрића у библиотекама. О Андрићу у Босни говорио је др Душко Певуља, професор на филолошком факултету у Бања Луџи, Дивна Васић, професор књижевности из Вишеграда, говорила је о вишеградским Јеврејима којих више нема, уз њихову судбину у Андрићевим дјелима, са посебним освртом на Лотику Цилермајер, Санту Папо, Давида Левија и лик Рапке из приповјетке Љубав у касаби. Mr Данка Митровић, професор књижевности из Вишеграда говорила је о савршеном облику Андрићеве комуникације.

ИЗЛОЖБА У ГРАДСКОЈ ГАЛЕРИЈИ

У Градској галерији Вишеград ужички кустос и историчар умјетности Драгиша Милосављевић отворио је изложбу умјетничких дјела насталих на прошлогодишњем, 17. Међународном ликовном сабору "Вишеград - Добрун 2010".

Он је подсјетио да је вишеградско међународно ликовно саборовање за минулих 18 година окупило преко 450 умјетника из 40 земаља свијета, који су у легат саборовања оставили 653 разноврсна дјела.

-Књижевник и Нобеловац Иво Андрић и сенка вишеградског моста, ово саборовање учинили су привлачнијим од сличних, чemu је допринио и његов идејни творац Хаџи Бранко Никитовић, нагласио је Милосављевић, упућујући културној јавности апел да обезбеди континуитет трајања ове значајне манифестације.

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА

У склопу занимљивог и разноврсног програма свечане академије, чији је сценариста био Милован Витезовић, хор „Србадија“ из Бијељине, те Београдски глумци Горан Султановић и Вјера Мујовић отпјевали су пјесме које су посебно за ову прилику компоновали Зоран Христић и Раде Радivoјевић, те старе народне пјесме „Кад ја пођох на Бембашу“ и „О јесење дуге ноћи“, које су Швеђани Андрићу у част пјевали 1961. године, на церемонији уручивања Нобелове награде за књижевност.

Глумци Вјера Мујовић и Тихомир Станић реализовали су занимљив експеримент, замисљеног интервјују са Андрићем, у коме су питања била садашња, а одговори из његових непролазних књижевних дјела.

ВЕЧЕ ДРУШТВА ВИШЕГРАДСКИХ ПЈЕСНИКА „МОСТ“

Бројној публици представили су се и чланови вишеградског Друштва љубитеља писане ријечи „Мост“: Драгица Грубић, Божидар и Саво Шкобић, Петроније Шимшић, Славко Хелета, Славица Гарић, Ђанијела Жужа, Ранка Кузман, Бранка Чарапић, Наташа Хелета и Бојана Ђоковић. Они су говорили своје стихове уз музичку пратњу младог вишеградског гитаристе Мирка Ђукановића.

Предсједник Друштва библиотекара Републике Српске Стојка Мијатовић подсјетила је на Андрићеву бесједу приликом уручивања Нобелове награде за књижевност, давне 1961. године, а као гости своје стихове, на овој пјесничкој вечери, говорили су и реномирани пјесници Добрица Ерић, Зоран Костић и Миленко Јевђевић.

Обраћајући се вишеградским пјесницима предсједник Удружења књижевника Републике Српске Зоран Костић је изразио задовољство да у граду Ива Андрића већ шесту годину дјелује Друштво „Мост“, чији су чланови израсли у пјеснике који се у својим радовима, сваки на свој начин, везују уз великог књижевника и нобеловца.

ПРОСВЈЕТИН КАЛЕНДАР ЗА 2011. ГОДИНУ

У Вишеграду је представљен и овогодишњи календар Српског просвјетног и културног друштва „Проsvjeta“.

О календару и његовом садржају је говорио Др. Саво Ђеклић, а приређивач Др. Војислав Максимовић је подсјетио на значај „Проsvете“, која је у најтежим данима уочи протеклог рата обновила и потом одржала „Вишеградску стазу“.

МАЛИ ВИШЕГРАДСКИ ГЛУМЦИ ИЗМАМИЛИ АПЛАУЗЕ ПУБЛИКЕ

На овогодишњој „Вишеградској стази“ премијерно је изведена комедија за дјецу „Једнобрки вitez“ Дејана Алексића, у режији Сава Шкобића и извођењу најмлађег ансамбла Драмског студија Дома културе Вишеград.

Аплаузи, које су млади вишеградски глумци побрали од бројне публике најбољи су доказ зрелости и унграпности овог ансамбла.

По ријечима умјетничког руководиоца Драмског студија и режисера ове представе Сава Шкобића најмлађа, од три поставе Драмског студија Вишеград, одлично је изнијела ову представу, са којом ће конкурисати за Трећи фестивал дјецијег драмског стваралаштва у Мркоњић Граду, те за Међународни фестивал хумора за дјецу у Лазаревију, на коме су до сада учествовали пет пута.

За 14 година од оснивања Драмског студија била је ово 27 премијера представа за дјецу.

“ПРОКЛЕТА АВЛИЈА” ЗА КРАЈ СТАЗЕ

У недељу вече, 12. јуна, пред пуном великим салом вишеградског Дома културе, ансамбл Народног позоришта из Крушевица извео је представу “Проклета Авлија”, рађену по мотивима истоименог дјела Иве Андрића.

Ова култна представа Крушевачког позоришта, у адаптацији и режији Небојше Брадића, доживјела је близу 170 извођења.

У представи глуме Милија Вуковић, у улози фра Петра, Војин Ђетковић - Ђамила, Бојан Вељовић - Хайма, Небојша Миловановић - Невиног, Небојша Вранић - Музрафера, Пеђа Миленковић - Киркора, Драган Маринковић - Заима, Саша Пилиповић - Атлете и Душан Јовановић - Затвореника. Костимограф је Иванка Јефтовић, композитор Исидора Жебељан, драматург Јован Ђирилов, лектор Милош Петровић, а асистент режије Бранислав Недић.

Изванредном глумом дочарана су мутна политичка времена отоманске империје, када су се брисале границе између невиних и стварних преступника, а догађа се у средњевековној цариградској апсани и времену општег подозрења, страха и несигурности.

“Проклетом авлијом ансамбл Крушевачког позоришта је још једном показао своје високе домете позоришне културе, у Србији и околним земљама. Зато не изненађује што су са њом освојили пет Стеријиних награда у разним категоријама, док су у представи једнако уживали гледаоци и у Загребу, Зеници, Подгорици, Будви, Београду, Новом Саду...

Овом представом званично је завршена “Вишеградска стаза 2011”, културна манифестација која се по 32 пут организује у част имена и дјела Ива Андрића.

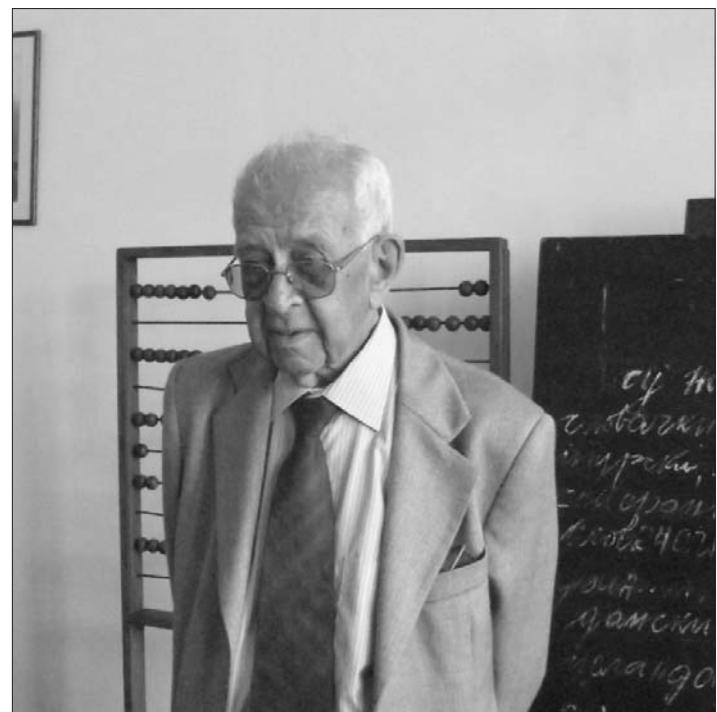
У Вишеграду планирају да и у октобрлу, са пригодним програмима, обиљеже овај јубилеј и 119 година од рођења Ива Андрића.

Славко Хелета

Светозар Колјевић, бесједа на “Вишеградској стази 2011”

СУСРЕТИ РАЗЛИЧИТИХ КУЛТУРА У АНДРИЋЕВОМ ДЕЛУ

Исмевање других и другога у облику националних стереотипа одвајкада је заједничко обележје, често веома различитих средина. Тако се код нас прича како су се Црногорац и Босанац тркали на сто метара, па ниједан није стигао на циљ: “један посусто, други залуто”. Али немамо ми монопол на такве процене суседа и других култура. Па и Енглези су традиционално за Французе варвари, а од Наполеоновог времена “нација дуђанција”. А што се тиче Руса Наполеону се често приписује изрека да је довољно само мало “загребати Руса да бисте открили Татарина”, што је он учинио и изгледа добио што је заслужио. Касније су за Енглезе Немци постали “купусари” (“Краутс”), па и Хуни (“Хунс”), а Французи “Жабари” (“Фрогс”), што је код нас, опет, термин резервисан за једног другог суседа.

И у европској књижевности све до подкрај 19. века суочавамо се с том врстом подсмеха другоме и код највећих писаца, од Шекспира и Волтера до Толстоја. Међутим, подкрај 19. века сусрети различитих култура појављују се у литератури у другачијем светлу, као питање могућности узајамног разумевања људи различитог културног наслеђа - код Хенрија Џејмса у односима Европљана и Американаца, код Конрада као узајамно неразумевање разних нација у Јужној Америци, код Борхеса као свеопшта историја бешчашћа у сукобима Американаца и Индијанаца, црнцима и белцима разних исходишта у Јужној Америци, код Форстера као однос Енглеза и Индијанаца у Индији. Чак и кад се госпођа Тертон потруди да научи хинду и да се обрати својим гошћама на њиховом језику, она открива да од свих глаголских облика влада једино императивом.

За разлику од тих и многих других писаца Иво Андрић је имао изузетну срећу са својом Босном, у којој су се светске границе католичанства, православља, ислаама и јеврејства нашле на окупу. Тако Андрић није морао да креће преко океана да би се домогао једне од великих тема новије светске књижевности - сусрета различитих култура као великог књижевног изазова. Довољно му је било - као што се види у "Писму из 1920" - да проведе "ноћ будан у кревету" и слуша како на католичкој катедрали "тешко и сигурно" откуцава сат два часа по поноћи, да би затим, нешто "слабијим или прдорним звуком", православна црква откуцала "своја" два сата, увек неког другог дана и недеље, каткад и другог месеца, па и године. А затим ће и "сахат кула код Бегове џамије" да искуца својих једанаест сати, док "Јевреји, истина, немају свога сата, али ко зна колико ли је тек сати код њих, колико по сефардском, а колико по ашкенаском рачунању"!

У роману На Дрини ћуприја "у окружним удубинама" на обали поред вишеградског моста српска деца виде трагове Шарчевих копита, док мусиманска деца знају "да то није био нити је могао бити Краљевић Марко (јер откуд влаху и копилану таква сила и такав коњ!)", те закључују да је морао бити "Ђерђелез Алија, на својој крилатој бедевији, који је ...презирао скеле и скелације и прескакао реке као поточиће". А кад се касније, племенити колико и расејани, Алихоџа супротстави Осман-ефендији Караманлији, коме се гине по сваку цену да би спречио аустријску окупацију Босне, у Караманлијином ватреном говору повампираће се прича о Ђерђелез Алији. Он ће се позивати на старо веровање да је некад давно ту код моста погинуо шех-Турканија "бранећи каурској војсци прелаз преко Дрине", али да ће он "несумњиво устати оног тренутка кад први каурски војник ступи на мост". Тим поводом Алихоџа каже да је знаю да "та будала неће ни живе ни мртве с миром пустити" и призива Алхаха у помоћ. Али Караманлија, немоћан пред непријатељем, усмерава сав свој гнев на Алихоџу и прети му да ће га за ухо "приковати...на капији као јазавџа, да тако дочека Швабе против којих није хтео да се бори ни дао другим да то чине". А када он оствари ту своју претњу, и када нова "цивилизација", војна сила закорачи у Босну, неки болничар из аустријске војске ће клештима да извуче коњски ексер из Алихоџиног уха. Међутим, док му болничар може ухо неком течношћу која пече, Алихоџа ће да угледа кроз сузе "на војникој левој мишици белу широку траку и на њој велики и правилан крст од црвеног платна", и у том тренутку ће да помисли да се само "у грозници могу да виде таква гадна и страшна сновићења". Зар и помоћ припадника друге културе мора да добије обележје "гадног сновићења"?

А шта тек да кажемо за фра-Марков крајње двосмислени напор да спаси душу болесног Турчина нудећи му да пољуби крст на самрти? А посебно за фра-Маркову крајње добронамерно и проблематично обраћање Богу с молбом да не замери Турчину што је пљунуо на крст. "Ако ко и пљуне на твој крст, то је само као кад чо-

вјек ружно усније. Опет на твојој лађи има мјеста за све". Такве и сличне слике у Андрићевом приповедању - потресне у свом драматичном приказивању јаза који дели припаднике различитих вера и култура - понекад, ипак, прелазе у шалу. Тако се, рецимо, фра Петар у Проклетој авлији диви стамболској зори и свитању, говорећи да никад није нешто тако величанствено видео, али се у истом даху, у својој затворској чамотињи, и пита: "Бог зар тако хтио и дао сваку љепоту душманину!" На аналоган шаљив начин истакна је и "Прича о везиром сину", у којој су и везир и његов слон, као странци, у сукобу с травничком чаршијом. Пошто слон, као и везир, може некажњено да прави сваки зијан по чаршији, чаршија открива да слон заправо личи на везира: "Пљунути он!". А у ракијском надахнућу један од "тањих" чаршилија нам саопштава да је слон заправо "везирово крме"!

Најзад, та Андрићева шаролика визија понора који деле припаднике различитих средина још раскошније се огледа у Травничкој хроници, једном од најобухватнијих, па и понајвећих европских романа о сусретима различитих култура и цивилизација, који је био толико занимљив чак и Међународној заједници да га је она давала енглеским официрима као приручник за сналажење у недавном грађанском рату у Босни и Херцеговини. А шта цивилизована Међународна заједница може да учини да некако живот буде сношљиви у босанском колоплету различитих интереса, култура, веровања и предрасуда лепо се огледа и у приповетки "Осатричани". Православни градитељи хоће по сваку цену да подигну што "тврђу и вишу" звонару, да набаве звона и освете се "за оне борије и бубњеве којима су они одувек, за време рамазанског поста, по џео месец дана" били изложени, те да ударе златни крст на ново кубе и тако заблесну сву околину. У том надгорњавању са околином долази до свакојаких несугласица и перипетија: мајстор Лексо се поноси што се пењао на кубе и помагао мајстору Боднару да учврсти крст, али како му нико то не признаје, он и ноћу пијан мора да потврди свој подвиг. Митрополит који mrзи пароха подиже оптужницу за скрњављење светиње, а на крају све се разрешава законским путем у судском поступку који, као што је у цивилизованом свету ред, сав почива на закону и лажима. После свих тих заврзлама котарски предстојници Ђуро Павлас, који строго и цивилизовано исследнички води тај процес, вајка се свом куму и пријатељу Лађевићу, старешини Пореске управе, да код тог босанског света никад "није двапут два четири". И док то говори "с уздахом из којег проговара искуство", његов саговорник га теши да није "ни то највеће зло, него то што нико не зна колико је, кад већ није четири".

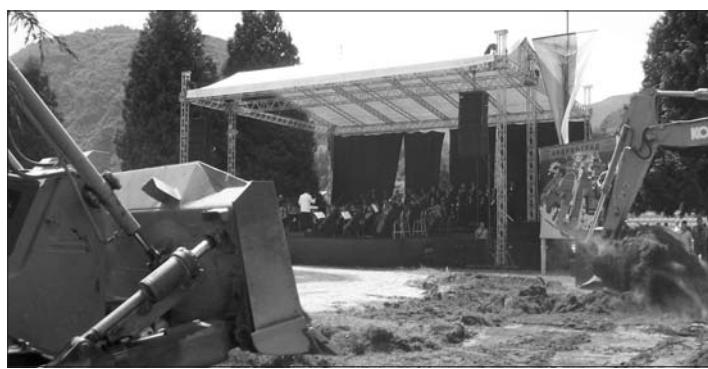
Али зар и то није лепше него у Орвеловој 1984, у којој у неком будућем глобализму два и два могу бити и три, и пет, зависно од тога шта нам новине и телевизија кажу?

ГРАДИТЕЉИ

Уз звуке багера, булдожера, камиона, ваљка и опере у Вишеграду је на Видовдан почела градња “Андићграда”

ГРАД ДОСТОЈАН БЕСМРТНОГ ИВА АНДРИЋА

Необичним перформансом, уз звуке опере “Кармина Бурана”, у извођењу симфонијског оркестра и хора РТС-а, те звуке багера, булдожера, камиона и ваљка, на ушћу Рзава у Дрину у Вишеграду је на Видовдан, 28. јуна почела изградња туристичког, угостиteljskog и културног комплекса “Андићград”, по идеји великог српског и светског филмског режисера Емира Кустурице.

Овом својеврсном спектаклу присуствовало је неколико хиљада Вишеграђана, али и становника суседних горњедринских општина, као и из суседног ужичког и златиборског краја у Србији, а медијски је пропраћен бројним телевизијским и екипама штампаних медија.

Свечаности су присуствовали највиши функционери Републике Српске, међу којима су били предсједник и премијер Српске Милорад Додик и Александар Џомбић, већи број министара, политичких партија из Српске, представници заједничких органа БиХ, затим Српске Православне Цркве и Исламске заједнице из Вишеграда, те Трећег пука Републике Српске, при Оружаним снагама БиХ.

Обраћајући се присутним предсједник Српске Милорад Додик је нагласио да је ово пројекат ентузијазма, љубави и вјере у бољу и сретнију будућност, појашњавајући да је већ на почетку градње “Андићграда” ангажовано неколико стотина радника из вишеградских фирми.

Додик је изразио жељу да једног дана, по завршетку овог комплекса, генијални Кустурица сними нови филм “На Дрини ћуприја”.

-Ујверен сам да ћemo овај Кустуричин пројекат успјешно реализовати захваљујући, прије свега, његовим генијалним идејама, нагласио је Додик, дајући ријеч Емиру Кустурици, јер како је нагласио “он много боље може представити овај визионарски пројекат”.

Након представљања пројекта, Емир Кустурица је одбацјио све злонамјерне оптужбе и противљења градњи “Андићграда”, нагласивши да ће овај комплекс бити ренесансни град од камена, у коме ће доминирати средњевјековни православни храм, тврђава, улице и тргови, мале пијаце, занатске радње, па хотел, позориште, мултиплекс биоскоп, галерија...

У својој бесједи премијер Српске Александар Џомбић је подсјетио да је, поред Кустурице, за реализацију овог изузетног пројекта најzasлужнији предсједник Додик који је пружио безрезервну подршку великом филмском, музичком и универзалном умјетнику.

-Влада Републике Српске је чврсто опредељена да се управо на овај начин, градњом “Андићграда”, на достојан начин одужимо нашем највећем књижевнику и нобеловцу Иву Андићу, чију годишњицу уручивања Нобелове награде обиљежавамо током ове године разним програмима, нагласио је Џомбић.

Он је додао да је “Андићград” прилика за отварање нових радних мјеста за младе Вишеграђане, за интензивнији развој туризма и значајније унапређење културних садржаја и дешавања.

-Све ће то, свакако, допринијети бржем привредном опоравку и просперитету и Вишеграда, рекао је Џомбић.

У свом кратком обраћању на свечаности почетка радова на изградњи “Андићграда”, начелник Вишеграда Томислав Поповић се захвалио свима који су подржали, а посебно онима који учествују у реализацији овог, како је нагласио, историјског пројекта. Он је посебну захвалност исказао предсједнику Додику и Кустурици.

-Захваљујући њима двојици ово је пројекат који материјализује нашу историју ради боље будућности. Ми овај пројекат доживљавамо као најљепши поклон нама и нашем суграђанину Иви Андићу, управо на Видовдан, рекао је Поповић.

Славко Хелега

КУСТУРИЦА О АНДРИЋУ И АНДРИЋГРАДУ

Град који је претходио граду у коме настаје ратна економија (која данас покреће свет), инспирација је за Андрићград. Град утопија враћа нас на почетак историје људског удрживања, али и у његовој најсветлије доба, крај средњег века и почетак ренесансе.

Да је којом срећом овде постојао „жељени град”, да је унутра стварано памћење, можда би и наша драматична историја била блажа. Наша свирепа осећајност била би потрошена, јер људска осећања коригују улице под правим углом, тргови укращени анђелчићима и класичним јунацима, где владају хеленске пропорције, а карактеристике и намере државе пројектују кроз строга правила градње.

Откуда овога популарности моста на Дрини, питао сам се после толико виђених мостова по свету? Његова неспорна лепота, равномерни лукови, распони висина, све је спој оријента и хеленске склоности ка мери и пропорцији. Слава овог моста настала је у оскудији конкуренције у лепоти, у недостатку града око њега.

У таквом граду кога нема, школовао се и одрастао је Иво Андрић, баш он је касније исликао најмаштовитију или и најпотреснију слику нашег живота и историје... Читajuћи Андрићев Вишеград, створили смо слику града кога нема у реалности.

Град који правимо на ушћу настало је у литератури Иве Андрића, највећег уметника међу Јужним Словенима. Наша жеља је да дух великана остане уоквирен као најзначајнија слика о нама, кроз функцију Андрићграда, коме не треба војска, где се уместо жита чува култура.

Да је Андрић данас жив, звали би га „контроверзни уметник”, за један балкански народ био би издајник, јер је у личну карту уписао припадност другој нацији, пре тога био је члан Младе Босне, па краљевски амбасадор, а на додели Нобелове награде није говорио о самоуправном социјализму...

Сигурно је да ћемо подићи град за памћење историје, град који ће нас штитити од сирове историје, чија смо ми деца.

РЕПОРТАЖА

Борике, највећа мјесна заједница у општини Рогатица, једна је од ријетких у којој дјелују три православна храма

БОРИЧКЕ СВЕТИЊЕ

Подручје Борика, највеће мјесне заједнице у општини Рогатица, до прије три године имало је само једну цркву, Светих апостола Петра и Павла.

Али, захваљујући бројним дародавцима и донаторима, као и овдашњим православним вјерницима, 2008. године у селу Бранковићи подигнута је нова црква Сабора Српских светитеља, а потом и црква Рођења светог Јована Крститеља, у Црквинама.

Стара мјесна црква у центру Борика изграђена је прије 104 године, а интересантно је да је требала бити изграђена у Бранковићима. Занимљиво је да је на несуђеној локацији у Бранковићима црква изграђена, али тек након 101 године од намјере тадашњих православних вјерника.

Интересантно је и то да сва три Боричка храма опслужује један свештеник, Драгиша Симић.

-Направили смо такав распоред да за сада стижемо обављати Литургије и друга богослужења, с тим што су најбројнија у цркви Светих апостола Петра и Павла на Борикама, каже парох Симић.

Он додаје да ће новоизграђени храм у Црквинама највјероватније прерасти у манастир, обзиром да је ту некада и био.

У бесједи приликом прошлогодишњег освјећења храма у Црквинама Митрополит дабробосански Николај је подсјетио да је раније на овом мјесту постојао манастир који је у 13. вијеку подигао Радослав Немањић, унук Стефана Немање и син Стефана Првовјенчаног.

-Ту светињу срушили су Турци за вријеме отоманске окупације, јер се на овом мјесту окупљао српски народ, нагласио је Николај.

Према народном предању храм у Црквинама је срушио неки мјештанин по имену Богило, који се потурчио.

-То није био једини случај да су уништавани православни храмови на мјестима где се окупљао српски народ. Исто се дешавало и у Вишеграду и Фочи, нагласио је владика Николај, додајући да је у тим крајевима истовремено провођена и насиљна исламизација хришћана.

За Србе боричког краја остало је у традицији окупљање на мјесту где се налазио стари, а сада обновљени храм, о чему свједочи и назив мјesta Црквине.

Митрополит Николај је због тога најавио могућност да се у обновљеном храму Рођења светог Јована Крститеља обнови некадашњи манастир, чemu би требала предходити изградња манастирског конака и трпезарије.

Иначе, изнад храма у Црквинама постоје темељи првобитног храма, а Завод за заштиту споменика културе Републике Српске то мјесто је прогласио заштићеним.

Поновним подизањем православног храма у Црквинама, трећег на подручју Боричке висоравни, остварена је вишевјековна жеља српског народа овог краја, да очувају традицију окупљања у Црквинама два пута годишње.

C. Хелета

СРПСКИ ЈЕЗИК

Како се квари Српски језик

СТРАНЕ РИЈЕЧИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

„У Босни се свагда говорило само српски, само што су неке ријечи турске кроз времена употребљаване“ закључио је још 1868. године Коста Хациристић у свом раду „Српски језик“.

Он ту још додаје „Премда је Босна под игом турскијем стољетијем стењала, премда се је у Босни ружило све оно, што је Србу свето: опет Србљи неутопише се у поплави азијатској, задржаше обичаје и материји језик, савијаше се према времену као трска према вјетру и чекаше бољу будућност....уз пркос свијем сметњама, задржаше материји језик...“.

И касније у аустроугарско вријеме Срби у Босни и Херцеговини су уз мање изузетке остали вјерни свом језику.

Српски језик је увијек обиловао страним ријечима и изразима. Некада је у нашем језику било највише позајмљеница из турског језика које смо временом усвојили и више их нисмо схватали као стране ријечи.

ТУРЦИЗМИ

И данас у језику имамо много турцизама које свакодневно користимо и не обраћамо пажњу на њихово поријекло (баба, бараба, деда, јастук, кашика, ракија, соба, чесма, шал).

И док су временом неки турцизми заживјели у нашем језику, неки други су у потпуности заборављени, посебно међу млађим генерацијама. И ако значење тих ријечи није потпуно изbrisano из наше свијести оне се данас сматрају архаичним и ријетко се користе.

У разговору са нешто старијим Вишеграђанима примјетили смо да углавном познају значење неких турцизама који се најчешће користе у српском језику као сто су: Ђувегија или младожења, Иксан - човјек, Јавашлук - лијеност, Дувар - зид, Чардак - зграда дрвена или зидана са (избоченим) горњим спратом, Дуњалук - свијет или човјечанство, Деверати значи преживљавати, Бајато је покварено или нешто што није свреже, углавном се односи на храну, Зејтин је уље, Одаја је просторија, а Тазе је свреже.

АНГЛИЦИЗМИ

Данас се у нашем језику масовно користе англицизми који прониру највише путем електронске комуникације, посебно популарног фејсбука све више се користе ријечи енглеског језика. У свакодневном говору често ћемо чути ријечи као што су: кул, лајковати, фенси, имиџ и слично.

Фенси значи модерно, Хепенинг је догађај, Лајковати би значило свиђати се, Кул у буквалном преводу значи хладан, али га ми у говору користимо када хоћемо рећи да је нешто добро, Имиџ је нечији специфичан стил одјевања, Четовати значи дописивати се преко интернета, Цет сет је свијет познатих, Менаџер је управник.

Из анкете коју смо спровели међу Вишеграђанима види се да млади, за разлику од оних старијих, углавном знају значење ових ријечи. Посебно занимљив спој могли бисмо направити из комбинације англицизма и турцизма у истом изразу:

Лајкуј ми пјесму на дувару!

Какав си иксан, нећеш да четујеш са мном.

Тражим фенси ђувегију.

Са проблемима везаним за кориштење турцизма и англицизама у српском језику, у свом послу сусрећу се и новинари.

Ако прочитамо називе објекта у нашем граду видјећемо да много више има оних који су страног поријекла: Ретро, Интермеџ, Бамбала, Василис, Адриа, Казабланка. Срећом нађе се и покоји домаћи израз у називу објекта: Аникина временена, На Дрини ћуприја, Круна.

ЗНАМО ЛИ ЗНАЧЕЊЕ СТРАНИХ РИЈЕЧИ?

Ми углавном и не размишљамо о значењу тих имена него их прихватамо као такве и користимо у свакодневној комуникацији.

Вишеградски новинар Радоје Тасић, као познавалац дјела нобеловца Иве Андрића, на примјеру назива кафића у Вишеграду објашњава шта значи ријеч Exrponto: Сигурно је да већина гостију тог кафића не зна шта значе те дводје ријечи Екс понто. Наиме, познато је да је римски пјесник Овидије био протјеран из Рима због своје поезије и слободоумних идеја на Црно море, односно на Понт. Чак је и Иво Андрић написао збирку есеја Екс Понто док је био у затвору као припадник Младе Босне и то је његова алузија на протјеривање са слободе у тамницу, објашњава Тасић.

Интересантно је да се последњих мјесеци на интернету појавио и шаљиви рјечник под називом Вукајлија који је настао као пародија на наш познати Речник страних речи аутора Милана Вујаклије.

Ево неколико израза преузети из популарног Вукајлије:

Анархија - Настаје оног тренутка када се на журци масовно открије моћ алкохола - од тог тренутка је свако једнак : свако је женско лепо, свако је мушки лјути ривал за песниччење, сви су срећни и весели... И као сваки утопијски систем, све то пропадне до јутра.

Скајп - Начин да избегнеш дебело разочарење на првом састанку.

Економија-Наука која зависи од економиста, колико и време од временске прогнозе! Богме, облачно са сунчаним интервалима!

Познати лингвиста Милорад Телебак је једном приликом истакао да млади треба да уче свој језик, да добро овладају њиме јер се њиме служе читав живот, односно живе на том језику, а са страним језиком се тек служе у појединим приликама. Језик је онакав каквим га ми учинимо. Свака генерација ствара свој фонд ријечи на основу тога који изрази су најучесталији у говору. Чињеница је да свако вријеме носи своје бреме и да су нам данас рјечници страних ријечи скоро двоструко оширенiji од оних које смо имали прије педесетак година.

Милица Кусмук

ОСНИВАЧИ СТАЗЕ

Сјећања Љубомира Мутапчића на почетке "Вишеградске стазе"

ПОЧЕЛО ЈЕ У ЈУНУ 1977. ГОДИНЕ

Прва "Вишеградска стаза" одржана је од 23. до 25. маја, уз богат и разноврstan програм, са бројним учесницима из Босне и Херцеговине, али и тада заједничке државе Југославије.

Један од утемељивача ове културне манифестације, која се у Вишеграду већ 32 године одржава у част књижевника и нобеловца Иве Андрића, је доајен вишеградског новинарства, Љубомир Мутапчић - Чича, тада у улози предсједника Социјалистичког савеза.

-Одмах након смрти Иве Андрића покренута је иницијатива да се у Вишеграду, у коме се славни писац школовао, оснује примјерена културна манифестација. Тако је 10. марта 1977. године одржан први радни договор на коме се разговарало о концепцији и садржају те манифестације, када је практично озваничено оснивање "Вишеградске стазе", присјећа се Мутапчић.

У његовој богатој документарној грађи, коју љубоморно чува, записано је да су том оснивачком састанку, поред Мутапчића, присуствовали: тадашњи предсједник Скупштине општине Вишеград Свето Мирковић, секретар СК Рефик Слатина, предсједник општинског Синдиката Махмут Узеирбеговић, затим предасједник омладине Мустафа Беширевић, општински референт за просвјету и културу мр Драган Димитрић, те директор Народног универзитета Хаско Абдулаховић.

-Испред институција БиХ састанку су присуствовали Хрвоје Иштук, Чедо Кисић, Исмет Кресо и Мишо Вучићевић, иначе Вишеграђанин. Услиједили су састанци и договори у Сарајеву, на којима су присуствовали тадашњи најистакнутији политичари, културни и јавни радници, а потом је Предсједништво Социјалистичког савеза Вишеград 11. априла 1977. године утврдило програм прве "Вишеградске стазе", прецизира Мутапчић.

Мутапчић каже да су сви програми, на Стазама прије рата, били универзалног карактера, тако да је ова манифестација имала истински југословенски значај, како по садржајима, тако и по учесницима.

-Сви значајнији писци, пјесници, филмски и ликовни умјетници, музичари и композитори, хорске групе и глумци тог времена гостовали су на Стази, а поред Вишеграда програми су се одвијали и у мјесним заједницама и школама, а једно вријеме са тадашњим бродићем "Лотика" учесници су одлазили и у Жепу, истиче Мутапчић.

Мутапчић даље каже да је ова културна манифестација "шетала" између јуна и октобра, у настојању да се одабере најбоље вријеме за програме уз Ћуприју на Дрини, али и због усклађивања термина са најемиентнијим учесницима.

-Сам чин отварања "Вишеградске стазе" увијек је био најпривлачнији и медијски најинтересантнији. У почетку се тај програм одвијао на специјалном сплаву, испод Ћуприје на Дрини. Због времена је често премјештан у велику салу данашњег Дома културе, а Стаза је отварана и на доњој тераси код хотела "Вишеград", испод првог Ћупријиног лука. Све у свему ова манифестација, Андрићу у част, нераскидиво је била везана уз Ћуприју, Мост Мехмед-паше Соколовића, кога је овај књижевник и нобеловац, некадашњи Вишеграђанин, бриљантно описао, вежући уз његову градњу и постојање преломне историјске тренутке и бројне људске судбине, наглашава Мутапчић.

По његовим ријечима, уочи посљедњег рата ова манифестација је, због тадашње политичке ситуације, била доведена у питање, али је одржана и настављена захваљујући Српском просвјетном и културном друштву "Просвјета".

Он иастиче да је, као хонорарних дописник бројних новина, а потом и као уредник "Вишеградских новина", новинарски пропратио сваку досадашњу "Вишеградску стазу", остављајући бројне записи, текстове и фотографије.

Жеља му је, како каже, да то дарује Вишеграду.

Славко Хелета

ДОГАЂАЈИ

Почетком маја, на прагу туристичке сезоне затворен хотел „Вишеград“

“ПОЛАРИС” ОДУСТАО, ВЛАСНИКА НЕ ЗАНИМА, А ВИШЕГРАД БЕЗ ХОТЕЛА И НАЈЉЕПШЕ БАШТЕ

Ночекивано, практично на прагу туристичке сезоне, првих мајских дана је затворен хотел „Вишеград“, власништво предузећа а. д. „Панос“. Хотел „Вишеград“ је од 2008. године све до краја априла био под закупом. Користило га је овдашње предузеће „Поларис“, које посједује и туристички брод „Соња“, као и етно камп у Старом Броду, петнаестак километара низводно доњим Дринским језером испод Вишеграда.

До раскида ове пословне сарадње, како незванично сазнајемо, дошло је због превисоког закупа и дуга, тако да су у „Поларису“ одустали од амбициозно најављиваног посла, не одричући се планова са етно кампом и туристичким бродом.

Хотел „Вишеград“ се налази у строгом центру Вишеграда, на атрактивној локацији, поред чуvenог моста Мехмед Паше Соколовића. Познат је и по чуvenој љетњој башти, једној од најљепших на магистралном путу од Београда до Дубровника. Располаже са 20 соба, од чега су четири апартмана, четири трокреветне собе, шест двокреветних са додатним француски лежајем и шест двокреветних соба. Хотел „Вишеград“ располаже и са властитим паркингом за дадесетак возила.

Више их занима продаја или закуп

Сасвим је неизвјесно да ли ће предузеће „Панос“ организовати рад хотела у властитој режији, јер, незванично, више их занима продаја или закуп. Тек извјесно је да је Вишеград, који има изузетне туристичке амбиције, ове сезоне остао без главног хотела са атрактивном баштом уз ћуприју на Дрини.

Приватизација вишеградског угоститељства (у осталом као и предузећа у осталим привредним гранама) на примјеру хотела „Вишеград“ показала је све негативности, јер су очигледно надлежним, а посебно општинској администрацији, напросто везане руке у настојању да се хотел или макар љетна башта стави на услугу бројним туристима.

Чак су и овогодишњи скокови са ћуприје протекли у очигледним неспоразумима са власником „Хотела“, због чега су жири, гости и скакачи морали користити лијеву Дринску обалу. Заиста чудно, имајући на уму да се то све дешава у контактној зони ћуприје на Дрини, у којој су прецизирање и строго одређене обавезе и надлежности по правилима УНЕСКО-а, обзиром да је мост Мехмед-паше Соколовића 2007. године уврштен на листу светске културне баштине.

Срећом, Вишеград поред поменутог хотела има и специјализовани хотел „Вилина влас“ у Вишеградској Бањи, бањско-рекреационог типа, те три мања мотела: „Аура“ са 14 лежаја, „Окука“ са 19 лежаја и „Томикс“, који располаже са 18 лежаја.

Грађани траже отварање хотела и баште

И док су надлежним, бар за сада, везане руке, стотињак вишеграђана 12. маја, у пет до дванаест, симболичним перформансом изразило је жаљење

што је од почетка маја, на прагу туристичке сезоне, након затварања хотела „Вишеград“, затворена и пуста и чуvenа љетна башта поред ћуприје.

Они су за ову прилику у празну башту донијели викенд столице, термос боче са кафом и сокове.

Један од учесника перформансе, Томислав Павловић је изјавио да се не ради ни о каквом политичком или протестном скупу, већ да су се окупили спонтано уз једину жељу да подстакну надлежне и власника како би учинили знатно више да ова башта, поред чуvenог моста на Дрини, што је симбол и обиљежје Вишеграда, буде сачувана и у функцији.

Мира Станчић каже да је боли срце и душа одако је ова башта празна и без гостију.

-Волим Вишеград и своје госте сам увијек изводила баш у ову башту, јер смо се ту најпријатније осјећали, каже Станчићева.

Стари вишеградски новинар и хроничар Љубомир Мутапчић се подсећа на вријеме прије последњег рата и на дане проведене у башти крај ћуприје.

-Шта да вам кажем, као да су затворили дно мене. Не могу описати тугу. Навију ми сјећања када је ова башта била место окупљања Вишеграђана и стјециште бројних туриста, рекао је Мутапчић.

Пензионер Душко Андрић, који је радни вијек провео у некадашњем угоститељском предузећу „Панос“, емотивно је везан уз овај хотел, а посебно уз башту.

-Након Другог светског рата овде је радила башта са дрвеном терасом и ћевабџиницом, а хотел „Вишеград“ са садашњом баштом украсеном платанима отворен је у децембру 1963. године, каже Андрић, подсећајући да је у бројним предратним анкетама Туристичког савеза тадашње Југославије вишеградска љетња башта проглашавана најљепшом на магистралном путном правцу Београд-Дубровник.

Славко Хелета

У Старом Броду, у кањону Дрине, на мјесту усташког злочина освјештани темељи, крст и звono буџуће капеле

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ ДРИНСКА ГРОБНИЦА 6.000 СРБА

У Старом Броду, петнаестак километара кањоном Дрине испод Вишеграда, 17. јуна одржан је помен за 6.000 невино убијених Срба с прољећа 1942. године, од стране злогласне усташке „црне легије”, у чијим редовима је био знатан број муслимана.

Чин освећења темеља, крста и звона мале капеле, чија је градња почела у мају прошле године, обавио је архијерејски замјеник Митрополита дабробосанског Николаја, Милорад Љубинац, уз саслужење пет свештеника и једног монаха Епархије дабробосанске.

Подсјећајући на овај стравични и масовни злочин предсједник Предсједништва БОРС-а, Дражен Перендија је додао да су у исто вријеме низводно према Братунцу усташе звјерски побиле 3.000 Срба.

У краткој бесједи Милорад Љубинац је рекао да нас наша прошлост и историја обавезују да овако позним и вишедеценијским кашњењем учинимо помен и незаборав невино страдалим Србима.

По ријечима надлежног пароха Драгана Вукотића за градњу овог спомен комплекса до сада су бројни дародавци приложили, што у новцу, што у материјалу око 35.000 марака.

-Капела ће, надамо се, бити готова у љето наредне године, а упоредо радимо на прикупљању имена невино убијених срба, чија ће имена бити уклесана на велику мермерну плочу, за незaborав, подсјетио је парох Вукотић.

Драстичан случај заборавности и скривања

Масовни злочини над 6.000 недужних српских цивила, жена, дјеце и стараца у Старом Броду, Татиници и Милошевићима, у кањону Дрине, је драстичан примјер „заборава и скривања“ од стране предходне комунистичке власти.

Тако је било све до 2008. године, када је на подстицај Митрополита дабробосанског Николаја у Старом Броду подигнут споменик и одржан први помен недужно страдалим Србима.

Злочин с прољећа 1942. године

Усташе из Сарајева, под командом злогласног Јуре Франџетића, средином марта 1942. године покрећу офанзиву широких размјера у намјери да остваре свој сан и освоје границу на Дрини. Десетак хиљада до зуба наоружаних усташа пред собом тјерају непрегледне збјегове Срба од Олова, Сарајева, Кладња, Хан Пијеска, из Правца Гораждда, са Романије и Соколица, из Рогатице и Борика. Крећући се према Вишеграду и даље ка Србији на Вишеградској ћуприји су их дочекивале Италијанске страже, које су даље пуштале само оне који би имали злата, стоке или неку другу вриједност. Остали су морали низводно до Милошевића и Старог Брова, надајући се да ће се укriјати на скелу или чамаџ и избегићи патроле злогласне црне легије.

Након што би у вечерњим часовима скела и чамци обустављали превоз људи преко Дрине, преостале би изненада опкољавале усташе, које су се спуштале стрмим путељцима са Боричке висоравни, у којима су били најбројнији муслимани из источне Босне. Уследили би незапамћени злочини, убиства, клања, мучења, силовања и баџања у Дрину. Многи су сами скакали у Дрину, чак и у групама.

Најмасовнији покољ на Младенце

Хроничари су записали да је једног од тих тужних дана ратне 1942. године, не жељећи да допадну у руке усташе, са стијена у Дрину заједнички скочило чак 320 девојака(!), а највећи и најмасовнији покољ над Србима усташе су у Старом Броду починиле на православни празник Младенце, 22. марта 1942. године.

Беспутни крај

У Старији Броду, који административно припада општини Рогатица, једино се може стићи чамцима из Вишеграда, јер овај Дрински кањон још увијек никада није добио путну комуникацију „са остатком свијета“.

Очигледно је да је након Другог свјетског рата био практично „осуђен на тихо изумирање и заборављање поменутих злочина“, каже Драго Гавrilović, предсједник организационог одбора за обележавање овог српског стратишта.

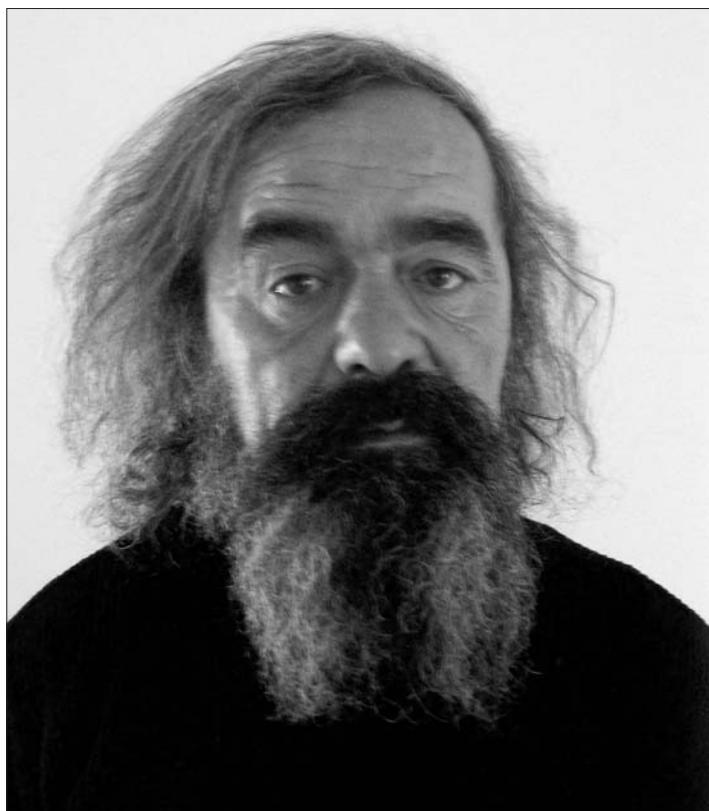
Славко Хелета

ПРИЧА

Миливоје Перендија из Чајнича - Бивши административни радник, афирмисао се као наивни сликар и иконописац

СЛИКА И НЕВИДЉИВЕ ИСКРЕ СВЈЕТЛОСТИ

Да живот сваког човјека ниже различите људске судбине потврђује и примјер Миливоја Перендије из Чајнича, одавно већ бившег радника општинских органа управе, чије су врлине и способности годинама биле подцијењене.

Овај већ афирмисани наивни сликар и иконописац прије десетак година окренуо се свом хобију и јавности открио годинама притажени таленат.

-Измучен од друштва пуног импровизација, одлучио сам се да живим сам, у својој кући у селу Камен код Чајнича, где на миру стварам разна дела, казује Перендија.

Овај свестрани умјетник, пун снаге и лаког пера, својевремено је сврстан међу три највећа талента ликовне умјетности на Горњедринском подручју. Његова умјетничка дјела карактерише животни одраз човјековог лица. Опробао се и у другим врстама умјетности и вјештине, тако да посебну пажњу придаје поезији, којом је надахнут, а чије строфе и тонови чине инспирацију његовом сликарству.

-Да би човјек пронашао сам себе, треба пронаћи мјесто, вријеме, особе и теме. Све ово скупа је ипак недостижно, али сам почeo са првим својим дјелом посвећеним љубави, блаженству и помиловању Мајке Божије, Краснице Чајничке, чудотворне иконе, коју бројни ходочасници посјећују у чајничкој цркви, објашњава овај сликар.

Ова икона га је, како каже, убиједила да настави са иконописањем.

-Многи сматрају да иконописање није умјетност, већ молитва. Оно што прелази естетски догађај иконе, оно што људе тјера када посматрају њен лик,

јесте потреба и снага коју виде и у таквим моментима, тако да постају већи вјерници, прича Перендија.

Његов атеље се, како то и доликује имену села Камен, налази у стјеновитом и кршном крајолику. На узбрдици је кућа и Миливојев атеље, где у скромном амбијенту слика иконе већ десетак година. Многи који су свраћали остали су изненађени погледом ка стјеновитом кршу, али и љепотом његових икона.

Он им на све то у шали додаје како је „уз овакво окружење морао постати умјетник“!

-Сликам скоро десетак година. Стјеновити предио у сред борове шуме инспирише ме да с јутром удахнем свежину праскозорја, и да почнем сликати. Док на платну истичем сјеном мир на лицу светитеља, падне и први сумрак, тако да тек тада напуштам сликање. Тада помислим, мили Боже, кад прије прође и овај дан, прича Перендија о својој радној свакодневици.

Он планира сликати и неку своју необичну апстракцију, која ће, како исчице, „бити одраз чисте душе, праведности и чврсте вјере“, која га је одржала, након разочарајућег периода који га је ломио, као у неком воденичном точку.

-Ако ми живот дозволи, а десница послужи, наставићу да slikam пејзаже и друге апстракције, јер сматрам да умјетник није комплетан, ако се не упусти у лавину умјетничких израза, наглашава Перендија.

Овај наивни сликар и иконописац каже да се своје изложбе не би застидио у било ком граду.

-Овакве мале забити по правилу имају и дају разноврсне умове, који се на жалост далеко не примјећују. Поручујем младим људима да у сваком људском бићу постоји нека врста талента. Треба га само на вријеме открити и омогућити његов сигуран развој. Млади не би смјели падати на колена и дозволити царство импровизације, већ се латити посла и својих талената, јер на њима свијет остаје, поручује овај вриједни сликар и иконописац из Камена код Чајнича.

Мирослава Перендија

ВИЈЕСТИ ИЗ КУЛТУРЕ

Осамнаести фестивал гуслара Републике Српске одржан почетком јуна у Рогатици

ГУСЛЕ СУ НАС ОДРЖАЛЕ

На фестивалу учествовало 78 такмичара

Побједник Миљан Рађеновић - Сав приход за поплављене у Новом Горажду

Пунојетство Савеза гуслара Републике Српске и истоименог фестивала обиљежено је на фестивалу у Рогатици. У организацији највиших органа Савеза, а под генералним покровитељством компаније "Дрволик" из Пљешевиће, покровитељством Министарства за просвјету и културу Српске и домаћина општине Рогатица, одржан је 18. фестивал гуслара Српске, који је окупио 78 гуслара из 14 друштава и удружења Српске, што је по броју учесника међу рекордима свих досадашњих фестивала.

Циљ је, рече предсједник Савеза гуслара Српске, познати народни гуслар Миладин Пандуревић, његовање и очување културне баштине нашег народа и популатирања гусала и епске поезије, које су одржали спрски народ.

На елиминационој аудицији, у полуфинале је ушло 40 гуслара. У више од три сата такмичења они су се борили за једно од 20 мјеста у финалу. Ређали су се гуслари и епске пјесме од "Орања Краљевића Марка", преко "Зидања Љубостиње", "Старине Вујадина", "Сарајевског атентата" до "Смрти мајке Југовића" и других.

Петочлани стручни жири, у коме су били професор доктор Миленко Пикула, декан филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву, као предсједник, и чланови: магистар Миро Митровић, етноМузиколог, магистар Драган Учур, асистент на Богословском факултету у Фочи и велики познаваоци гусала и пјевања уз овај древни инструмент Драган Аћић и Ратомир Маунага, имао је пуне руке послана.

Одјењујући степен естрадне културе, начин и квалитет гуслања, начин и квалитет пјевања и квалитет и умјетничку вриједност пјесме, жири је за финално вече одабрао 20 најуспјешнијих.

Из полуфинала у финале, које је одржано пред препуном двораном градског биоскопа, са највећом оцјеном 9,70 ушао је Миљан Рађеновић из гусларског друштва "Гаврило Принцип" из Источног Старог Града, са пјесмом "Бој на Чегру". Други је био Драган Плакаловић из "Романије" са Сокоца са оцјеном 9,53 и трећи Ристо Лечић из удружења "Војвода Недељко Видаковић" из Требиња са оцјеном 9,47.

Финале је, ипак, било врхунац љепоте гусала и епске поезије. Уз 20 финалиста окупило се и велики број других познаваоца и љубитеља древних струна. Међу њима био је и Раја Војиновић, предсједник Савеза гуслара свих српских земаља са групом гуслара из Црне Горе, који је отворио финале, прошлогодишњи побједник Савезног такмичења гуслара и посланик у Народној

скупштини Републике Српске Вукота Говедарића, градоначелник Источног Сарајева Винко Радовановић и већи број начелника сусједних општина.

Послије скоро три сата појања уз гусле, за први глас Републике Српске за 2011. стручни жири изабрао је младог свештеника у Цркви у Вучијој Луци, Миљана Рађеновића, члана гусларског удружења "Гаврило Принцип" из Источног Старог Града, који је добио оцјену 9,97. Други је био стари "вук" Коста Плакаловић са оцјеном 9,93, а трећи Мирослав Шиљеговић из Невесиња.

Најбољи гуслар РС - Миљан Рађеновић

Рађеновића је за најбољег изабрала и публика у препуној сали градског биоскопа, па је као свеукупни побједник, уз дипломе, понио и два пехара као награду организатора.

- Необично сам срећан и радостан што сам постао најбољи гуслар Српске баш у мојој Рогатици, где сам провео највеће дане дјетињства и момковања, рече у краћој изјави Миљан Рађеновић.

Улазнице за ову традиционалну манифестацију коштале су 5 марака и сав приход намјењен је поплављеним у децембру прошле године у Новом Горажду, а у оквиру фестивала подијељено је и више различитих признања за успјешну организацију.

Рогатици је припадају чест да по други пут буде домаћин овог саборовања гуслара. Јубиларни, 15-ти, одржан је 2008. и тада је домаћин била Рогатица.

Сретен МИТРОВИЋ

У оквиру прекограничног програма културне сарадње Србије и Босне и Херцеговине одржани концерти озбиљне и хорске музике у Вишеграду и Новом Горажду

КРАЉЕВСКИ ГУДАЧИ И ХОР СРБАДИЈА НА ЂУПРИЈИ И У ХРАМУ СВЕТОГ ЂОРЂА

Краљевски гудачи "Светог Ђорђа" из Београда и пјевачко друштво "Србадија" из Бијељине, под диригентском палицом Јелене Тракиловић, 3. јула су одржали концерт на вишеградском мосту Мехмед-паше Соколовића.

Пред неколико стотина Вишеграђана на концерту су изведена дјела озбиљне и хорске музике, од којих неколико премијерно.

Концерт је одржан у оквиру програма прекограничне културне сарадње Србије и Босне и Херцеговине, под називом "На Дрини Ђуприја", који финансира Европска унија.

Наступом на вишеградској Ђуприји на Дрини практично је окончан овај међуграницни пројекат који је имао за циљ културно спајање људи у 20 градова Србије и Босне и Херцеговине.

Прије Вишеграда јуче је исти концерт одржан у порти храма Светог Ђорђа у Доњој Сопотници код Новог Горажда. Поред ова два града у оквиру овог пројекта, од априла мјесеца у склопу четири турнеје, краљевски гудачи "Светог Ђорђа" из Београда и пјевачко друштво "Србадија" из Бијељине одржали су концерте у Угљевику, Иригу, Сремској Митровици, Богатићу, Брчком, Тузли, Лозници, Шапцу, Шиду, Лопарама, Зворнику, Ваљеву, Фочи, Сарајеву, Пријепољу, Прибоју и Ужицу.

Љ. Мутапчић

Милан Милић Јагодински сликом и римом о Вишеграду

ВИШЕГРАДЕ ДУГО У БОЈАМА ДРИНЕ

Прошлогодишња ликовна и песничка активност водила је Милана Милића Јагодинског у Вишеград (Република Српска) и Ријеку (Хрватска). У Вишеграду је учествовао на Међународном ликовном саборовању, које је оглашавано на билбордима вишеградским и по околини, његовом сликом, која представља виђење вишеградског моста и реке Дрине у садашњем тренутку, као и песмом посвећеном Вишеграду, коју је Јагодински говорио испод моста на сплаву, у време завршних свечаности.

ВИШЕГРАДЕ

Вишеграде, мосте, Вишеграде водо,
Вишеграде, туго, незгодо и згодо.

Вишеграде дуго у бојама Дрине,
војевање дуго. Напрасити сине.

Вишеграде, муко, огледало сузно
и хлебу и рухо - појање топузно.

Речју, реко мостна, пловећег корака.

У свитање росна. Ноћу свакојака.

Вишеграде, принцу, преко воде поље,
све и свја јединцу од буне и воље.

Вишеграде, несну, величајни роде
с погледом на десну обалу са воде;

Касабо на путу, калдрмино чедо,
филигрански врту, во вјерију кредо,

Мрво зева србског и у грлу коско,
Стазо хода брдског. Укоцана којуко.

Мајко, прагу наде, слико бистрих вода.

Пелџеру и саде у засаду рода.

Вишеграде, љуљко од првога дана
Миритељ красуљко завађених страна.
Мост меракли граде, на води Ђупријо.

За бој и параде прављена кутијо.

Нај дане за шетњу, вече за гледање
и за лаку кртњу и за надгледање.

Историјо, друго, сведоку нереда.

Радости и туго сенки дрвореда;
Воде лево крило, софро љута госта.

Немирно пловило плавно преко моста.

Одразу у води, везиљо митова.

Песмо о слободи наша и њихова.

Белегу на мосту, неимара дело
Свако добро госту. Уздигнуто чело.

Предакова слико лукова у низу,
далека толико а толико близу.

Будном оку сан си, док на једно бдимо.

У ноћима дан си. С тобом се будимо.

Од предака скело пловна за потомке.

Од наума дело за снаше и момке.

Вишеграде, мосте и на мосту граде,
све ти ране просте - водоносне наде.

Милан Милић Јагодински

Уз 36 годину од смрти и 50 година од додјеле Нобелове награде Иву Андрићу у Вишеграду одржано књижевно вече

НОБЕЛОВИЦУ У ЧАСТ

Поводом 36 година од смрти и 50 година од додјеле Нобелове награде за књижевност Иву Андрићу у Вишеграду је 15. марта приређено књижевно вече, кога су организовали Народна библиотека "Иво Андрић", Дом културе, Средња школа "Иво Андрић" и Друштво љубитеља писане ријечи "Мост". У Осврту на књижевно стваралаштво Ива Андрића магистар књижевности Данка Митровић је говорила о судбинама женских ликова из његовог романа "На дрини Ћуприја": Фате Авдагине и Лотике. Предсједник друштва библиотекара Републике Српске, Стојка Мијатовић је подсјетила на Андрићеву бесједу приликом додјеле Нобелове награде за књижевност, 10. октобра 1961. године у Штокхолму. На исту тему говорила је и професор књижевности Дијана Инђић, након чега су по њеном избору чланови реџитаторске секције Средње школе "Иво Андрић" извели реџитал под називом "Андрић о Вишеграду". Своје стихове и одломке из прозних радова, уз музичку пратњу Мирка Ђукановића, читали су вишеградски књижевни ствараоци: Петроније Шимшић, Божидар Шкобић, Драгица Грбић, Саво Шкобић, Спаса Куљић, Олга Делић, Славица Гарић, Данка Ђукановић, Божо Тушевљак, Ранка Кузман, Бранка Чарапић, Данијела Жужа, Миладин Андрић, Наташа Хелета, Исидора Кесић, Бојана Бојковић и Славко Хелета.

Друштво љубитеља писане ријечи "Мост" најавило је да ће, уз јубилеј 50 година од уручивања Нобелове награде Иву Андрићу, средином ове године објавити свој други Зборник радова.

С. Хелета

Емир Кустурица добитник француског Ордена витеза Легије части

чаности уручења овог престижног признања присуствујао је и предсједник Републике Српске Милорад Додик.

Уручивши прослављеном српском режисеру признање, министар за културу Француске Фредерик Митеран је нагласио је да се са овим француским орденом Кустурица придружи великанима Федерику Фелинију, Луису Буњуелу, Жану Реноару и Милошу Форману, који су, такође, вitezови Легије части.

У уводном говору, министар Митеран је подсјетио на свеукупно стваралаштво Емира Кустурице, на све његове филмове, канске награде, сва досадашња учешћа у функцији предсједника жирија различитих програма Канског фестивала, реализацију опере у париској Бастиљи, његову музичку каријеру, утопијски Кустендорф, те изградњу Дрвенграда и планове за изградњу Каменграда..., назавши Кустурицу и великим интернационалцем, умјетником и пријатељем Француске.

Захваљујући се на овом високом признању држави Француској и министру Митерану, Кустурица је захвалио и Канском фестивалу и Тјерију Фремоу лично, зато што му је Кан "неколико пута у животу приредио срећу и што је то место на којем је културна и културолошка различитост и могућа и пожељна".

Кустурица је нагласио да ће он и даље стварати филмове који ту различитост доказују.

Свечености додјеле признања присуствовали су, између осталих, фестивалски челини Жил Жакоб и Тјери Фремо, француска редитељка Ањес Варда и велики број познатих француских продуцената, заинтересованих за реализацију филмског пројекта "На Дрини Ћуприја", према роману нашег нобеловија Иве Андрића.

(Агенције)

ВЕЛИКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ УМЈЕΤНИК

Српском режисеру Емиру Кустурици на свечаности у Фестивалској палати, у Кану, уручено високо француско признање - Орден витеза Легије части. Све-

Вишеградска "Просвјета" организовала двије промоције

ЧАСОПИС "НОВА ЗОРА" И РОМАН “СВИЛЕНИ КРАЈ ДОБРУНА”

Српско просвјетно и културно друштво "Просвјета" из Вишеграда, у оквиру Видовданских свечаности, органозовало је књижевно вече на коме је промовисан афирмисани часопис за књижевност и културу "Нова Зора" и роман Радише Благојевића "Свилени крај Добруна", по многим оцјенама најбоље књижевно дјело о овом средњевјековном манастиру код Вишеграда.

Предсједник друштва библиотекара Републике Српске Стојка Мијатовић је истакла да је "Нова Зора" један од најкалитетнијих књижевних часописа на српском језичком подручју.

Говорећи о овом часопису, чији тридесети број је у припреми, професор Никола Асановић, предсједник "Просвјете" из Билеће, је нагласио да обнова некадашње "Зоре" није имала за циљ да буде само часопис, већ својеврсни културни покрет.

-Након посљедњег рата културни посленици Српске Херцеговине приступили су обнови Ђоровићевих и Шантићевих књижевних сусрета, а након тога покренули и часопис "Нову Зору", која се појавила као "право мало чудо", истакао је Асановић, додавши да је тираж од почетних 700 порастао на 1.500 примјерака, од чега 1.000 иде на адресе пренумераната, појаснио је Асановић, наглашавајући да овај часопис, у коме се објављује између 70 и 90 прилога, није ни на каквом буџету те да се, осим претплатама пренумераната, финансира прилозима бројних дародаваца.

Говорећи о роману "Свилени крај Добруна", чији је аутор пјесник из Београда Радиша Благојевић, иначе родом из вишеградског краја, магистар Данка Митровић, од недавно нови предсједник вишеградске "Просвјете", је нагласила да се ради о књижевном дјелу истканом од различитих периода које подсећа на велики мозаик историјских догађаја, илузија и наговјештаја везаних за манастир Добрун код Вишеграда.

-Као што је вишеградска Ћуприја, као главни јунак Андрићевог романа, пратила настанак и развој касабе и

њених становника, тако и стари добрунски манастир још од 14 вијека живи и када се Добруњани рађају и славе, али и онда када умиру, истакла је Митровићева, нагласивши да "Тако поред вишеградске добијамо и својеврсну добрунску хронику", у којој су највећа вриједност бројни ликови.

-Благојевић говори о добрунским учитељима, поповима, хоџама и пијанцима, о свима као о Божијим људима, који готово на необјашњив начин живе заједно, једни поред других, да би се већ у наредном тренутку међусобно убијали, а онда опет живјели заједно једни поред других, нагласила је Митровићева.

Радиша Благојевић, иначе пјесник и филозоф по вокацији, рекао је да се овај роман "једноставно сам писао, наконирационалног јављања у сну"!-То је симбиоза стварног иирационалног свијета, у коме сваки лик носи патњу и радости кроз вријеме трајања манастира Добрун, рекао је Благојевић.

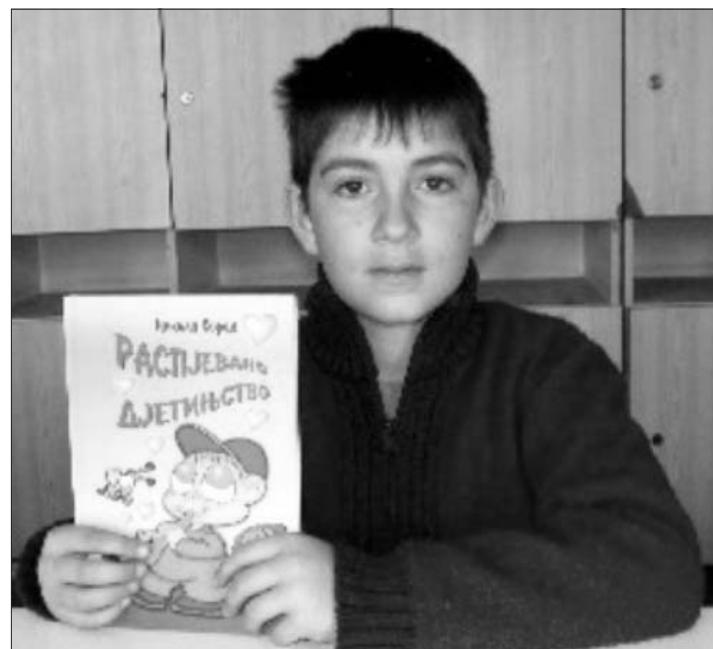
На овој књижевној вечери Данка Митровић се захвалила доскорашњем предсједнику вишеградске "Просвјете" Милану Шушњару за њено оснивање и очување у ратним и поратним годинама, нагласивши да је приоритет у будућем раду омасовљење чланства, уз покретање бројних културних садржаја и манифестација.

С.Хелета

Никола Сорак из Гуждеља код Рогатице у осмој години објавио прву збирку поезије

МАЛИ ПРИНЦ ПОЕЗИЈЕ

Никола Сорак из села Гуждељи, ученик шестог разреда Основне школе "Свети Сава" у нашем граду, чудо је од дјетета. Са осам година, у другом разреду, написао је прву пјесму а са 11,5 објавио и прву збирку пјесама. Ради се о 35 пјесама које је овај литерарни геније написао у времену када његови вршњаци уче да читају и пишу и прелиставају сликовнице и бојанке.

Књига Николе Сорка "Распјевано дјетињство" изашла је почетком 2011. године у едицији "Даровити" Дјечијег царства Бања Лука 2011. Књигу је уљепшао Пеђа Трајковић илустрацијама из дјечијег царства из кога су дошле и пјесме младог аутора, о којим у рецензији под насловом "Распјевани чворак из Рогатице", књижевник Тоде Николетић каже:

- Велике реке почињу из поточића, као што и најљепши цветови расту из пупољака. Пјеснички пупољак који наговештава будућег песника именује се Никола Сорак. Тај тихи занесењак из Рогатице представља први драгуљ, који живи за песму и који као мудрац бира стихове и зида дворац свога дјетињства. Његове песме Трешња, Моје село, Ријека мога краја, прави су драгуљи које је песник окитио и својим емотивним набојем осликао и понудио читаоцима на уживање.

А књижевник Слободан Станишић уз књижевни првенац малог Николе пише:

- Од великог броја девојчица и дечака који својим стиховима обогаћују фестивале дјечијег стваралаштва, особеним начином исказивања поетске мисли, одскучио је Никола Сорак који је за своје стваралаштво већ стекао значајне подстицаје.

Хвала чика Слободану

Сав пресрећан са својом првом књигом у рукама, Никола замоли да пренесемо његово велико дјечије хвала свима који су помогли да из штампе изађе његов књижевни првенац. Посебно хвала, каже он, чика Слободану Стошићу и његовим кћеркама Бојани (лектор књиге) и Невени.

Један је дошао и од барда дјечије поезије Љубивоја Рицумовића који је на завршној манифестијацији "Дјечије царство - Тамарис 2008" Николу, након што је примио специјалну награду фестивала, назвао "колега" и рекао "да се ради о изузетном таленту који је као и он почeo да ствара у раном дјетињству и да га треба чувати и уз подршку старијих омогућити му да наставу са стварањем".

Да познати пјесник није до краја послушан доказ је и то да су штампање Николине прве књиге, уз скромну помоћ његове школе, Мјесне заједнице Гучево, фирме "Примус" из Рогатице и неких људи добре воље, највећим дијелом финансирали његови родитељи Светлана и Жељко, из скромних радничких плата од којих једва издржавају породицу у којој су још Николине сестре Горица и Јелена, дјед Радомир и бака Јела.

Никола, иначе одличан ученик, за свој стваралачки литерарни рад окитио се са чак 11 диплома и двије златне медаље. Четири године учесник је и побједник у свом узрасту Дјечијег фестивала "Дјечије царство Тамарис" у Бања Луци. Побједник је и на трећем Међународном фестивалу дјечије поезије 2009, на конкурсу на тему "Мој град - карневалски град" и на конкурсу "Нашијим рукама и мислима мијењамо свијет" у Бања Луци. Освојио је и прво место на конкурсу "Дани Ћирилице" у Станајима код Добоја и за најбољи литерарни рад појединачно и у склопу 100-годишњице библиотекарства у нашем граду

и општини, а у веома јакој конкуренцији треће место на фестивалу хумора и дјечијег стваралаштва кога је на тему "Златни дјечији осмјех" организовала Основна школа "19. април" из Дервенте.

Голубица

Он каже да наставља писати. Све је више у водама љубавне поезије и отуди и пјесма "Голубица" која се, свакако нашла у његовој књизи, а он је обавезно рецитује на књижевним вечерима на којим старије колеге представљају своје књиге.

Ево краја те његове пјесмице:

- Имам и ја голубицу, али није птица. Мени се свиђа једна дјевојчица.

Сретен Митровић

У Вишеграду средином марта промовисана збирка приповједака "Шапат прошлости", књижевни првенац вишеграђанке Славије Гарић

ПРИЧЕ О НАШИМ ПРАРОДИТЕЉКАМА

Вишеград је, након промоције збирке приповједака "Шапат прошлости", чији је аутор Славија Гарић, добио још једног књижевног ствараоца.

По ријечима Стојке Мијатовић, предсједнице Друштва библиотекара Републике Српске, пред читаоцима је савремена збирка која је специфична и згуснута, у којој ауторка са мало ријечи казује много.

Било је ово пријатно књижевно вече, једно у низу које се у Вишеграду током ове године организује у част великог јубилеја, 50 година од уручивања Нобелове награде за књижевност Иву Андрићу.

Представљајући првенац Славица Гарић, професор књижевности, магистар Ђанка Митровић, иначе рецензент ове збирке, истакла је да се појавило још једно име у галерији женских српских књижевних стваралаца.

-Гарићева је у својој првој збирци приповједака објединила четири аутентична и истинита догађаја, преточена у лагану и питку причу, пријемчиву и допадљиву читаоцу. Користећи се успоменама и сjeћањима, путем архаизама и заборављеног језика, она нас враћа у далеку прошлост, међу наше претке и њихове обичаје, да би већ у наредном тексту, као жена свјесна актуелног тренутка, сагледавала све проблеме и недоумице савремене породице и друштва, нагласила је Митровићева.

Она се, истиче даље Митровићева, "дрзнула" да у 21. вијеку пише о жени, онаквој каква је била и једино могла бити од памтивијека: храбра, упорна, непоколебљива у својим намјерама, али истовремено крхка, емотивна и љежна према својим близњима.

-Славица Гарић пише у име свих жена које су вољеле, патиле и на властитим рукама износиле бреме својих предака и потомака, у којима препознајемо своју прародитељку или саму себе, истакла је Митровићева.

У књизи су објављене четири приповјетке: "Витраж", "Огледало душе", "Шапат" прошлости" и "Наследнице".

-Своја животна путовања склапамо попут мозаика, не знајући шта ће од тога испasti. Ја сам дио тог мозаика преточила у ове четири приповјетке о обичним женама из комшилука, о мајкама које уз бројне проблеме и недаће настоје да на окупу одрже своју породицу, појаснила је Гарићева своју одлуку, која је у њој дugo тињала, да се окуша у свијету књижевности.

Славица Гарић је медицински радник и хуманиста, рођена у Тузли, а одрасла и живјела у завичају своје мајке, у Кључу, одакле је са породицом ратни вјетрови 1995. године доводе у Вишеград. Чланица је Удружења љубитеља поезије "Стазе" Вишеград и Удружења жена "Мост" из Вишеграда. Збирка приповједака "Шапат" прошлости је њена прва књига, коју је објавило Удружење библиотекара Вишеград, а штампала "АС" штампарija из Зворника.

С. Хелета

Пјеснички конкурс
"Палићки галеб" из Суботице

ПРИЗНАЊЕ ДРАГИЦИ ГРБИЋ

Вишеградска пјесникиња Драгица Грбић на овогодишњем конкурсу Фестивала поезије и пјесника "Палићки галеб" из Суботице освојила је амфору и златно повељу за пјесму "Истина наша".

Награђена пјесма ће бити уводна у Зборнику овог фестивала.

Драгица Грбић је активни члан Друштва љубитеља писане ријечи "Мост" из Вишеграда.

С.Х.

ДВИЈЕ ПЈЕСМЕ ВИШЕГРАДСКЕ ПЈЕСНИКИЊЕ ДАНЕ БЛАГОЈЕВИЋ

ЈА СРПКИЊА

ТВОЈОМ УСНОМ ДО ДИРНУХ
ХАГ
УГЉЕНИСАШЕ МЕ
МОЈОМ РУКОМ СА ГРАДИХ
КАМЕН ГРАД
НА ГОЛОМ ОТОКУ
ОСТАДОХ ГОЛА
У ЈАСЕНОВИЈУ
ПРЕТВОРИШЕ МЕ У ПЕПЕО
ЦРНИ ПЛОДОВИ РАЂАЈУ
ЛИШЋЕ ЖУТО ОД ВОШТАНИЈА
СВОЈОМ СУЗОМ ЗАЛИХ
СВЕ ЈАМЕ НАШЕ
ДОК МИ ОЧИ ПОКОПАШЕ
ЈА, СРПКИЊА
БЕСКРАЈНА Е ТУГА МОЈА

Дана Благојевић - Вишеград,
кћерка Будимира Гајића

ДАНАС

УНДРУЉО - ДРАЖЕВИНО
МОГА РОДА СУДБИНО
ЗАШТО НЕ ИЗДРЖА
ВЕТРОМЕТИНО
ВЕТРУ - ОЛУЈИ СТРУЈИ ПРЕВАРА
ШИТА СЕ ДЕСИ У СТВАРИ
УНДРУЉО
ДРАЖЕВИНО ДРАГА СИ НАМ
СВИМА
ПО СОКОЛУ ИМЕ СИ ДОБИЛА
СВАКИ ГРУМЕН
НА ЊЕГА МИРИШЕ
СВАКА СТОПА
ИСТОРИЈУ ПИШЕ
ПРЕВАРО
ЗАШТО ИZNЕВЕРИ - ПРЕВАРИ
ШИТА СЕ ДЕСИ СА ЧИЧОМ У СТВАРИ?
УНУЦИ СЕ О ЊЕМУ СТАРАЈУ
ТАКО БИЋЕ ДОК ЈЕ РОДА МОГА
ДАНАС ЈЕ РОЂЕН ДАН ТВОЈ
НАШЕ ДУШЕ СПОЈ
МИРОСЛАВЕ, ДРАГОСЛАВЕ,
БУДИМИРЕ, ВОЈО...

Дана Благојевић,
кћерка Будимира Гајића

После Торонта, Чикага, Женеве, Берна, Нојшатела, и Будимпеште, изложбу слика Радојке Самарџије приредио и Народни музеј у Ужицу

СВАКА СЛИКА - ЈЕДНА МОЛИТВА

Јединствена техника коју је развила Радојка Самарџија на сликама насталим по узору на средњовековне рукописе носи назив “осликани батик”

Након изванредно посећене изложбе “Црквена уметност од 16. до 20. века”, Народни музеј из Ужица приредио је још једну занимљиву поставку која се односи на црквени живот. Овога пута, у галерији “Јокановића кућа” отворена је изложба “Осликанни батик”, аутора Радојке Самарџије (51), академског сликарка и ликовног педагога из Београда, и дугогодишњег члана УЛУПУДС-а. После врло запажених наступа у Етнографском музеју, Градској библиотеци и Павиљону “Цвијета Зузорић” у Београду, затим Бања Луђи, Торонту, Чикагу, Женеви, Берну, Нојшателу и Будимпешти, Радојка Самарџија се представила и Ужичанима јединственом техником коју је развила на сликама насталим по узору на средњовековне рукописе, и која носи назив “Осликанни батик”.

Како је на отварању изложбе истакла Емина Ђирић, историчар уметности и новинар из Београда, да бисмо били оно што смо данас, морамо поштовати оно одакле смо. Радојка Самарџија је свесна тога јер је, по речима Емина Ђирић, свака изложена слика, у ствари, једна ауторова молитва. Пре 12 година, Радојка Самарџија је одабрала да се својим сликама брани од бомбардовања, а тим сликарским циклусом, који представља путовање кроз Цркву, како каже Емина Ђирић, ауторка ствара сопствену причу о поклоњењу Богородици и Христу, и пева најлепшу химну љубави.

Катарина Доганџић-Мићуновић, кустос Народног музеја у Ужицу, напомиње у каталогу изложбе да слике Радојке Самарџије, углавном са мотивима преузетим из рукописних књига, захтевају калиграфски талентовану руку, и цртаку вештину достојну сложене орнаментичке преплета заставица и иницијала. У низу изложених слика са мотивима и симболима из средњовековне црквене уметности, који су овде насликаны у савремено концептираним композицијама, додаје Катарина Доганџић-Мићуновић, верно преносећи цртеж фигуре краљице Симониде са фреске из Грачанице, уметница на свакој Симонидиној слици великог формата, а у Ужицу их је изложен чак шест, краљичин владарски костим другачије укращава, представљајући тако публици раскош византијског веза и накита. Иначе, техника “осликани батик” је захтевна, и састоји се из седам фаза. О процесу рада ове београдске уметнице снимљен је и документарни филм редитеља Владе Перовића, под називом “Рађање моје Богородиће”.

- Ове године правим изложбе само по Србији. Ужице је један стварно велики град културе, и среће ми је било пуно када сам видела колико је посетилаца дошло на отварање у Јокановића кући, - каже Радојка Самарџија, уметница која очито ужива велики углед, посебно у црквеном сликарству.

С. Тијанић

Радио Вишеград завршио пројекат читања “На Дрини ћуприје” Ива Андрића

У ЧАСТ ЈУБИЛЕЈА ВЕЛИКОГ КЊИЖЕВНИКА И НОБЕЛОВЦА

Радио Вишеград је почетком јуна завршио серијал комплетног читања романа “На Дрини ћуприја”, нашег суграђанина, великог књижевника Ива Андрића, чији јубилеј - 50 година од уручивања Нобелове награде за књижевност славимо ове године, а посебно у оквиру “Вишеградске стазе”.

Драматизација овог Андрићевог епохалног романа започето је 6. априла, трајала је непуна два мјесеца, а завршена у данима културне манифестације “Вишеградска стаза”, ове године у џелини посвећене великим Андрићевом јубилеју.

Овај пројекат су реализовали Славко Хелета, Милица Кусмук и Данијела Ристић, а како је планирано Редакција Радио Вишеграда, уколико обезбједи спонзора, комплетан роман “На Дрини ћуприја” снимиће на ДВД.

Љ.М.

КАДА НЕИМАРИ ГРАДЕ

(Уз градњу Андрићграда)

*Сви неимари као градове граде,
Част да учине својим заслужним
И свој образ у темелје полажу-
Да им потомство буде задужбина!*

*Често сами - и често несхваћени,
Ту где се посла часног прихватају,
Док једни граде - други разграђују,
Одувијек је тако - то добро знају!*

*Послије ће доћи они што ће хтети
Бриједност учинјеног да цијене,
Којима ће исто сновићенје-
Бити узданје и тећи кроз вене!*

*Па нека се оствари и највећа-
Свих стваралаца културе жеља:
Да њихова грађевина надживи
и потомке својих градитеља.*

*Нек им стамен сваки камен буде
Вјечна порука за све нове лјуде:
Будућности нека се не боје-
док поштују учитеље своје!*

*Па записујем будућим на знанје:
Овим што учинише оставитину ову,
Што Андрићу Камен-Граф грађише-
Неимарима истине се зову!*

*Пре великом су дјелом пријатељи,
Што снагу и волју захтјевају многу,
Ја искрено им дајем поштованје-
Кад другачије помоћи не могу!*

Божидар-Бошко Шкобић
(Вишеград, 27. јуни 2011)

ВИЈЕСТИ

(припрема Славко Хелета)

Народни збор на Црквињама

У организацији Српске православне Црквене општине Борике и Организационог одбора за изградњу цркве Светог Јована Крститеља, на локалитету Црквињама, између села Бабљак, Рађевићи и Бехећи, подно обронака Деветака и Видове Горе, гдје је по предању била црква коју су срушили Турци, поводом рођења светог Јована Претече - Ивањдана одржан је традиционални народни збор на коме се окупило велики број становника овог дијела наше општине, Хан-Пијесака и Сокоца.

Пошто је ово уједно и крсна слава цркве на Црквињама, послије свете Архијерејске Литургије, коју је служио парох борички Драгиша Симић уз саслужење свештеника из Рогатице, монаха манастира на Горњој Лижесци код Вишеграда иprotoјереја ставрофора у пензији Јове Планојевића, обављено је и ломљење славског колача, а народно весеље трајало је до касних вечерињских часова.

С. М.

Ђак генерације вишеградских средњошколаца

Ранка Баракац

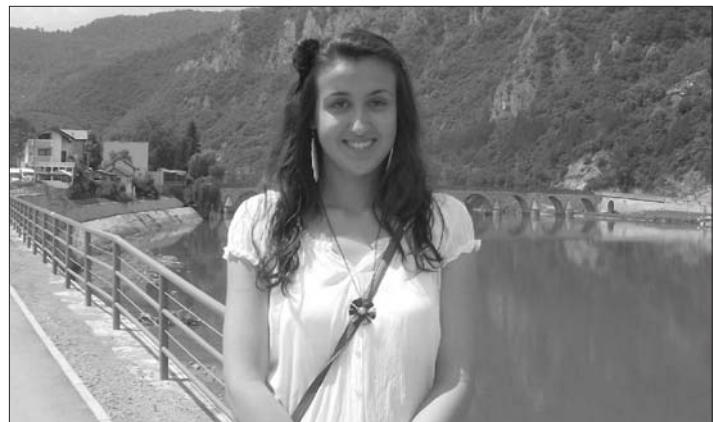
Начелник општине Вишеград Томислав Поповић средином јуна је приредио пријем за Ранку Баракац, овогодишњег ћака генерације Средње школе "Иво Андрић" Вишеград.

Након уручивања пригодне новчане награде начелник Поповић је нагласио да општина Вишеград поклања велику пажњу образовању младих, подсећајући да велики број студената добија општинске стипендије.

Ранка Баракац, матуранткиња Гимназије, епитет ћака генерације добила је у изузетно јакој конкуренцији, седам ћака, од којих су пет вуковици.

Она је, захваљујући на овом пријему, изјавила да ће школовање наставити на Економији у Београду.

По ријечима директора Средње школе "Иво Андрић", Ђорђа Мршевића, била је ово 14 генерација матураната међу којима се бирао ћак генерације.

-Ове године је конкуренција била највећа, тако да се за ову титулу требало изузетно потрудити, рекао је Мршевић, изражавајући наду да ће се Ранка Баракац након завршетка студија вратити у Вишеград и укључити се у његов интензивни развој.

С.Х.

Уз завршетак пројекта "Етика у мојој заједници", који се у Вишеграду проводио крајем прошле и почетком ове године

Пројекат ћога треба наставити

Завршном анкетом о етици, која је проведена на узорку од 144 испитаника, успјешно су проведене све планиране активности у оквиру пројекта "Етика у мојој заједници", који су заједнички проводили општина Вишеград и ОЕБС-ова теренска канцеларија у Вишеграду.

Ова анкета је показала да велики постотак, чак око 70 одсто анкетираних грађана, сматра да се у Вишеграду не поштују етички кодекси у предузећима, установама и органима локалне самоуправе.

Исти проценат се односи и на вршиоце јавних функција, а уз још већи проценат грађани сматрају да о значају етике треба додатно упознати, прије свега дјецу и младе људе, те да пројекат "Етика у мојој заједници" треба проширити и наставити.

Ово је констатовано на сједници координационог одбора, на којој је предложено да се са извјештајем о реализацији овог пројекта упознају одборници Скупштине општине Вишеград, као и чланице регионалне Мреже етичких одбора.

У склопу овог пројекта одржана су два округла стола, једно стручно предавање и двије анкете, а ОЕБС је спонзорисао штампање пригодних плаката, брошура, агенди и календара.

У реализацији овог пројекта највише су се истакли ученици Основне школе "Вук Каракић", као и чланови координационог одбора из јавних установа, стручне службе Скупштине општине Вишеград, државних институција и медија.

Д. Мутапчић

Медицину у Фочи попунили одликаши

ПОТВРДА ДОБРОГ РАДА

На студијски програм Медицине, на Медицинском факултету у Фочи, који ће у нову академску годину уписати осамдесет студената, конкурисало је чак 180 свршених средњошколаца са четврогодишњим школовањем. Међу њима су 64 ученика са одличним средњошколским успјехом. Попуњена су и сва располажива мјеста на осталим студијским програмима. Тако су на студијски програм Стоматологије, на коме мјеста има за 40 бруџаша, конкурисала 64 кандидата, међу којима је десет одликаша. На студијски програм Дефектологије конкурисало је 47 кандидата, а мјеста има за 35, док је на Здравствену његу конкурисало 39, а мјеста има за 40 бруџаша.

-Овакав интерес за студирање на нашем факултету је најбоља потврда доброг рада у протеклих 19 година, колико наш факултет постоји, и потврда да је ово професија у којој млади виде своју шансу. Наш факултет је у протеклом периоду чинио много на обезбеђивању најбољих услова за студирање. Поред адекватног простора, какав немају ни многе високошколске установе много старије од нас, на Факултету имамо 242 наставника и сарадника. Наставна база је Клинички центар, болничко специјалистичке службе, са одговарајућом опремом и квалитетом рада, а поред тога нашим студентима је омогућено да са својим професорима обиљазе све велике здравствене установе на којима могу стицати потребна знања. Поред тога, сви доктори медицине, који су дипломирали на нашем факултету, нашли су запослење и ни један доктор није на бијиру рада.

Најбоље студенте, оне који су током студија имали најбоље оцене, ангажујемо на Факултету у наставној бази и на тај начин стварамо властити кадар. Ми смо до сада одшколовали 420 доктора медицине и стоматологије и сви они су нашли запослење. Све су то разлози који су опредијелили младе да нама укажу повјерење и ми смо због тога веома поносни, каже декан Медицинског факултета у Фочи проф. др Вељко Марић.

Декан Марић истиче да је оваквом интересовању за студиј Медицине доприноси и болоњски процес школовања, као и то да су у тој високошколској установи обезбиједили све услове за адредитацију.

-Остаје нам још да решимо проблем смјештаја студената, односно да се изгради студентски дом у Фочи. Тај посао у надлежности је Универзитета Источно Сарајево и у току је тендурска процедура, а пројекат се финансира из средстава Владе Републике Српске, каже Вељко Марић, декан Медицинског факултета у Фочи.

Pagisav Masic

У Фочи организована изложба најљепших радова писаних ћирилицом

МОЈЕ ПИСМО - ЋИРИЛИЦА

Фочански основци и средњошколци, учествујући на конкурсуса за најбоље литерарне радове, такмичили су се и у лијепом писању ћирилицом, исписујући стихове познатих пјесника.

Ради се о конкурсу Српског културног и просвјетног друштва "Просвјета" из Фоче, под називом "Ћирилица-моје писмо", на који се одавало стотињак ученика основних и средњих школа из града на Дрини и Ђехотини.

На крају конкурса у Центру за културу је средином јуна отворена изложба најбољих и ћирилицом најљепше исписаних радова, која је побудила велики интерес бројних Фочака.

У конкуренцији средњошколаца, прво мјесто заузела је Иринеја Михајловић, друго Александра Матовић, а треће Кристина Џицовић.

Међу основцима, најбољи су били Ивана Ликић, Тамара Ђорђевић и Невена Ђорђевић.

По ријечима Владимира Пантовића, секретара "Просвјете" из Фоче, одзив на конкурс је био изнад очекивања.

-Ђаџи су по властитом избору, ћириличним писмом исписивали стихове пјесама које највише воле. Предњачили су Шантић, Ђучић, Ђура Јакшић, Десанка Максимовић и други српски пјесници, истиче Пантовић.

Иначе, ово је једна од бројних активности "Просвјете" у Фочи, које имају за циљ очување и заштиту ћирилице.

Пракса, наиме говори да се ћирилица све више потискује из јавне употребе, а на јавним натписима у улицама и градовима, веома је ријетка.

У Фочи најављују нове конкурсе за ученике основних и средњих школа, затим јавне трибине, те друге активности и програма на очувању ћириличног српског писма.

Д. Тодоровић

Школа фудбала "Бамби" Вишеград постала колективни члан спортивске секције Српског соколског друштва "Соко" из Доброта код Вишеграда

БУДУЋЕ ВЕЛИКЕ ФУДБЛСКЕ ЗВИЈЕЗДЕ

Група дјечака, уз помоћ својих родитеља аиз вишеградске Пионирске улице, формирала је 2010. године мали тим и почела да се такмичи на турнирима у Вишеграду, али и шире. Почетком 2011. године дјечаци одлучују да се њихов тим, који прераста у школу фудбала, зове "Бамби".

-Тренутно имамо тридесетак дјечака узраста од девет до 11 година. На турниру "Fer Play" у Вишеграду наступиле су наше двије екипе, и то као репрезентација Србије и Америке, на коме су освојиле друго и четврто место. А на Соколовом турниру у Добринској Ријеци били смо први, каже предсједник школе фудбала "Бамби" Александар Говедарица.

Од ове године почели су организованији и интензивнији тренинзи, након чега слиједе гостовања на турнирима ван Вишеграда, Републике Српске и БиХ.

-Гостовали смо "Олимпу" на Палама, "Сутјесци" и "Фоча-Тиму" у Фочи, "Фапу" у Прибоју, те "Рудом" из Рудог. Дјечаци су показали да се могу равноправно надметати и са већим и искуснијим клубовима, каже Говедарица.

Успјешни организатори међународног турнира

Школа фудбала "Бамби" средином јуна ове године у Вишеграду је организовала турнир у малом фудбалу, на коме је учествовало 206 дјечака и три дјевојчице. Осим већ поменутих екипа на турниру су играли и малишани "Слободе" из Ужица, "Младости" из Рогатице и "Стакорине" из Чајниче. "Бамби" је у тој изузетно јакој конкуренцији освојио одлично треће место у конкуренцији 2000/2001. годиште, док је у укупном поретку био први, наглашава Говедарица, додајући да су добили бројне похвале за одличну организацију турнира.

Слиједи учешће на турниру у малом фудбалу у Соколцу, који је организован поводом Видовдана - дана Војске РС, на коме екипе "Бамбија" освајају друго и четврто место, побједивши "Леотар" из Требиња, "Хан Пијесак", "Пикси" из Пала, "Гласинац" из Соколца.

Основни циљ Школе фудбала "Бамби" је промоција спорта кроз мали фудбал, јачање заједништва једне генерације кроз дружење и такмичење, креативно и едукативно проведено слободно вријеме, као и побољшање физичког и менталног здравља.

Управу чине родитељи малих фудбалера

-У управи "Бамбија" су родитељи малишана. Поред мене су још Бојан Грачанин, Небојша Марић, Александар Грачанин, који је тренер генерације 2000/2001. годишта, Милан Марковић, тренер голмана, Анђелко Шушњар, тренер генерације 2002/2003. годишта, Шеврт Душан, Михајло Пљеваљчић и Горан Милић, преузира Говедарица.

За кратко вријеме ови вриједни ентузијасти и њихови малишани привукли су пажњу на себе, тако да их бројни појединци и фирме увек помажу на разне начине.

Поред фудбала дјечаци и њихови родитељи, у знак захвалности за коришћење сале за тренинге, одржавају двориште основне школе "Вук Караџић". Уз то родитељи сами и својим средствима праве фудбалске голо-ве, мреже и фарбају игралиште. Током школског распуста планирају уредити и школску салу.

Убуђуће наступају као "Бамби-Соко"

-Разговарали смо за руководством Српског соколског друштва "Соко" из Доброта и договорили да "Бамби" постане колективни члан Соколове спортске секције, коју води архимандрит Јован Гардовић из манастира у Добротској Ријеци код Вишеграда. Већ од првог септембра планирамо проширити школу фудбала на још двије генерације малишана: 1998/1999. и 2004/2005. годишта, тако да ће "Бамби" бити богатији за још 25 дјечака. Иначе свака генерација малих фудбалера има по девет тренинга седмично, а у просјеку мјесечно одиграју двије до четири утакмице, истиче Говедарића, најављујући још више гостовања на фудбалским камповима и турнирима у земљи и иностранству.

Помоћ са свих страна

За успјешан рад, опремање екипа и гостовања "Бамби" посебну захвалност дугује родитељима дјечака, директору Основне школе "Вук Караџић" Момиру Радојчићу, посланику Народне скупштине Републике Српске Мирославу Којићу, директору предузећа "ХЕ на Дрини" Милу а Лакићу, директору шумског газдинства "Панос" Милану Џвијетићу, затим Небојши Ковачевићу, власнику продавнице ауто дијелови "НС", СТР Горану Милићу из СТР "Неопланта", ЛОТ Тиму ЕУ-ФОР-а у Вишеграду, као и многим власницима приватних радњи, који су својим скромним средствима помогли реализацију њихових идеја.

Славко Хелета

Хуманост према животињама

ДУЛЕ СЈКОМПИЈАЛЯ СПЛАСИО СРНУ

У двориште Душка Самарџића у насељу Бикавац у Вишеграду, 17. јула, док је пio јутарњу кафу, утрчала је уnezvјерena срна гоњена псима луталицама. Дуле је са кошијама отјерао псе и пажљиво ухватио срну која се није много опирала.

"Срна је на неколико мјеста ограбана сигруно док је прескакала ограде у двориштима на Бикавцу. Санирали

смо јој ране дали воде, коју је халапљиво пила, и умирили је миловањем", каже Дуле док се око њега окупљају комшије.

Дошао је и комшија Миленко Пејовић који каже да је ово трећи случај ове године да пси луталице који су се намножили и у граду и селима натјерају срнећу дивљач међу људе.

"Срна бјежећи од сигурне смрти изабере по инстикту човјека за пријатеља. И никад не погријеши", каже Миленко који је и сам ловац.

На позив Самарџића дошао је и ловочувар Ратко Никитовић који је рекао да ће срну опоравити и пустити је у ловиште далеко од паса луталица где ће се она брзо опоравити.

Pagoje TACITB

Уз Дан ослобођења Новог Горажда освештана и отворена Спомен соба погинулих бораца ВРС

ВЈЕЧНИ ПОМЕН СРПСКИМ БОРЦИМА ГОРАЖДА

За слободу дијела предратног Горажда, на коме је послије одбрамбено-отаџбинског рата формирана општина Српско Горажде, данас Ново Горажде, на разним ратиштима БиХ своје животе је уградило преко 300 бораца Војске Републике Српске.

Њима у част и сјећање, у присуству великог броја чланова погинулих бораца, бораца, инвалида, те бројних гостију, међу којима су биле и делегације братских градова Краљева и Пожеге, у комплексу војничког гробља, код храма Светог Ђорђа у Доњој Сопотници средином априла освештан је и отворен новоизграђени објекат са Спомен собом погинулих српских бораца.

-Иницијатива за изградњу Спомен собе покренута је 1998. године, али због недостатка средстава и одговарајућег простора чекали смо да се на овај начин одужимо нашим погинулим саборцима пуних 13 година, нагласио је предсједник Борачке организације Ново Горажде Момо Лорић.

Он је подсјетио да су српски борци Горажда у проtekлом рату, у саставу Горажданске бригаде, дали велики допринос у одбрани вјековних српских огњишта и стварању Републике Српске.

-Наша бригада је учествовала на ратиштима Старе Херцеговине, у Требињу, на Трескавици, Олову, Клад-

њу, Сарајеву, Зворнику, Жеравицама, Грахову, Дрвару, Рогатици и другим крајевима Републике Српске, нагласио је Лорић.

Обраћајући се присутнима Пантелија Ђургиз, предсједник БОРС-а је рекао да је ова Спомен соба знак дубоког признања и захвалности погинулим борцима овог краја Српске.

-Ово је најбољи начин да наши часни и поштени погинули борци ВРС вјечно живе. Спомен собе су мјеста где потомци погинулих бораца и млади нараштаји могу најбоље да схвате и цијене резултате наше борбе, највећу вриједност одбрамбено-отаџбинског рата, Републику Српску, која је наша светиња, рекао је Ђургиз, нагласивши да је Република Српска наша трајна категорија која ће вјечно живјети.

Дражан Перендија, предсједник предсједништва БОРС-а је подсјетио на април 1994. године када су здружене јединице ВРС са подручја Херцеговине, Старе Херцеговине и Сарајева ослободиле територију да нашњег Новог Горажда.

-Тешко се присјетити свих наших храбрих бораца. Ипак, не могу а да не издвојим легендарног Добра Станишића, једног од стубова Горажданске бригаде, као и његове бројне саборије, истакао је Перендија.

Начелник општине Ново Горажде Далибор Нешковић захвалио се свим донаторима и дародавцима који су уградили себе у ову Спомен собу, својеврсни подсјетник на херојску борбу припадника ВРС, у којој су многи положили живот.

Захвалнице за допринос у изградњи Спомен собе, на скромној свечаности у ресторану овдашње Фабрике жиџе, уручене су ГИП „Дрина“ Ново Горажде, Општини Ново Горажде, Милићу Рашовићу, хуманисти из Краљева, Министарству рада и борачко-инвалидске заштите РС, предузећу „Хидроелектране на Дрини“ а.д. Вишеград, предузећу „Романијапутеви“ Соколац, Српској православној цркви општини Горажданској, Арт „Декору“ Ново Горажде и дипломираним архитектима, пројектанту Спомен собе, Рату Рајаку из Рудог.

У њихово име захвалио се хуманиста Милић Рашовић из Краљева, који је још 1998. године, у склопу једне од својих бројних хуманистичких акција урадио све слике са оквирима, које су након 13 година изложене у тек изграђеној Спомен соби.

C. Хелета

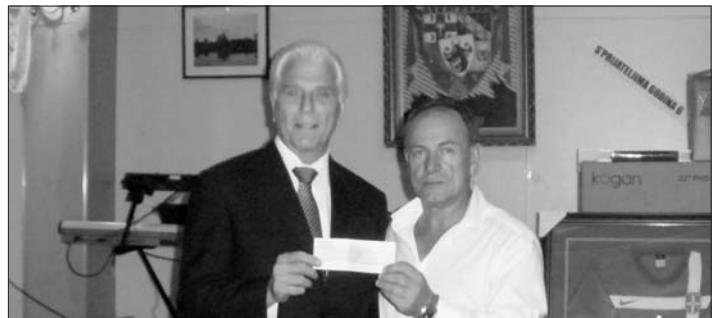
Хумана мисија српских логораши из Аустралије

ПОМОЋ И ЗА ПОПЛАВЉЕЊЕ У НОВОМ ГОРЈАЖДУ

-Прикупљену хуманистичку помоћ намјенили фамилији бившег логораши Родољуба Ђећеза, страдалог у земљотресу у Краљеву, поплављенима у Квинсленду и Новом Горажду

Српски логораши који су се након протеклог рата иселили у Аустралију нису заборавили Републику Српску и своје колеге логораши. Тако је годишње окупљање, почетком фебруара, поводом шесте годишњице од регистрације „Савеза логораши Републике Српске, огранак Нови Јужни Велс“, поред забавног имало и хуманистички карактер.

-На нашим забавама и пикницима покушавамо да сакупљени новац употребијебимо за редовне активности, а дио и за разне хуманистичке сврхе. Овај пут смо издвојили дио новца за фамилију Родољуба Ђећеза, који је током последњег рата био затворен у логору „Челебићи“, а прошле године су опет настрадали у земљотресу који је погодио Краљево. Дио прикупљеног новца смо издвојили и за страдале од поплаве у аустралијској држави Квинсленду, а трећи дио смо уплатили на девизни хуманистички рачун општине Ново Горажде, чији су становници страдали у прошлогодишњим поплавама, каже Ђорђо Сувајло, један од активиста Савеза логораши Републике Српске у Аустралији.

Он је прецизирао да је поплављенима у Новом Горажду упућена помоћ од 1.400 аустралијских долара, изражавајући жељу да та средства стигну у праве руке, прије свега тамошњим српским логорашима из протеклог рата.

Поједини бивши логораши овом приликом даривали су значајне суме новца. Тако је Новица Алексић, бивши логораш „Силоса“, Нику Лалићу, члану Парламента у Новом Јужном Велсу, за поплављене у Квинсленду уручио чек од 1.000 аустралијских долара. Ник Лалић је иначе дошао у Аустралију давне 1948. године као трогодишња беба, преко Египта, а његови родитељи воде поријекло из Лике.

Наредно окупљање имали су 3. маја, на крсној слави „Светог Николаја Српског“, када су угостили руководство Савеза логораши Републике Српске из Бања Луке.

-Чинимо све у нашим могућностима да и овде у Аустралији докажемо прави карактер рата на нашим балканским просторима, а наша организација, легално, представља српски дио БиХ, нагласио је Сувајло.

C. X.

Сусрет младих теолога из БиХ у Фочи

БОЉЕ РАЗУМЈЕТИ ДРУГЕ ВЈЕРЕ

Петнаестак студената Православног богословског факултета, Исламских наука, Католичке богословије и Фрањевачког факултета, у оквиру акције Међурелигијског вијећа и Фондације "Конрад Аденауер" обишли су крајем маја Православни богословски факултет "Св. Василије Острошки" и Средњу богословску школу "Св. Петар Сарајевски" где студира и учи преко хиљаду студената и ученика са свих континентала.

"Циљ сусрета је да млади студенти-теолози превазиђу предрасуде, те да се у сусрету са колегама студентима других конфесија, генерацијски зближе и упознају друге вјере" изјавио је јереј Ненад Тупеша, који је госте упознао са начином живота и рада два православна богословска училишта у Фочи.

Ермин Кадунић, пројекат координатор фондације "Корнанд Аденауер" рекао је да су ово осамнаести сусрети младих теолога БиХ за шест година, који доприносе бољем разумијевању вјерских и других односа у Босни и Херцеговини.

Током боравка у граду на Дрини и Ђехотини, студенти теолошких факултета у БиХ, посјетили су и Цркву Св. Николе и Атик цамију.

Д. Тодоровић

Завршен конкурс за одабир сувенира Вишеграда

ИЗОСТАЛЯ ПРВА НАГРАДА

У оквиру пројекта "Сувенир Вишеграда", који заједнички проводе Туристичка организација Вишеград и Демократски центар "Нове наде" из Вишеграда, а финансира Општина Вишеград, између осталог окончан је и јавни конкурс за избор званичног туристичког сувенира општине Вишеград. На конкурс је пристигло 15 радова, са двадесетак приједлога.

Поштујући критерије из конкурса, као и све оно што би требало да представи и промовише аутентични сувенир Вишеграда, комисија је једногласно констатовала да међу приспјелим радовима, у погледу квалитета, оригиналности и универзалности, нема рада за прво место, чиме би постао званични сувенир града на Дрини и Рзаву.

Друга награда од 700 марака припадаје раду "На Дрини Вишеград", аутора Аиде Рифатбеговић из Сара-

јева. Овај сувенир асоцира на чувени роман нобеловца Иве Андрића, којим се прославио, а Вишеград учинио познатим широм свијета. Стилизована дрвена књига у својој унутрашњости крије неколико упечатљивих симбола Вишеграда: ријеку Дрину, ћуприју на Дрини, стилизоване изохипсе трокута на којем је смештено језгро града, а на врху Бикавај, симболично представљен спрјем од шљивовог дрвета, као симбол љубави које су ту настала и завршавале.

Треће место и награда од 500 марака припадаје раду "Кула-звено", аутора Душана Стевановића из Бијељине. Према ауторовој замисли овај рад је реплика једне од знаменитости Вишеграда, куле - по легенди Краљевића Марка, односно утврђење средњевјековних властелинских породица Павловића и Радиновића. На звону-кули су изрезбари знатији ћуприја Мехмед-паше Соколовића и лик јединог српског нобеловца Иве Андрића.

Поред награђених радова, комисија је предложила да се у понуди Туристичког инфо центра у Вишеграду нађе још неколико приспјели радова.

С. Хелета

Ту поред нас...

ДВИЈЕ МАЛЕ ПРИЧЕ О ВЕЛИКОМ ПОШТЕЊУ

У мноштву свакодневних негативности често нам промакну изузетни примјери поштења, етике и моралности сваког човјека. Такви људи, по правилу, не воле публициzet и своје примјере поштења сматрају људском обавезом и сасвим нормалним поступком.

Мора се признати да ни медији не трагају за таквим позитивним причама. Зато, вам овом приликом пишемо о два примјера изузетног поштења, која су се ових фебруарских дана десила у Вишеграду и Требињу.

Примјер први: петак, 11. фебруар 2011. године, испред банкомата НЛБ Развојне банке у главној улици Краља Петра Првог у Вишеграду. Уобичајени ред у коме са кћеркицом чека да подигне новац Драгослав Данојлић, радник Јединице Граничне полиције Вишеград.

Испред њега је био један Вишеграђанин који је убаџио картицу у банкомат, укуцао износ, али након потврде картица му се вратила. Не сачекавши да избаци новац, ваљда мислећи да нема довољно на рачуну, покупио је картицу и кренуо према Рзавском мосту.

-Кад сам покушао убаџити своју картицу банкомат је избацио свежањ новчаница у апоенима од по 50 марака. Нисам бројао, али је било око 500 марака. Прво сам се збунио, па онда схватио да су те паре од предходног корисника. Узео сам новац и потрчао за њим. Кад сам га стигао питао сам јесу ли ово ваше паре из банкомата, на шта је он, видно изненађен, одговорио потврдно и преuzeо га, прича Данојлић.

Други примјер поштења десио се 12. фебруара 2011. године, у центру Требиња, испред приватног хотела "Вив", где су на пропутовању за Херцег Нови свратили у башту на кафу Вишеграђани Драгутин и Мирјана Станчић.

-Пришао нам је средовјечни мушкарац и питао да ли је наш бијели Рено-сјеник? Ја и супруг смо се згледали, а затим сам помало изненађено рекла да је наш. Господин нам је потом предао новчаник, који ми је испао из цепа приликом изласка из возила, прича Мирјана Станчић.

Она додаје да су поред новца у новчанику била сва њена лична документа, укључујући и пасош, те саобраћајна дозвола.

-Били смо више него пријатно изненађени примјером поштења прве врсте овог Требињца, а ради се о Зорану Шаренџу, криминалистичком инспектору ЦЈБ Требиње, који је пролазећи овом улицом поред паркираног реноа угледао новчаник, вратио се назад, подигао га и кренуо у башту хотела како би провјерио чији је, у намјери да га врати власнику.

Сложићете се да су се у овој малој причи подударили свежи примјери великог поштења прве врсте граничара Данојлића и полицијаца Шаренџа.

Славиша Хелега

У Добрунској Ријеци код Вишеграда одржана Пета Васкршића туџијада

КЊЕРКА УСПЈЕШНИЈА ОД ОЦЈА

Другог дана Васкрса у Добрунској Ријеци код Вишеграда, у порти манастира Светог Николаја, одржана Пета Васкршића туџијада.

У такмичењу за најтврђе јаје надметало се 65 учесника, а побједила је Вања Кокошар, која је била бола од Недељка Кокошара, иначе свог оца.

У дисциплини најљепших Васкршићих јаја жири је, од 26 пријављених, најљепшим прогласио ручно шарано јаје Емилије Самарџић. Друго мјесто је освојио Душан Ђуковић, а треће Филип Филиповић.

Побједницима су припадле дипломе и скромне новчане награде организатора - Српског соколског друштва „Соко“, и манастира Добринска Ријека.

У наставку Васкршићних свечаности одржан је традиционални турнир у малом фудбалу за пјетлиће, кадете и јуниоре, на коме је учествовало 18 екипа из Вишеграда, Добрине, Бијелих Брда, Штрбаџа и Прибоја.

C. X.

У порти средњевјековног храма у Новом Горажду одржана Шеста Васкршића Туџијада

ПОБЈЕДНИК ТРОГОДИШЊИ ОГЊЕН ТУПЕШЈА

Побједник шесте Васкршиће туџијаде, одржане у порти храма Светог Ђорђа у Доњој Сопотници код Новог Горажда, је Огњен Тупеша из Милијена код Чајниче. Он је у финалу побједио Немању Ласићу из Чајниче.

Интересантно је да је отаџ овогодишњег побједника, Миленко Тупеша, био побједник прошлогодишње Пете Васкршиће туџијаде у Новом Горажду.

Малом трогодиšњем Чајничанину за прво мјесто припада је диплома и новчана награда од 100, а другопласираном Немањи Ласићи, уз диплому и новчани износ од 50 марака.

На овогодишњој Туџијади учествовало је 70 такмичара из Новог Горажда, Чајниче, Вишеграда, Горажда, Фоче и Рогатице.

У конкуренцији најљепших Васкршићих шараних јаја прву награду од 100 марака освојио је Александар Јанковић, другопласирана је била Лана Танасковић, а трећепласирана Софија Чарапић, сви из Новог Горажда. Награђенима су припадле дипломе и новчани износи од 100, 50 и 20 марака.

Шесту Васкршићу туџијаду, уз подршку Општине Ново Горажде, успјешно су организовали Српско просветно и културно друштво „Просвјета“ Ново Горажде и православна црквена општина Горажданска.

C. X.

Обнавља се парохијски дом у Горажду

КОМПЛЕТИРЈА СЕ ПАРОХИЈСКО СЈЕДИШТЕ

Захваљујући одобреним донацијама у априлу је почела обнова, у рату порушеног и спаљеног, парохијског дома Српске православне Цркве у Горажду, потврдио је парох гораждански, јереј Новица Ђебић.

-Од Министарства за избјегла и расељена лица Владе Федерације БиХ добили смо 20.000 марака, те додатних 5.000 марака од општине Горажде, каже парох Ђебић, који врши свештеничку дужност и на подручју општине Ново Горажде, где се од 1996. године налази ново сједиште горажданске парохије, уз храм "Светог Ђорђа" у Доњој Сопотници.

Парох Ђебић подсећа да је приложима српских повратника у Горажде, дародаваца и уз мање донације општине Горажде и Босанско-подринског кантоне Горажде крајем 2005. године обновљена до тада порушена и девастирана капела у Горажду.

-Тако смо, захваљујући тим средствима у капели у Горажду одржали прву Божићну литургију 8. јануара 2006. године, а сваке суботе одржавају се редовне литургије. Од тада трају наша настојања да обезбедимо средства и за обнову парохијског дома уз капелу, у коме су прије рата становала два горажданска свештеника, подсећа јереј Ђебић.

Он каже да је активиран одбор за обнову капеле и парохијског дома, како би се средства трошила најрационалније и урадило што више посла.

-Парохијски дом је раније покривен и спашен од даљег пропадања, а сада ћемо прво поставити столарију и опремити приземље, са канцеларијом и одајом за окупљање вјерника. Уколико преостане средстава наставићемо са обновом свештеничких станова на спрату, истиче јереј Ђебић.

Он додаје да од обнове парохијског рада на подручју федералног Горажде, 2005. године, није имао сметњи и непријатности у вршењу свештеничке дужности.

-Према нашој пројекцији на подручје Горажде, од предратних 12.500, након рата се вратило нешто преко 1.500 Срба. За њих је од великог значаја ранија обnova наше капеле, а поготово парохијског дома у центру Горажде, наглашава Ђебић.

C. X.

Изванредан и сасвим неочекиван успјех чланице женске екипе Удружења рибара "Младица" из Новог Горажде

СРЕБРО НА МОСИ ИГРЈАМА, ЈА БРОНЗА НА КУПУ СРПСКЕ

Тројчлана екипа сениорки Удружења спортских риболоваца "Младица" из Новог Горажде, коју су сачињавале Миланка Симић, Зорка Мићевић и Љиљана Тешановић, постигла је изванредан успјех на 48. МОСИ играма, које су од 6. до 10. јула одржане у Соколцу.

На такмичењу у спортском риболову, у дисциплини "Лов рибе удијлом на пловак" (које је 7. јула одржано на рибарској стази у Новом Горажду, јер Соколац не располаже са одговарајућом стазом) заузеле су изванредно друго место, освојивши сребрну медаљу у екипној конкуренцији.

Да овај успјех није случајност женска екипа у истом саставу је показала и на КУП-у Републике Српске, одржаном два дана касније, 9. јула на стази "Сетиходово" код Рудог, где су ујакој конкуренцији много

искуснијих екипа освојиле бронзану медаљу, оставивши иза себе знатно искусније, а поготово технички опремљеније екипе.

-Освајање сребрне медаље на МОСИ играма и бронзане на Купу Републике Српске је изузетан успјех, јер су као екипа, а и риболовци, заједно тренирале прије тога тек мјесец дана, истиче предсједник Удружења рибара из Новог Горажде Влатко Радовић.

Он додаје да су освајањем трећег мјеста избиле у жижу интересовања организатора бројних такмичења.

-Надамо се да ће и убудуће бити успјешне у надметању са знатно искуснијим екипама, што ће бити потврда њиховог квалитета, али и знак да још више омасовимо чланство са знатно већим бројем жена, наглашава Радовић.

Зора Мићевић, једна од три чланице ове екипе, каже да се риболовом рекреативно бави тек трећу годину.

-Миланка Симић рибари нешто више од пола године, а Љиљану Тешановић смо недавно наговорили да се окуша са штапом у руци, прича Мићевићева.

Она истиче да све три имају истанчан осјећај и стрпљење за риболов, али да им је опрема исувише слаба за већа такмичења.

-Тек на ова два такмичења видјели смо колико смо неопремљене. Чак нас је било помало и стид кад смо видјеле како су друге екипе опремљене. А кад смо постигле заиста вриједне резултате сви су у нас гледали као у чудо, не вјерујући да са обичним штапом и јефтином машинијцом, без силне додатне опреме, укључујући специјалне столице са сунџобраном, вадимо рибу из воде као са неке траке, наглашава Мићевићева.

Женска риболовна екипа из Новог Горажде очекује да ће се наћи заинтересовани спонзори како би се пристојно опремили, јер су чврсто загријане за даље наступе, сањајући јача и престижнија рибарска такмичења.

C. Хелета

Поново активиран Одбор за обнову комплекса храма Светог Ђорђа у Доњој Сопотници, колијевци ћириличног штампарства

МУЗЕЈ ШТАМПАРСТВА ДО 2019. ГОДИНЕ

-Званично отпочеле припреме за обиљежавање 500 година од почетка рада Горажданске штампарске, које се планира организовати 2019. године

На сједници Одбора за обнову комплекса храма Светог Ђорђа у Доњој Сопотници, колијевци ћириличног штампарства, одржаној у одајама овог храма, предложено је да Скупштина општине Ново Горажде установи "Повељу Љубавића", као трајну успомену на ћириличну штампарију која је у Доњој Сопотници радила између 1519. и 1523. године.

Ово признање би се додјељивало сваке године аутоприма за најбоље графичко уређење ћириличних књига.

По ријечима начелника општине Ново Горажде Далибора Нешковића установљење овог признања покренуће и друге активности на његовању традиције средњевјековног Горажданског штампарства, уз настојање да се у то укључи Митрополија лабробосанска и надлежна министарства Републике Српске и Босне и Херцеговине, као и бројни дародавци.

-Поновним активирањем рада овог Одбора практично смо отпочели обимне и амбициозне припреме за обиљежавање 500 година од оснивања "Горажданске штампарске", која се низом свечаности и манифестација планира обиљежити у Новом Горажду 2019. године, најавио је у пригодној презентацији Миломир Тамбурић, један од најактивнијих чланова овог Одбора.

Професор Славко Топаловић, један од првих послијератних предсједника општине Ново Горажде, најгласио је да је генерацијска обавеза овдашњих културних радника, али и оних на вишем нивоима да учине додатне напоре како би се у Доњој Сопотници до 2019. године и велиоког јубилеја завршио Музеј Горажданског штампарства, чија градња се планира још од 1999. године.

Поред изградње Музеја приоритетни задаци у наредном периоду су оснивање Фондације "Теодор Љубавић", те установљење културне манифестације "Свети Ђорђе на Дрини".

У Доњој Сопотници код Новог Горажда између 1519. и 1523. године радила је прва штампарија на просторима данашње Босне и Херцеговине, а друга на Балкану након Цетињске, у којој су штампане ћириличне црквене књиге: Службник (Литургија) из 1519., Псалтир с последовањем из 1521 и Молитвеник (Требник) из 1523. године. Штампарију, након што је у Доњу

Сопотницију из Венеције донио штампарске стројеве, основао је Божидар Горажданин са својим синовима Ђурађом и Теодором. Били су то истински пионири раног српског штампарства, а Горажданска штампарија је повезивала културу, књижевност и умјетност Венеције у Италији, Гораждада и Подриња у Босни и Херцеговини и Трговишта у Румунији, где је ова штампарија, под најједном Турака, премјештена.

Након вишегодишњег прикупљања по музејима, црквама и манастирима Русије, Румуније, Србије, затим Венеције и Дубровника средимо 2009. године склопљене су странице поменутих црквених књига, након чега је штампан четворотомни комплет Горажданска штампарија 1519-1523 који садржи и Зборник научних студија о Горажданској штампарији.

С. Хелета

БРАТУ МИЛЕНКУ

и свима који положише животе за своје близње

*Ја носим своје бреме
Иако је кратак људски вијек,
И за то кратко вријеме
Треба остати човјек.*

*Јер једнога дана треба
Пред Праведног Судију ступит,
Који ће са свијетлога Неба
Свима праведно судит.*

*И док по мртвоме тијелу
Пада иње и мраз,
Ти ћеш по своме дијелу
Правдати свој образ.*

*Можда ме нико не слуша,
Можда никог није брига.
Знај од чисте душе
Нема већег подвига.*

о. Сергије

ПЈЕСМА ПОМИРЕЊА

*Светом Василију ја се молим
за све људе које волим -
да помири завађене
и збратали разбраћене
да болесне све оздрави
благословом их поздрави
да нам мир и спокој гаде
и врати нам трачак наде
да у трошном овом свијету
Бог нам даје милост свету
и зове нас обећањем
да приђемо са кајањем,
обећањем свих добара
за свакога који ствара
молитвама добре жеље
на здравље нам и весеље!
Дванаестог сваког маја
нек нас вјечна љубав спаја.
Тaj радосни дан је данас,
Свети оче Василије, моли Бога за нас.
Нама молитве и пост - теби слава и милост.*

Јелена Шил

У организацији ССД “Соко” у Вишеграду је одржан 8. међународни фестивал фолклора

КАМЕНЕРДА

Уз звуке багера, булдожера, камиона, ваљка и опере
у Вишеграду је на Видовдан 28. јуна 2011.
почела градња "Андићграда"